

د پوهنې وزارت

ریاضی

د دویم ټولگۍ

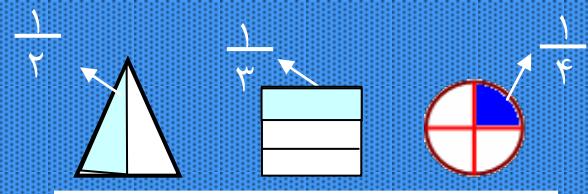
$$5 = 5$$

$$6 < 7$$

$$4 > 3$$

$$5 - 3 = 2 \quad 2 + 3 = 5$$

$$4 \div 4 = 1 \quad 4 \times 1 = 4$$

ملي سروه

دا وطن افغانستان دی دا عزت د هر افغان دی
کور د سولې کور د توري هر بچې یې قهرمان دی
دا وطن د ټولوکور دی د بلوڅو د ازبکو
د پښتون او هزاره وو د ترکمنو د تاجکو
پامیریان، نورستانیان ورسره عرب، گوجردی
براهوي دی، قزباش دی هم ايماق، هم پشه يان
دا هيوا د به تل خليجي لکه لمړ پرشنه آسمان
په سينه کې د آسيابه لکه زره وي جاويدان
نوم د حق مودي رهبر وايو الله اکبر وايو الله اکبر

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

د پوهنې وزارت

ریاضی

دویم تولگی

د چاپ کال: ۱۳۹۸ هـ.

د کتاب ځانګړتیاوې

مضمون: ریاضي

مؤلفین: د تعلیمي نصاب د ریاضي د دیپارتمنت د درسي کتابونو مؤلفین

ادیت کوونکۍ: د پښتو ژبې د ادیت دیپارتمنت غړي

ټولگۍ: دویم

د متن ژبه: پښتو

انکشاف ورکوونکۍ: د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونو د تأليف لوی ریاست

خپروونکۍ: د پوهنې وزارت د اړیکو او عامه پوهاوی ریاست

د چاپ کال: ۱۳۹۸ هجري شمسی

د چاپ څای: کابل

چاپ خونه:

برېښنالیک پته: curriculum@moe.gov.af

د درسي کتابونو د چاپ، وېش او پلورلو حق د افغانستان اسلامي جمهوریت د پوهنې وزارت سره محفوظ دي. په بازار کې یې پلور او پېرودل منع دي. له سرغروونکو سره قانوني چلنډکېږي.

د پوهنې ۵ وزیر پیغام

اقرأ باسم ربک

دلوي او بیشونکي خداي ﷺ شکر په خاى کوو، چې مورته يې ژوند رابنلي، او د لوسټ او ليک له نعمت خخه يې برخمن کړي يو، او د الله تعالی پر وروستي پیغمبر محمد مصطفی ﷺ چې الهي لومپني پیغام ورته (لوستل) و، درود وايو.

خرنګه چې ټولو ته بنکاره د ۱۳۹۷ هجري لمريز کال د پوهنې د کال په نامه ونومول شو، له دې امله به د گران هپواد بنوونيز نظام، د ژورو بدلونونو شاهد وي. بنوونکي، زده کوونکي، کتاب، بنوونځي، اداره او د والدینو سوراګانې د هپواد د پوهنې نظام شپرگوني بنسيتیز عناصر بلل کيري، چې د هپواد د بنوونې او روزنې په پراختيا او پرمختیا کې مهم رول لري. په داسې مهم وخت کې د افغانستان د پوهنې وزارت د مشرتابه مقام، د هپواد په بنوونيز نظام کې د دودې او پراختيا په لور بنسيتیز و بدلونونو ته ژمن دی.

له همدي امله د بنوونيز نصاب اصلاح او پراختيا، د پوهنې وزارت له مهمو لوړي ټوبونو خخه دي. همدارنګه په بنوونځيو، مدرسو او ټولو دولتي او خصوصي بنوونيزو تأسیساتو کې، درسي کتابونو معحتوا، کيفيت او توزيع ته پاملرنه د پوهنې وزارت د چارو په سر کې خاى لري. مور په دې باور يو، چې د باکيفيته درسي کتابونو له شتون پرته، د بنوونې او روزنې اساسې اهدافو ته رسپدلى نشو.

پوريتیو موخو ته د رسپدو او د اغښناک بنوونيز نظام د رامنځته کولو لپاره، د راتلونکي نسل د روزونکو په توګه، د هپواد له ټولو زړه سواندو بنوونکو، استادانو او مسلکي مدیرانو خخه په درنافي هيله کوم، چې د هپواد بچيانو ته دې د درسي کتابونو په تدریس، او د محټوا په لېږدولو کې، هیڅ ډول هڅه او هاند ونه سپموي، او د یوه فعال او په ديني، ملي او انتقادي تفکر سمبال نسل په روزنه کې، زيار او کوبنښ وکړي. هره ورڅ د ژمنې په نوي کولو او د مسؤولیت په درک سره، په دې نیت لوسټ پیل کړي، چې دن ورڅي ګران زده کوونکي به سباد یوه پرمختللي افغانستان عماران، او د ټولنې متمند او ګټور او سپدونکي وي. همداراز له خوربو زده کوونکو خخه، چې د هپواد ارزښتاكه پانګه ده، غوښته لرم، خو له هر فرست خخه ګټه پورته کړي، او د زده کړې په پروسه کې د خيرکو او فعالو ګاپونوالو په توګه، او بنوونکو ته په درنافي سره، له تدریس خخه بنه او اغښناکه استفاده وکړي.

په پاڼي کې د بنوونې او روزنې له ټولو پوهانو او د بنوونيز نصاب له مسلکي همکارانو خخه، چې د دې کتاب په لیکلوا او چمتو کولو کې يې نه ستري کېدونکې هلي خلپي کړي دي، مننه کوم، او د لوي خداي ﷺ له دربار خخه دوى ته په دې سپیڅلې او انسان جوړونکې هڅې کې بریا غواړم.

د معاري او پرمختللي بنوونيز نظام او د داسې ودان افغانستان په هيله چې وګړي بې خپلواک، پوه او سوکاله وي.

د پوهنې وزیر
دكتور محمد ميرويس بلخني

۱	لوړۍ فصل: د عدد مفهوم.....	د عدد مفهوم.....
۳	متناوب شمېرل (دوه، دوه، پنځه، پنځه.. زیاتول).....	-۱
۶	د عدد د مفهوم تمرین.....	-۲
۸	تر ۱۰۰ پوري د عددونو ترتیب او پرتله کول.....	-۳
۱۰	تر ۱۰۰ پوري د عددونو ترتیب.....	-۴
۱۱	د متناوب شمېرلوا مشق او تمرین.....	-۵
۱۲	مخکي، وروسته، منځ کي، زیات، لبر.....	-۶
۱۴	توصیفي یا ترتیبی عددونه.....	-۷
۱۵	دویم فصل: د مقامي قيمت مفهوم.....	
۱۷	تر ۹۹ پوري د عددونو جمع او تفریق.....	-۸
۱۹	د جمعي په عملې کي د بدلون قانون.....	-۹
۲۳	د جمعي د درېو جزو جمع کول.....	-۱۰
۲۵	تفریق.....	-۱۱
۲۷	د تفریق عبارتی پوښتني	-۱۲
۲۹	د جمع او تفریق ترمنځ اړیکې	-۱۳
۳۱	دجفت او تاق عددونو پېژندنه	-۱۴
۳۵	درېم فصل: له یوه رقمي عددونو سره د دوه رقمي عددونه جمع کول (چې حاصل ولري) ..	
۳۷	د دوه رقمي عددونو جمع کول له دوه رقمي عددونو سره چې حاصل ولري.....	-۱۵
۴۰	د جمعي د درېو جزو جمع کول چې حاصل ولري.....	-۱۶
۴۴	څلورم فصل: د دوه رقمي عددونو تفریق	
۴۴	له دوه رقمي عدد خخه د یوه رقمي عدد تفریق کول چې په هغه کي پور اخیستل وي ...	-۱۷
۴۶	له دوه رقمي عددونو خخه د دوه رقمي عدد تفریق (د پور اخیستلو په صورت کي).....	-۱۸
۵۱	د جمعي او تفریق د عملیو آزمولی د یوبيل په واسطه	-۱۹
۵۲	د تفریق د عملیو آزمونیه	-۲۰
۵۳	د عددونو جمع کول د چوت په واسطه	-۲۱
۵۵	د عددونو تفریق د چوت په واسطه.....	-۲۲
۵۶	پنځم فصل: له (۱۰۰-۱۰۰۰) پوري د عددونو لوستل او لیکل.....	
۵۷	لس ګونی (لسیز) اوسل ګونی.....	-۲۳
۹۵	سلیز، لسیز او یوبیز	-۲۴
۶۲	تر ۱۰۰ پوري د عددونو مقامي ارزښت	-۲۵
۶۶	د یوه عدد مخ کي عدد، وروسته او د دوه عددونو منځ عدد	-۲۶
۶۷	د عددونو پرتله	-۲۷
۶۸	د عددونو ترتیب نظر په مقامي ارزښت سره	-۲۸
۷۱	شپږم فصل: د درې رقمي عددونو جمع او تفریق	

۷۱	د سلونو جمع کول.....	-۲۹
۷۳	د درې رقمي عدد جمع کول له درې رقمي عدد سره چې د یویز اوسلیز رقمونه یې صفر وي	-۳۰
۷۴	د درې رقمي عددونو جمع کول.....	-۳۱
۷۶	د درې رقمي عددونو جمع کول چې حاصل ولري	-۳۲
۷۹	د درې رقمي عددونو تفريق	-۳۳
۸۰	د درې رقمي عددونو تفريق په پوراخستلو سره	-۳۴
۸۳	د درې رقمي عددونو تفريق چې یویز او لسیز یې صفر وي	-۳۵
۸۶	اووم فصل: د ضرب مفهوم	
۸۸	د هغو عددونو جمع کول چې مساوي اجزاوي ولري (تکراری جمع).....	-۳۶
۹۰	ضرب.....	-۳۷
۹۳	د کتارونو جوړول	-۳۸
۹۵	په ضرب کې د بدلون خاصيت	-۳۹
۹۷	په عمودی شکل ضرب کول	-۴۰
۹۹	د شکلونو خخه په کار اخیستلو سره د ضرب بنوونه	-۴۱
۱۰۲	د ضرب عبارتی پوښتني	-۴۲
۱۰۳	په دوه رقمي عدد کې د یوه رقمي عدد ضربول	-۴۳
۱۰۶	د ضرب په عملیه کې د (۱) د عدد خاصيت	-۴۴
۱۰۷	د ضرب په عملیه کې د (۰) صفر خاصيت	-۴۵
۱۰۸	د گروپونو جوړول	-۴۶
۱۱۰	د مساوي گروپونو جوړول	-۴۷
۱۱۲	د وېش مفهوم	-۴۸
۱۱۹	د ضرب او تقسيم ترمنځ اړیکې	-۴۹
۱۲۰	د یوه عدد وېشل په خپل عدد باندي	-۵۰
۱۲۱	د یوه عدد وېشل په (۱) باندي	-۵۱
۱۲۲	اتم فصل: د اندازه کولو واحدونه	
۱۲۲	غیر معاري واحدونه	-۵۲
۱۲۳	معاري واحدونه (متر، سانتي متر او ملي متر)	-۵۳
۱۲۵	د خط کش په واسطه د پوتې خطونو د اوږدوالي اندازه کول	-۵۴
۱۲۷	نهم فصل: هندسه	
۱۲۷	د هندسي شکلونو پېژندنه	-۵۵
۱۳۰	محیط	-۵۶
۱۳۲	لس فصل: په عملی شکل د کسر پېژندل	
۱۳۲	په هندسي شکلونو کې کسر	-۵۷
۱۳۵	د یوې کسری برخې بنوونه	-۵۸

لومړۍ فصل

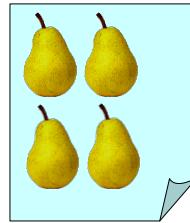
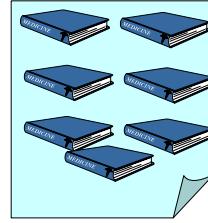
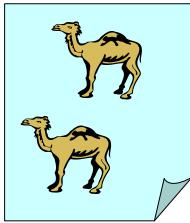
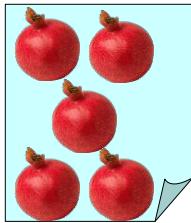
له (۱۰۰-۱) پوري د عددونو شمېرل او ترتیب کول

لومړۍ لوست

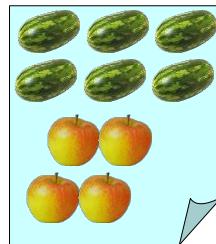
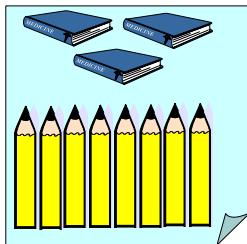
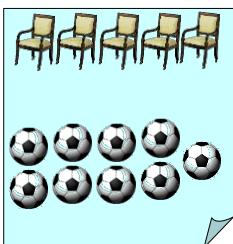
د عدد مفهوم

هدف: د عددونو د شمېرلو، لوستلو اولیکلو پیاوړتیا.

صفر	یو	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	لس
-----	----	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----

په لاندې هرچو کاټ کې خو شکلونه دي؟

خوکي ګانې _____
توبونه _____

کتابونه _____
پنسلونه _____

هندوانې _____
منې _____

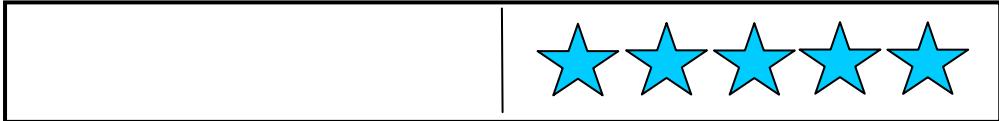
لاندې پوبنستو ته خواب ووايast:

منې.	هندوانې	هندوانې
توبونه.	پنسلونه	پنسلونه
منې	خوکي ګانې	خوکي ګانې
پنسلونه	کتابونه	کتابونه
هلكان	نجونې	نجونې

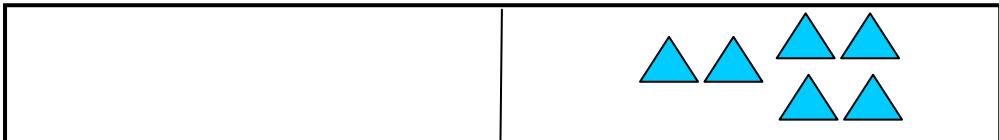
- ۱- کوم ډول مېوه زیاته ده؟
- ۲- کوم یو بې لږ دي؟
- ۳- کوم یو بې دیر زیات دي؟
- ۴- کوم یو بې دیر زیات دي؟
- ۵- ستاسو په ټولگې کې خو نجوني دي؟
- ۶- ستاسو په ټولگې کې خو هلكان دي؟
- ۷- کوم یو بې له هغه خنځه لږ شمېر لري؟

کورني دنده

۱- د لاندي چو کات په سپينه برخه کې د رسم شوو شکلونو په ډول لړ شکلونه په خپلو کتابچو کې رسم کړئ او وواياست چې ټول خو شکلونه دي؟

۲- د چو کات په سپينه برخه کې د درکړل شوو شکلونو خنځه زيات شمېر رسم کړئ، هغه ټول حساب کړئ او شمېر بې وي یکي.

۳- د چو کات په سپينه برخه کې د درکړل شوو شکلونو سره مساوي شمېر شکلونه په خپلو کتابچو کې رسم کړئ. ټول حساب او یکي.

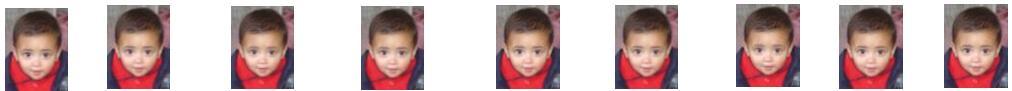
۴- د خپلې خوبنې یو شکل چې له ۶ خنځه زيات، خو له ۱۰ خنځه لړ وي په خپلو کتابچو کې رسم کړئ.

دویم لوست

متناوب شمېرل (دوه، دوه، پنځه، پنځه.... زیاتول)

هدف: په دې لوست کې زده کوونکي باید متناوب شمېرل زده کړي.

لومړۍ فعالیت: د خپلو تولګیوالو له سترګو څخه په کار اخیستوسره ۲، ۲ عدد زیات کړئ او عددونه یې ولیکئ.

۲ ۴ ۶ — — — — — —

— — — — تولې — سترګې

دویم فعالیت: د خپلو تولګیوالو د لاس ګوتو د ۵ په زیاتولو سره عددونه په لاس راورئ او وې لیکئ.

۵ ۱۰ ۱۵ — — —

تولې... ګوټې

دریم فعالیت: له بني خوا خخه کین لوري ته کوم عددونه چې پاتې دی
په تشو ئایونوکې يې ولیکي.

۱	۶، ۵، _____، ۲
۲	۴، _____، ۲، _____، ۰
۳	_____، ۷، _____، ۵، ۴
۴	۱۰، _____، _____، ۴، ۲
۵	_____، ۷، _____، ۳، ۱
۶	_____، _____، ۳، ۰

خلورم فعالیت: له کيني خوا خخه بني لوري ته تش ئایونه د
مناسبو عددونو په واسطه ډک کړئ.

۱	_____، ۲، _____، ۴، ۵
۲	۴، _____، _____، _____، ۸، ۹، ۱۰
۳	۳، _____، ۵، ۶، _____
۴	۲، _____، ۶، _____، ۱۰، ۱۲
۵	۱، _____، ۵، _____، ۹، ۱۱
۶	_____، ۴، ۷، ۱۰ _____

کورني دنده

دلاندي عددونو جدول خپلو کتابچوته نقل او د حل شوي مثال نه په کار اخيسـتو سره پوبـته حل او رنگ کړئ.

د عددونه جدول

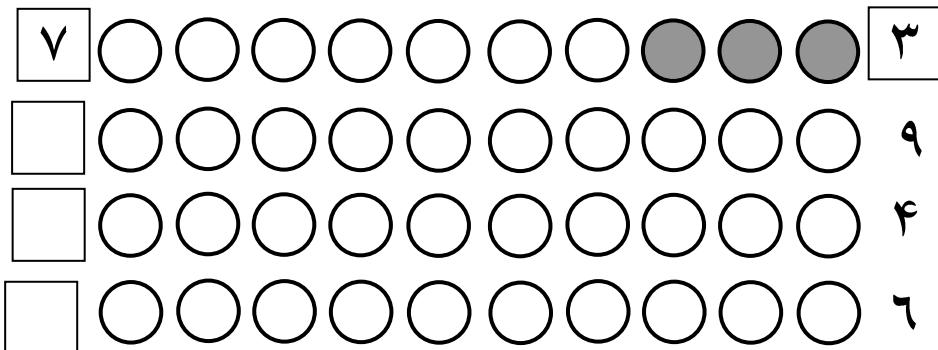
۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱
۲۰	۱۹	۱۸	۱۷	۱۶	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱
۳۰	۲۹	۲۸	۲۷	۲۶	۲۵	۲۴	۲۳	۲۲	۲۱
۴۰	۳۹	۳۸	۳۷	۳۶	۳۵	۳۴	۳۳	۳۲	۳۱
۵۰	۴۹	۴۸	۴۷	۴۶	۴۵	۴۴	۴۳	۴۲	۴۱
۶۰	۵۹	۵۸	۵۷	۵۶	۵۵	۵۴	۵۳	۵۲	۵۱
۷۰	۶۹	۶۸	۶۷	۶۶	۶۵	۶۴	۶۳	۶۲	۶۱
۸۰	۷۹	۷۸	۷۷	۷۶	۷۵	۷۴	۷۳	۷۲	۷۱
۹۰	۸۹	۸۸	۸۷	۸۶	۸۵	۸۴	۸۳	۸۲	۸۱
۱۰۰	۹۹	۹۸	۹۷	۹۶	۹۵	۹۴	۹۳	۹۲	۹۱

دریم لوست

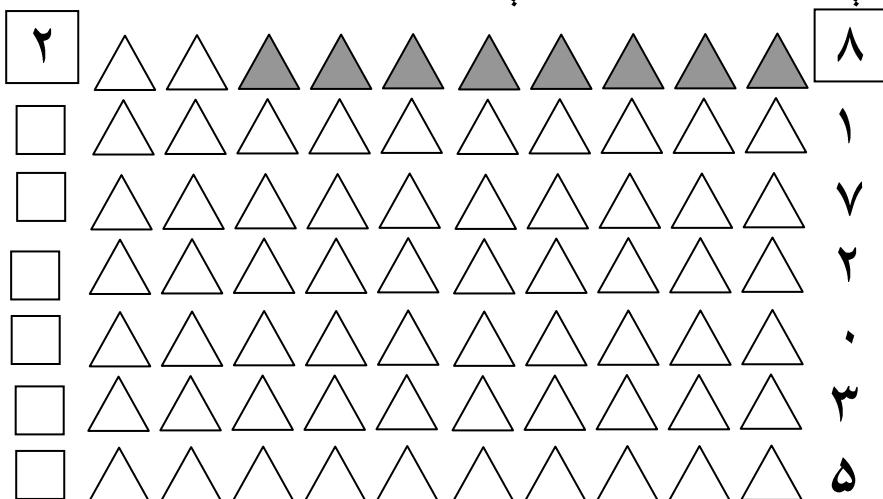
د عدد د مفهوم تمرین

هدف: زده کونکی به د عدد د مفهوم تمرین و کوالي شي.

لومړۍ فعالیت: حل شوي مثال ته په پاملننه سره د هر لیک بنې خواته یو عدد لیکل شوي دی د هغه په شمېر دائري رنګه کړئ او د هغو دائيرو شمېر چې رنګ شوي نه دي کین خواته ولیکي.

دویم فعالیت: حل شوي مثال ته په پاملننه د هرې کربنې بنې خواته یو عدد لیکل شوي دی د هغه په شمېر شکلونه رنګه کړئ او د هغو شکلونو شمېر چې رنګ شوي نه دي کېږي خواته ولیکي.

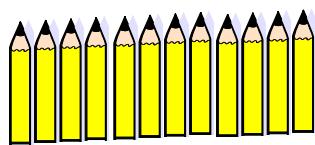
کورنی دندہ

له شیانو خخه د لس گونو گروپونو جوپول شمېرل آسانه کوي او دا
یو چول تفریح ده.

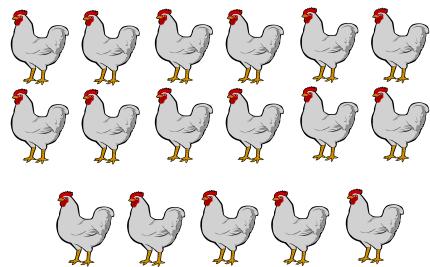
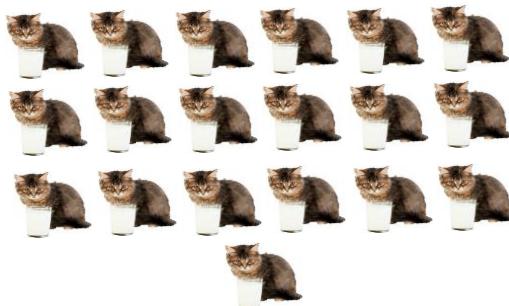
له شیانو خخه لس گونه گروپونه جلا او کربنه ورخخه تاو کړئ، تشن
ځایونه ډک کړئ او پونتنو ته خواب وواياست.

لسيز او _____ يويز _____ کېږي

کېږي _____ لسيز او _____ يويز _____

لسيز او _____ يويز چرګان _____ چرګان کېږي.

لسيز او _____ يويز پيشوګان _____ پيشوګانی کېږي.

کوم گروپ زيات دی؟ چرګان که پيشوګانی

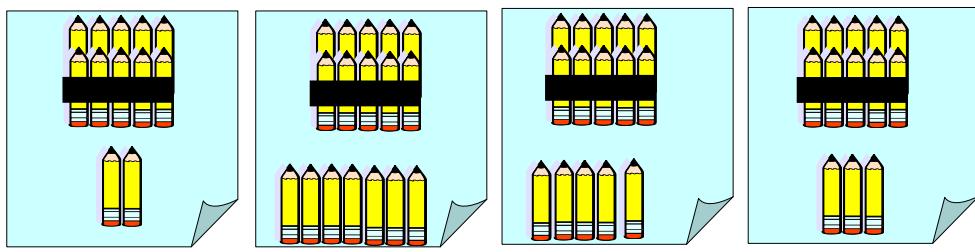
خومره زيات دی؟

څلورم لوست

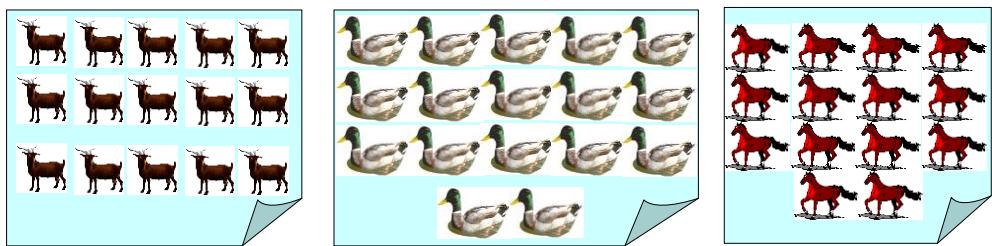
تر ۱۰۰ پوري د عددونو ترتیب او پرته کول

هدف: زده کونکی په ډیر او لې عددونه وپېژني او د هغو له منځې ترتیب(پره پسي توب)وکولای شي.

لومړۍ فعالیت: شکلونو ته ګورئ، وروسته د هر یو شمیر په خپلو کتابچو کې ولیکي، هر هغه عدد چې له ۱۴ خخه کوچنی دی تر شاوخوا بې یوه مربع رسم کړئ.

دویم فعالیت: لاندې شکلونو ته و ګورئ د هغو د هر یو شمیر په خپلو کتابچو کې ولیکي او هر هغه عدد چې له ۱۵ خخه زیات دی، دائيره ترې تاوه کړئ.

دریم فعالیت: پورته شکلونو ته په دقت سره و ګورئ او ووایي چې

۱- له آسانو خخه خوهبلی زیاتې دی؟

۲- له هېليو خخه خو وزې کمې دی؟

۳- د وزې شمیر زیات دی که د آسانو؟ خومره زیات دی؟

خلورم فعالیت:

په پنځه کیسزو ډلو تقسیم شئ هر گروپ یا ډلې ته د عدد یو شمېر کارتونه چې له صفر څخه تر ۲۰ پورې ور باندې لیکل شوې دی ورکول کېږي.

۱- په وار سره کار و کړئ.

۲- هر زده کوونکۍ دې له کڅورې څخه یو کارت راوباسې.

۳- هر ډله دې عددونه له ډېرو لبوا څخه تر لوی عدد پورې ترتیب کړي.

۴- د هر دور عدد په جدول کې (یاد داښت) کړئ.

د عددونو کارتونه

					لومړۍ دور
					دویم دور
					دریم دور

په وروستي جدول کې چې په مخکي فعالیت کې مو ترتیب کړي و، ولیکي. وروسته لاندې سوالونو ته ځواب ورکړئ.

۱- په هره دوره کې له ۱۳ څخه څو عددونه لوی دي؟

۲- د ټولو هغو عددونو نه چې له ۱۱ څخه کوچنې دی کربنه تاوکړئ.

۳- ټول هغه عددونه چې له ۱۶ څخه لوی دي ورڅخه یوه مربع تاوه کړئ.

۴- آیا ټول عددونه له ۱۶ څخه لبې دي؟

۵- له ۱۶ څخه زیات او لبې عددونه په جلا جلا توګه ولیکي.

پنځم لوست

تر ۱۰۰ پوري د عددونو ترتیب

هدف: زده کوونکي په عددونه دمقامي قيمت په درلودلو سره په پرله پسي توګه ترتیب کړئ شي.

عددونه چې په جدول کې لیکل شوي نه دي تر ۱۰۰ پوري بشپړ کړئ.
د عددونو جدول

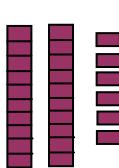
	۸						۲	۱
۴۰			۱۶		۱۴			
		۳۷					۲۲	
۴۹		۴۷				۳۳		
				۵۵		۵۳		
۶۹				۷۵	۷۴		۶۲	
			۸۶					۸۱
۱۰۰		۹۸						

لاندې پوښتنو ته حوابونه وواياست.

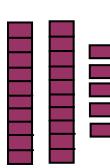
- ۱— کوم عدد له ۳۵ خخه د یوه په اندازه زیات دي؟
 - کوم عدد له ۳۵ خخه د یوه په اندازه لمدی؟
 - ۲— کوم عدد له ۲۷ خخه د دوو په اندازه زیات دي؟
 - کوم عدد له ۲۷ خخه د دوو په اندازه لمدی؟
 - ۳— کوم عدد له ۵۰ خخه د لسو واحدو په اندازه زیات دي؟
 - کوم عدد له ۵۰ خخه د لسو واحدو په اندازه لمدی؟
 - ۴— کوم عدد له ۷۰ خخه د شلو واحدو په اندازه زیات دي؟
 - کوم عدد له ۷۰ خخه د شلو واحدو په اندازه لمدی؟
 - ۵— په تشو ئایونو کې د (<) یا (>) مناسبه نښه ولیکي.
- ۸۲ ○ ۶۸ ۷۷ ○ ۲۲ ۳۵ ○ ۴۷ ۹۷ > ۹۳

د متناوب شمېرلو مشق او تمرین

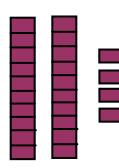
هدف: زده کوونکي به په آسانې سره وکولای شي د دوه، درې، درې عددونه زیات کري او د یوه، یوه عددونو په زیاتولو بسنې ونه کړي.

۲۶

۲۵

۲۴

لومړۍ فعالیت: په دوه کسیزو ډلو کې د عددونو خالي خایونه د کوچنيو ګانو په شمېر لو سره په مناسبو عددونو سره ډک کړئ.

۱۴، ۱۳، — — — ۶۶، ۶۵ ۳۲، ۳۱، ۳۰ -۱

— — ، ۸۴، ۸۳ ۷۳، — ۷۱ ۴۷، ۴۶، — -۲

— — ، ۵۹، ۵۸ ۲۹، ۲۸، — — — ۹۷، ۹۶ -۳

دویم فعالیت: په مخکنیو ډلو کې دې لومړۍ زده کوونکي عددونه په متناوب ډول «۲، ۴، ۶، ۸، ...» ولري. دویم زده کوونکي دې د عددونو په جدول کې په لومړل شوو عددونو باندې کوچني کانې کېږدی. ۳، ۴، ۵ او نورو په زیاتولو سره د متناوب شمېر عددونو فعالیت تکرار او سرته ورسوئ.

دریم فعالیت: د لاندې لارښو د په کارولو سره غوبنټل شوی عدد پیداکړئ.

لومړۍ لارښوونه: غوبنټل شوی عدد ۱۰۵ او ۸۰ په منځ کې دی.

۲ دریم لارښوونه: غوبنټل شوی عدد یوله لاندې عددونو خخه دی.

۱۳، ۳۰، ۲۳، ۸۰، ۸۳، ۶۷، ۵۲

۳ دریم لارښوونه: غوبنټل شوی عدد له ۵۵ خخه لږ کم دی.

څلورم لارښوونه: کوم وخت چې تاسو له صفر (۰) خخه پیل کوي د لس، لس په زیاتولو سره د غوبنټل شوی عدد نوم اخلي. غوبنټل شوی عدد له — خخه عبارت دی.

اووم لوست

مخکی، وروسته، منخ کې، زیات، لې

هدف: په دې لوست کې مخکی به زده کوونکي د یوه عدد په منخ کې او وروسته عددونه ولري.

د ۵ کتارونو کتابونو رسم چې د ۲۱، ۲۰، ۱۹، ۱۸ د ۲۲ او

عددونه د هغو کتارونه رابنيي.

... ... ۲۰ د ۱۹ خخه منخ کې راخي.

... ... ۱۸ د ۱۹ او ۲۰ په منخ کې دی.

... ... ۱۸ د ۱۹ خخه وروسته راخي.

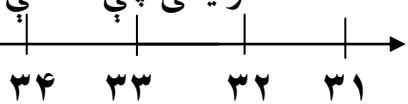
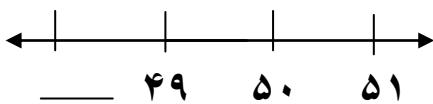
... ... ۱۸ له ۱۹ خخه زیات دی.

... ... ۱۸ له ۱۹ خخه لې دی.

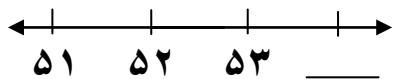
لومړۍ فعالیت

جوره جوره کار وکړئ پونستنوته حوابونه وواياست.

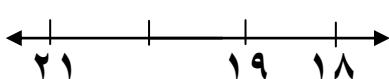
۱ - هغه عدد ولیکۍ چې مخکی راخي.

۲ - هغه عدد ولیکۍ چې وروسته راخي.

۳ - هغه عدد ولیکۍ چې په منخ کې راخي.

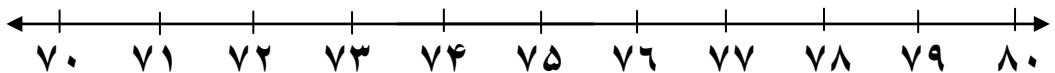

دویم فعالیت: د لاندې ترتیب شوو عددونو په اړه په پورتني چوکاټ کې د کارول

شوو مثالونو نه په ګټې اخیستو سره خبرې اترې وکړئ.

لاندی عددي خط په نظر کې ونيسي او هري پوبنتني ته حواب وواياست:

- ۱- هغه عدد چې له ۷۲ خخه مخکي دی تري لاندی خط وکاري.
- ۲- له هغه عدد نه دائيره راتاو کړئ چې له ۷۹ خخه وروسته دی.
- ۳- دهجه عدد له شاوخوا نه خط تاوکړئ چې د ۷۴ او ۷۵ په منځ کې دی.
۴. په ټولو هفو عددونو باندې د (X) نښه کېږدې چې د ۷۵ او ۸۰ په منځ کې دی.

دریم فعالیت: لاندی پوبنتنو ته حواب وواياست:

۱. له ۴۶ خخه مخ کې کوم یو عدد دی؟
 ۲. کوم یو عدد د ۳۷ او ۳۹ په منځ کې دی؟
 ۳. هغه عدد چې له ۵۵ خخه وروسته راخي کوم دی؟
 ۴. کوم عدد د یوه په اندازه له ۹۶ خخه مخ کې دی؟
- خلورم فعالیت: بنوونکي دې یو عدد پر تختې ولیکي او د (مخ کې)، (وروسته)، (منځ کې)، (زيات)، او (لړ)، په ډول کلمې دې وکاروي، ترڅو وکولاۍ شي دعددونو په هکله خبرې وکړي.

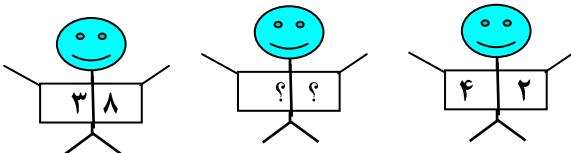
کورنۍ دنده

لاندی معما حل کړئ.

زه د ۳۸ او ۴۲ په منځ کې یم.

زه درې لسیزې لرم.

زه خوم نمره یم؟

اتم لوست

توصیفی (ترتیبی) عددونه

هدف: زده کوونکی به پوه شي چې لومړی دويم، دريم... د یوه شي مقام او منزلت راښی.

لومړۍ فعالیت: تر ۱۰ پورې ترتیبی عددونه استعمالوو، ترڅو د شیانو حالت او مقام خرګند کړي.

پنځم

څلورم

دریم

دويم

اول

لسم

نهم

اتم

اووم

شپرم

دويم فعالیت: که چېړې یوه بله خزنده ورسره جمع کړئ خزنده به په کوم مقام کې وي؟

۱. پنځم موټر په سره رنګ، رنګ کړئ.
۲. نهم موټر ته شین رنګ ورکړئ.
۳. شپرم موټر ته ژیړ رنګ ورکړئ.
۴. اووم موټر ته نصواری رنګ ورکړئ.
۵. دریم موټر ته آبی رنګ ورکړئ.
۶. د شپرم موټر مخې ته خو موټرونه دي؟
۷. د څلورم موټر نه مخکې خو موټرونه دي؟
۸. د پنځم موټر خخه وروسته خو موټرونه دي؟

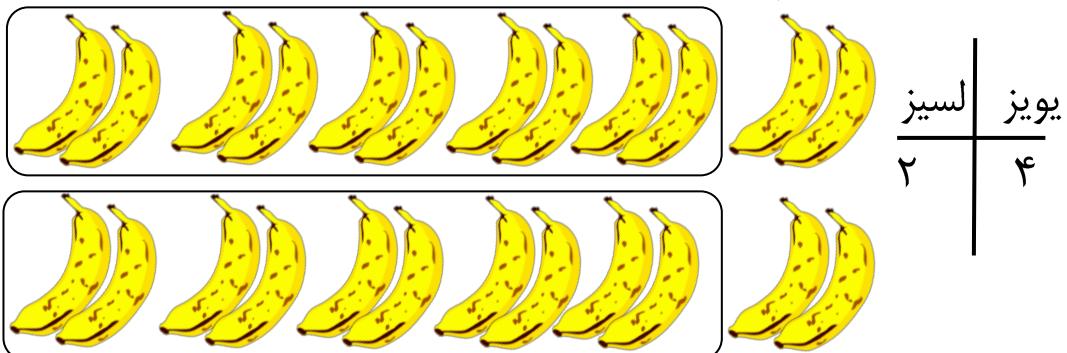
دویم فصل

له (۱۰۰-۱) پورې د عددونو مقامي قيمت او عملبي نهم لوست

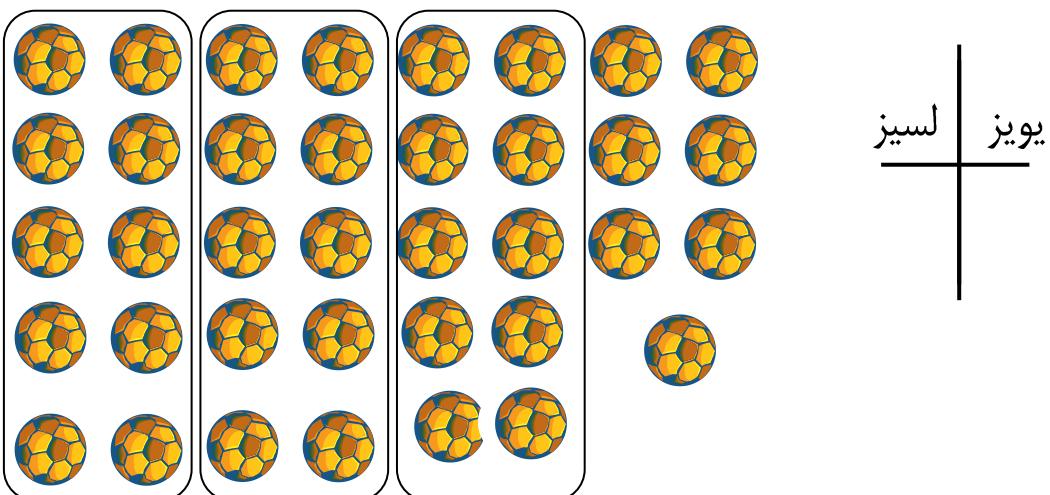
د مقامي قيمت مفهوم

هدف: زده کونکي باید په مرتبو کې درقم په ارزښت پوه شي.

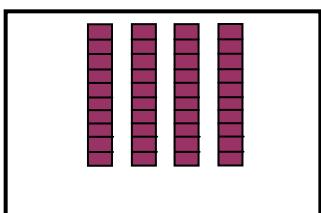
لومړۍ فعالیت: له لاندې شکلونو خخه د لسیزو بنډلونه جلا کړئ او د هغه بنډلونو ترشاوخوا خط و کاربئ. بیا اړوند عددونه د جدول د یویزو او لسیزو په خانو کې ولیکي. د مثال خخه پیروي و کړئ.

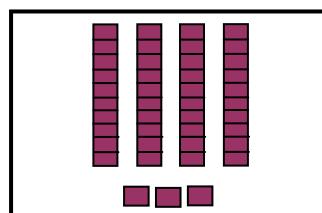
دویم فعالیت: پورته حل شوي مثال په پام کې ونیسي. توپونه وشمپرئ، په خپلو کتابچو کې د لسیزو او یویز جدول رسم کړئ او اړونده عدد یې ولیکي.

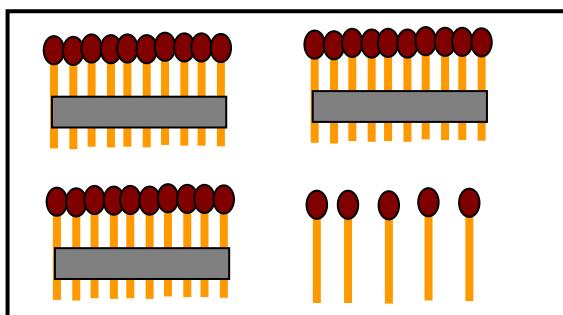
دریم فعالیت: د شکلونو له مخې جدولونه بشپړ کړئ.

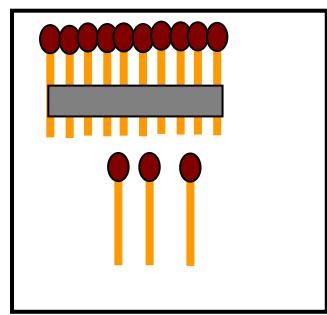
لسيز
يويز

لسيز
يويز

لسيز
يويز

لسيز
يويز

کورنۍ دنده

په خپلو کتابچو کې ولیکۍ چې په لاندې دوہ رقمي عددونو کې خو
يويز او خو لسيز دي؟

۸۲

۶۲

۳۱

۲۶

۹۰

۷۴

۴۹

۳۸

۹۹

۸۰

۵۷

۵۱

لسم لوست

تر ۹۹ پوري د عددونو جمع او تفریق

هدف: زده کوونکي به د دوه رقمي عددونه يوله بله سره جمع کړي او هم به له دوه رقمي عدد خنځه دوه رقمي عدد تفریق کړای شي.

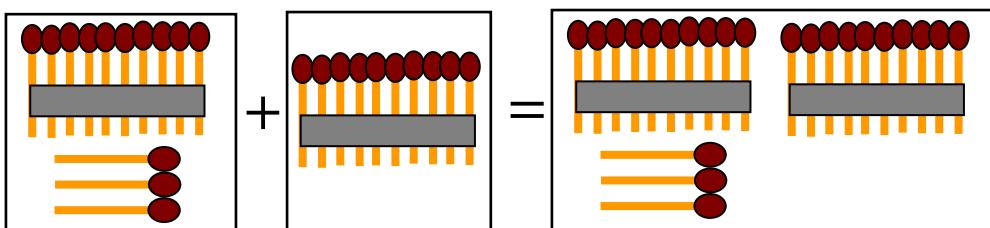
لومري فعالیت: لاندې حل شوي مثال په نظر کې ونيسي. دوه رقمي پونستني يوله بله سره جمع کړئ.

۱۲ چوغکې په يوې وني کې ناستې وي. ۲۴ چوغکې نوري له هغوي سره يوځای شوې. په ونه کې ټولې خو چوغکې دي د ۲۴ زیاتوالی په باندې داسې ليکلای شو.

$$\begin{array}{r}
 \text{د جمعې لوړۍ جز} \\
 + \text{د جمعې دویم جز} \\
 \hline
 \text{د جمعې حاصل}
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 1 \\
 + 2 \\
 \hline
 3
 \end{array}$$

د شکل له مخې د جمعې اجزاوې او د جمعې حاصل معرفې کړئ، د هغوي عددي افاده ولیکئ او همدارنګه درکړل شوي پونستني جمع کړئ.

$$13 + 10 = 23$$

$$\begin{array}{r}
 31 \\
 + 15 \\
 \hline
 46
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 40 \\
 + 38 \\
 \hline
 78
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 47 \\
 + 20 \\
 \hline
 67
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 63 \\
 + 15 \\
 \hline
 78
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 74 \\
 + 25 \\
 \hline
 99
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 80 \\
 + 16 \\
 \hline
 96
 \end{array}$$

د دې عمليو د جمعې حاصل په خپلو کتابچو کې ولیکي، د جمعې اجزاوي او د جمعې حاصل معرفي کړئ.

$$13 + 26 = \underline{\hspace{2cm}} - 2 \quad 16 + 21 = \underline{\hspace{2cm}} - 1$$

$$17 + 22 = \underline{\hspace{2cm}} - 4 \quad 18 + 20 = \underline{\hspace{2cm}} - 3$$

$$22 + 23 = \underline{\hspace{2cm}} - 6 \quad 21 + 27 = \underline{\hspace{2cm}} - 5$$

عبارتی سوالونه: زرمینې په خپل جېب کې ۱۴ افغانۍ درلودې او مور یې د بسوونځي د بکسي لپاره ۲۱ افغانۍ نورې ورکړې، اوس زرمینه خو افغانۍ لري؟

حل:

$$\begin{array}{r} 21 \\ + 14 \\ \hline 35 \end{array}$$

تاسو ددويمې ګڼي پونستني لپاره یوه عبارتی کيسه جوړه کړئ او حل یې کړئ.

د جمعي په عملې کې د بدلون قانون

هدف: زده کونکي به پوه شي که چېږي د جمعي د اجزاء خاينه بدلون و مومي د جمعي حاصل به بدلون نه کوي.

لومړۍ فعالیت: که چېږي د عددونو د جمعي کولو په وخت کې د عددونو خاينه سره بدل کړو د هفو د جمعي په حاصل کې کوم بدلون نه رائخي. د خاينونو دا بدلون په جمع کې د بدلون د خاصیت په نامه يادېږي.

$\begin{array}{r} 4 \\ + 5 \\ \hline \end{array}$		$\begin{array}{r} 5 \\ + 4 \\ \hline \end{array}$	
$4 + 5 = 9$		$5 + 4 = 9$	

دویم فعالیت: عددی جملې په دوو طریقو ولیکي.

	$\begin{array}{r} \\ + \\ \hline \end{array}$		$\begin{array}{r} 2 \\ + \\ \hline \end{array}$		$\begin{array}{r} 3 \\ + \\ \hline \end{array}$
$— + — = —$		$— + — = —$		$— + — = —$	

دریم فعالیت: عددی جملې ولیکی:

۱. ۷ هلکان د پتنگ الوزونې لوپې کوي.

۵ نور هلکان له هغوي سره يوځای شول.

تول خو هلکان د پتنگ الوزونې لوپې کوي؟

_____ + _____ = _____
هلکان

۲. ۵ هلکان د غرمې ډوډۍ خوري، ۷ هلکان نور له هغوي سره يوځای

شول. تول خو هلکان دي چې د غرمې ډوډۍ خوري.

_____ + _____ = _____
هلکان

څلورم فعالیت: تشن ځایونه په مناسبو عددونو سره ډک کړئ. د جمعې د
اجزاو د هرې جوړې د جمعې حاصل یوله بله سره پرتله کړئ او

وواياست چې خه توپیر ويني؟

۱- ګنې بدلون:

$$\frac{32}{+} \quad \underline{\quad} = \frac{42}{}$$

$$\frac{10}{+} \quad \underline{\quad} = \frac{42}{}$$

$$\frac{6}{+} \quad \underline{\quad} = \frac{18}{}$$

$$\frac{12}{+} \quad \underline{\quad} = \frac{18}{}$$

<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
+	<input type="text"/>	+	<input type="text"/>
<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

د ۳ شمیرې بدلون

$$\begin{array}{r} 72 \\ + \quad \boxed{} \\ \hline 85 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 54 \\ + \quad \boxed{} \\ \hline 78 \end{array}$$

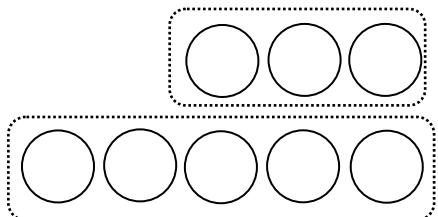
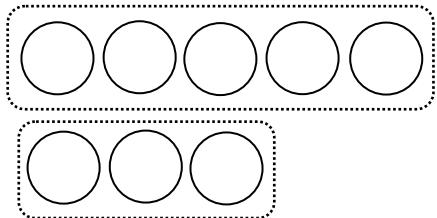
$$\begin{array}{r} 24 \\ + \quad \boxed{} \\ \hline 78 \end{array}$$

کورنى دنده

لاندې هر يوه شکل ته عددی جمله ولیکي.

. ۲

. ۱

$$\text{---} + \text{---} = \text{---}$$

$$\text{---} + \text{---} = \text{---}$$

که چیرې يو عدد له بل عدد خخه کوچنی يا لوی وي، د لوري په بدلون سره ($>$) علامه په لاندې ډول بسodel کيرې

($6 > 5$)

($7 < 8$)

په لاندې مثالونو کې د جهت (لوري) په بدلون سره د علامې ($>$) کارولو ته د عددونو په جمع کې پاملنہ وکړئ.

مثال -

لومړۍ فعالیت: د پورته مثال خخه په کار اخستنې سره د لاندې پوبنتنو په تشو څایونو کې مناسب عددونه اویا د $>$, $<$ نبې ولیکي.

$25 + 14 \quad \boxed{} \quad 12 + 30$

$29 + \boxed{} > 12 + 35$

$20 + 37 \quad \boxed{} \quad 40 + 18$

$38 + \boxed{} < 25 + 32$

$45 + 23 \quad \boxed{} \quad 33 + 22$

$\boxed{} + 32 > 32 + \boxed{}$

د جمعی د دریو جزو جمع کول

هدف: زده کونکی به د جمعی پونتنی چې درې جزء ولري جمع کړای شي.

تاسو کولای شئ چې دو ه عددونه سره جمع کړئ اوس راخئ چې درې عددونه سره جمع کړو.

موب کولای شو دا عددونه په کوم ډول چې غواړو سره جمع کړو. د جمع کولو لپاره عددونه ګروپ کوو.

د مثال په توګه:

$$\begin{array}{r}
 & 2 \\
 & \diagdown \quad \diagup \\
 9 & + 5 \\
 + 2 & \quad \quad \quad + 5 \\
 \hline
 11 & \hline 11
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 & 2 \\
 & \diagdown \quad \diagup \\
 7 & + 5 \\
 + 4 & \quad \quad \quad + 5 \\
 \hline
 11 & \hline 11
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 & 2 \\
 & \diagdown \quad \diagup \\
 6 & + 5 \\
 + 5 & \quad \quad \quad + 5 \\
 \hline
 11 & \hline 11
 \end{array}$$

لومړۍ کوم دو ه عددونه جمع کوو؟ ولې؟

په دې تمرین کې لومړۍ هغه دو ه عددونه وټاکې چې یوله بله سره بې جمع کړئ. د جمعی حاصل بې ولیکې بیا وروسته د جمعی حاصل له دریم عدد سره جمع کړئ.

$$\begin{array}{r}
 \boxed{} \quad 4 \\
 \boxed{} \quad 6 \\
 + \boxed{} \quad + 1 \\
 \hline
 11
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 \boxed{} \quad 7 \\
 \boxed{} \quad 1 \\
 + \boxed{} \quad + 3 \\
 \hline
 11
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 \boxed{} \quad 3 \\
 \boxed{} \quad 5 \\
 + \boxed{} \quad + 3 \\
 \hline
 11
 \end{array}$$

فعالیت: زده کونکی په دوو ډلو ويشنل شئ هره زده کونکی ته د کارتونو یوه قوطی چې له (۱-۹) عددونه وي، ورکړئ، وروسته هر زده کونکی خپل کارت نورو ته بنسي.
زده کونکی دې له خپلو کارتونو خخه درې دو ه رقمي تشکيل کړي په خپله خوبنده دې ددرو عددونو مجموعه پیدا کړي. وروسته دې لاسته راغل حاصل له دریم عدد سره جمع کړي.

کورنی دندہ

لاندی سوالونه په خپلو کتابچو کې حل کړئ.

$$\begin{array}{r} 51 \\ 16 \\ + 22 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 17 \\ 31 \\ + 51 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 24 \\ 32 \\ + 12 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 15 \\ 33 \\ + 21 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \cdot \\ 24 \\ + 35 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 32 \\ 22 \\ + 32 \\ \hline \end{array}$$

$$12 + 25 + 31 = \underline{\quad}$$

$$21 + 12 + 23 = \underline{\quad}$$

تفریق

هدف: د تفریق د عملیې د اجراء کولو تقویت (د همجنسو گروپونو جلاه کول).

لومړۍ فعالیت: له شکلونو خخه کار و اخلي گروپونه جلا کړئ او عددی جملې

ې ولیکې، د مثال په توګه: په یوه ونه کې ۸ چوغکې ناستې دی. له هېډی ونې خخه ۲ چوغکې والوتنې. اوس په ونه کې خو چوغکې پاتې شوي؟

$$8 - 2 = 6$$

اوس لیدل کېږي چې په ونه کې ۶ چوغکې پاتې دی چې دا ۶ د فرق يا د تفریق د حاصل په نامه یادېږي.

دویم فعالیت: له یوه ساتونکي سره ۱۵ بایسکلونه شته دی. ۹ بایسکلونه خپلو خاوندانو یووړل، خو بایسکلونه پاتې دی؟

$$\underline{\quad} - \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

بایسکلونه

دریم فعالیت: ۱۸ د پنسل قلمونه پر مېز پراته دی. ۸ پنسلونه ېې زده کوونکو واخیستل، خو پنسلونه پاتې کېږي؟

$$\underline{\quad} - \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

پنسلونه

خلورم فعالیت: ۲۵ هلکان مسابقه لري، ۱۴ تنو بې تفريح و کړه، خو تنه
بې د مسابقې په حالت کې دي؟

$$\underline{\quad} - \underline{\quad} = \underline{\quad} \text{ هلکان}$$

پنځم فعالیت: د لاندې پوبنتو په تشو ځایونوکې د >، < يا = مناسبه نښه ولیکي.

$25 - 11$	$\boxed{\quad}$	$28 - 7$	$\boxed{\quad}$	$38 - 14$	$\boxed{\quad}$	$15 - 0$
$44 - 23$	$\boxed{\quad}$	$55 - 41$	$\boxed{\quad}$	$51 - 30$	$\boxed{\quad}$	$27 - 16$
$60 - 30$	$\boxed{\quad}$	$70 - 40$	$\boxed{\quad}$	$32 - 22$	$\boxed{\quad}$	$47 - 15$

کورنۍ دنده

لاندې پوبنتي تفريقي کړئ.

$$23 - 9 = \underline{\quad} - 2 \quad 16 - 7 = \underline{\quad} - 1$$

$$\underline{\quad} - 9 = 13 \quad 28 - \underline{\quad} = 13 - 2 - 4$$

څوارلسم لوست

د تفریق عبارتی پوښتنی

هدف: زده کونکی به له کیسو او عبارت خخه مفهوم و اخیستلای شي او هم دریاضي افاده ولیکلای شي.

لومړی فعالیت: عبارتی پوښتنی ولویع او حل بې کړئ او په ګډه کار و کړئ.

۱. په لومړی مېز باندې ۱۷ **قلمونه** دی په دوهم مېز باندې ۱۴ **قلمونه** دی.

په لومړی مېزباندې خو **دانې** **قلمونه** زیات دی؟

قلمونه

۲. په لومړی الماری کې ۲۶ کاچوغې شته او په دویمه الماری کې ۱۵

په شمېر کاچوغې شته.

په لومړی الماری کې خو **دانې** **کاچوغې** زیاتې شتون لري؟

کاچوغې زیاتې دی.

دویم فعالیت: عددی جملې بې ولیکې او حل بې کړئ.

مثال: حمید ۳۹ **کوتري** او جمیلې ۲۵ **کوتري** ليدلي دی.

حمید خو **کوتري** زیاتې ليدلي دی؟

کوتري $= ۳۹ - ۲۵ = ۱۴$

۱. حمید ۳۸ **دانې منې** او زرغونه ۱۳ **دانې منې** لري.

حمید خو **دانې منې** زیاتې لري؟

منې $= \underline{\hspace{1cm}} - \underline{\hspace{1cm}} = \underline{\hspace{1cm}}$

۲. ملالۍ ۲۰ چوغکې او گلالۍ ۱۶ چوغکې ليدلي دی.

ملالۍ خو چوغکې زیاتې ليدلي دی؟

چوغکې $= \underline{\hspace{1cm}} - \underline{\hspace{1cm}} = \underline{\hspace{1cm}}$

دریم فعالیت: د خپل گروپ سره کار و کړئ. له وړو تیېږو یا عددی خط
څخه کار و اخلي.

۱ - لطيفي ۱۰ پنسلونه په کوتله کې کېښودل او یوشمېر پنسلونه نورهم
په کوتله کې وو چې ټول ۱۲ پنسلونه کېږي وواياست چې مخ کې
په کوتې کې خو پنسلونه وو؟
پنسلونه

۲ - ننګیالي د اوبو ۱۳ جکونه کور ته راول چې په کور کې ټول د اوبو
۱۶ جکونه شول وواياست چې ترمخه په کور کې خو جکونه وو؟
جکونه

۳ - خالد ۵ داني شیریني لري او سليمه ۳ داني شیریني، خالد خو داني
شیریني گانې سليمې ته ورکړې، اوس د هفوی ددواړو د شیریني گانو
شمېر مساوي دي، وواياست چې خالد به خو داني شریني گانې
سليمې ته ورکړې وي.
دانې شریني گانې

کورنۍ دنده

د ځمکې پرمخ ۴ سطلونه دي هر سطل ۱۲ داني ډېرې لري وواياست چې
په هغه څای کې سطلونه ډېر دي اوکه ډېرې؟

د جمع او تفریق تر منځ اړېکې

هدف: زده کوونکي دې د جمع او تفریق په رابطه باندې پوه شي.

که چېږې د دوو عددونو د جمع له حاصل څخه د جمع یو جز منفي کړو، بل جز د جمع حاصل کېږي که چېږې د تفریق حاصل له مفروق سره جمع کړو، مفروق منه ورکوي.

تاسو ۳ کتابونه لري؟ $4 - 3 = 1$

$$\text{حل: } 7 - 4 = 3$$

تاسو ۴ کتابونه لري؟ $3 + 4 = 7$

$$3 + 4 = 7$$

په همدي ډول که چېږې تاسو ۷ کتابونه ولري او $4 - 3 = 1$

$$\text{ته ورکړي، اوس به تاسو خو کتابونه ولري؟ } 4 - 3 = 1$$

اوسم تاسو ۷ کتابونه لري او $4 + 3 = 7$

$$\text{تاسو خو کتابونه لري؟ } 7 - 4 = 3$$

تاسو د جمعي او تفریق د دوو عملیو په سرته رسولو سره ددواړو عملیو

ترمنځ اړیکې وپېژندلې، خرنګه چې $3 + 4 = 7$ د جمعي یوه عملیه ده او

$7 - 4 = 3$ د تفریق یوه عملیه ده چې په حقیقت کې د جمعي له حاصل څخه

د جمعي یوه جز تفریق شو او د جمعي بل جز لاس ته راغلي دی.

لومړی فعالیت: په دوه کسیزو ډلو وویشل شئ لاندې عبارتی سوالونه حل کړئ.

۱- احمد ۵ منې درلودې او مریمې ۴ منې احمد ته ورکړې احمد تولې

څو منې لري؟

منې
— + — = —

۲- احمد ۱ او مریمه ۹ منې لري، مریمې خپلې ۴ منې واخیستلي. له

احمد سره څو منې پاتې دي؟

منې
— - — = —

۳- سارا ۱۳ بکسونه واخیستل او گلالی ۱۴ بکسونه واخیستل، هغوي

تول څو بکسونه اخیستي دي؟

بکسونه
— + — = —

کورنۍ دنده

په کورکې ۲۷ بکسونو شتون درلود او شریفې ۱۴ بکسونه له هغو څخه

واخیستل، او س څو بکسونه پاتې دي؟

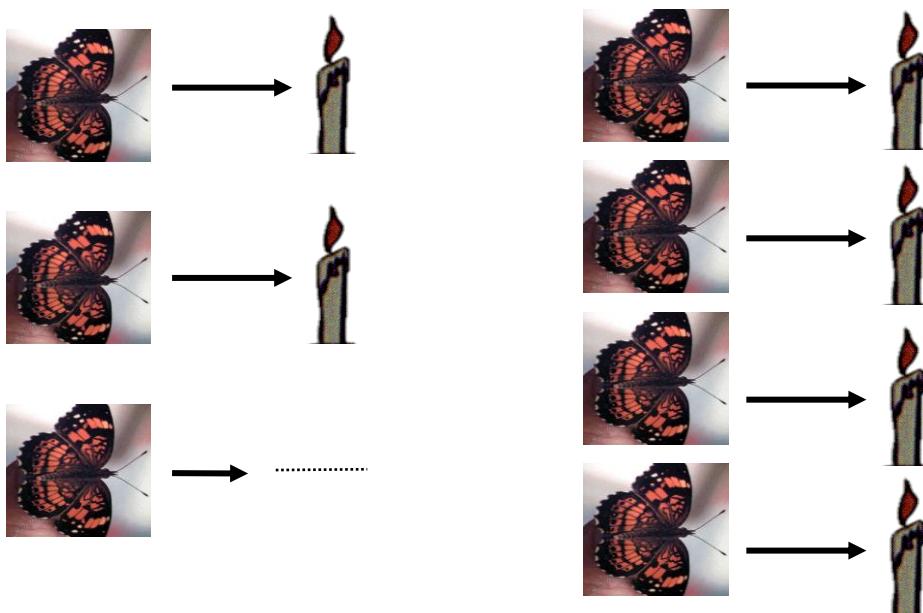
بکسونه
— - — = —

شپاپ سم لوست

د جفت او تاق عددونو پېژندنه

هدف: زده کوونکي به د جفت او تاق عددونه و پېژني.

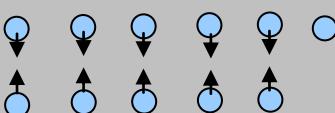
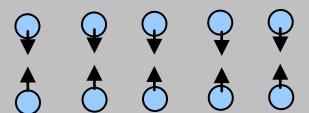
د دې مخ بني خواته ۴ دانې شمعي او ۴ پتنگان دی چې هر پتنگ ته يوه شمع رسپري. يوه شمع او يوه پتنگ يوه جوره جوروسي او يوه جوره ۲ د عدد په واسطه بنو دل کيري نو د ۲ عدد يو جفت عدد دی، دمخ کينې پ خواته ۳ پتنگان او ۲ شمعي دی. خرنګه چې په شکلونو کې ليدل کېري دوه پتنگان ددو شمعو په شاو خوا خرڅري او يوه پتنگ يوازي پاتې کېري، دا يوه بله سره مساوي نه دی (بېشپري جورې نه جوروسي)، نو د ۳ عدد يو تاق عدد دی.

لومړۍ فعالیت: زده کوونکي دې د جفت او تاق عددونه د يو رقمي عددونو په واسطه، لکه: ۴، ۵، ۶، ۷، ۸، ۹ او د جوره په جوره لو سره، لکه: يو زده کوونکي او يو کتاب، يو زده کوونکي يو قلم، يو قلم او يوه کتابچه، په تولګي کې جفت او تاق عددونه تشخيص او توپير کړای شي.

له دې لوست خخه پوهېدلی شو چې د (۲، ۴، ۶ او ۸) عددونه جفت عددونه او د (۱، ۳، ۵، ۷ او ۹) عددونه تاق عددونه دي.

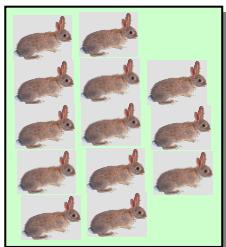
تول هغه عددونه چې د یویز رقمونه يې (۰، ۲، ۴، ۶ او ۸) وي، جفت عددونه او تول هغه عددونه چې د یویز رقمونه يې (۱، ۳، ۵، ۷ او ۹) وي تاق عددونه بلل کېږي. په همدي ډول تاسي جفت او تاق عددونه د ډرو ډبرو په جوړه کولو سره په نهه توګه ليدلی شئ.

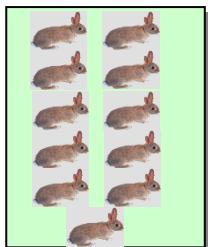
 يوولس وړې ډبرې	 لس وړې ډبرې
	
موږ کوچنۍ ډبرې په دوو مساوي برخو کتار کولاۍ نه شو نو ۱۱ یو تاق عدد دی.	موږ کوچنۍ ډبرې په دوو مساوي برخو کتار کولاۍ شو نو ۱۰ یو جفت عدد دی.

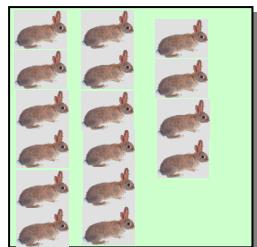
دویم فعالیت: کوچنۍ ډبرې و کاروئ او چارتې ډک کړئ.

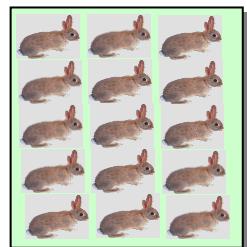
جفت عدد، دي او که تاق؟	آيا دوو مساوي برخې جوړولی شی؟	يوکتار د دې کوچنۍو ډبرو په اندازه سره جوړ کړئ	
جفت	هو	۱۲	۱
		۱۳	۲
		۱۴	۳
		۱۵	۴
		۱۶	۵
		۱۷	۶
		۱۸	۷
		۱۹	۸

دریم فعالیت: په لاندې شکلونو کې کوم یو یې جفت او کوم یو یې تاق دی؟

څلورم فعالیت: جفت او یا تاق عددونه ولیکي.

_____ ۴۲ .۳

_____ ۷۳ .۲

۱. ۵۵ تاق _____

_____ ۲۶ .۶

_____ ۱۷ .۵

_____ ۳۴ .۴

کورنۍ دنده

لومړۍ درې جفت عددونه ولیکي، بیا وروسته درې تاق عددونه ولیکي.

جفت عددونه:

تاق عددونه:

تمرين:

- ۱ له ۷۰، ۵۴، ۴۶، ۳۳، ۲۳، ۱۶، ۱۵ عددونو خنخه جفت عددونه په خپلو کتابچو کې ولیکي.
- ۲ له ۷۵، ۶۰، ۴۲، ۳۸، ۲۵، ۲۲، ۱۸ عددونو خنخه تاق عددونه په خپلو کتابچو کې ولیکي.
- ۳ ټول جفت عددونه چې د ۳ او ۱۵ ترمنځ دی وې ليکي؟
- ۴ ټول تاق عددونه چې ۶۵ او ۲۲ ترمنځ شته دی وې ليکي؟
- ۵ لاندې جدول په خپلو کتابچو کې په مناسبو عددونو سره ډک کړئ.

۳۰	۳۲	۳۴							۵۰
----	----	----	--	--	--	--	--	--	----

- ۶ لاندې جدول خپلو په کتابچو کې په مناسبو عددونو سره ډک کړئ.

۱	۳	۵					۱۵		۱۹
---	---	---	--	--	--	--	----	--	----

كورني دنده

- ۱ - د ۲۲ او ۴۲ عددونو ترمنځ طاق عددونه ولیکي.
- ۲ - د ۱۵ او ۴۵ عددونو ترمنځ جفت عددونه ولیکي.

دریم فصل د دوه رقمی عددونو جمع

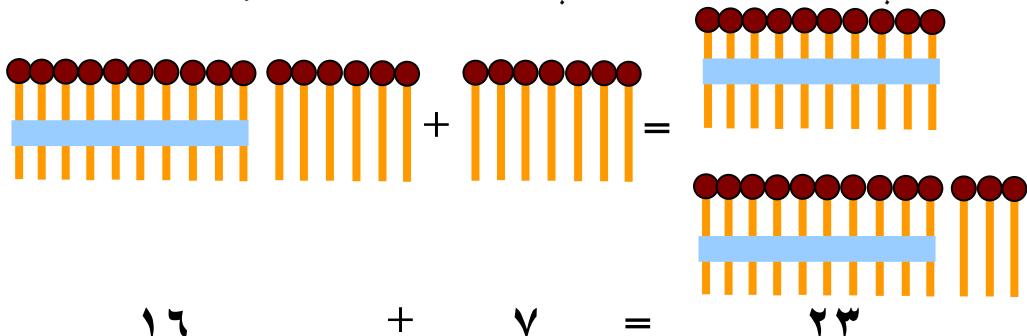
اووه لسم لوست

له يوه رقمي

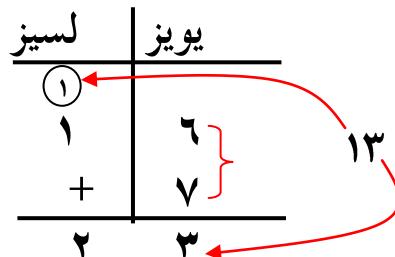
عددونو سره د دوه رقمي عددونو جمع کول (چې حاصل ولري)

هدف: زده کورونکي به دوه رقمي عددونه له يوه رقمي عددونو سره چې حاصل ولري جمع کرای شي.

مثال: غواړو چې ۱۶ عدد ۷ له عدد سره چې حاصل لرونکي دي جمع کړو.

پوهېرو چې د ۱۶ عدد له ۶ يودانه بي او د لسو يوه بنډل خخه جور شوي دی، کله چې ۷ يودانه بي له هغه سره جمع شي د یو دانه بي شمېر ۱۳ کېږي چې د هغو يودانه بي خخه یو د لسی بنډل لاس ته رائحي او ۳ يودانه بي پاتې کېږي، په دې ډول د تولو لرګيو شمېر دوه بنډله د لسيو او درې يودانه بي ته رسپېري. چې د ۲۳ عدد حاصلېږي. خرنګه چې ۳ یو دانه بي د یویزو په مرتبه کې او ۲ لسی د لسيزو په مرتبه کې لیکل کېږي، نو له همدې امله ويل کېږي چې د جمعې عملیه حاصل لرونکي ده.

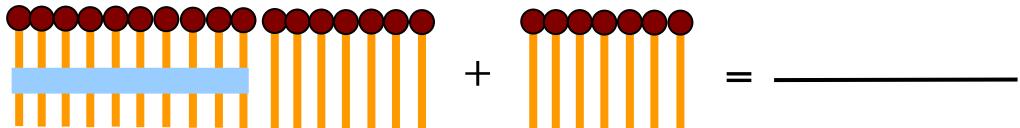

لومړۍ فعالیت: د پورتني مثال له حل کولو خخه په استفادې سره لاندې پوښتې جمع کړئ.

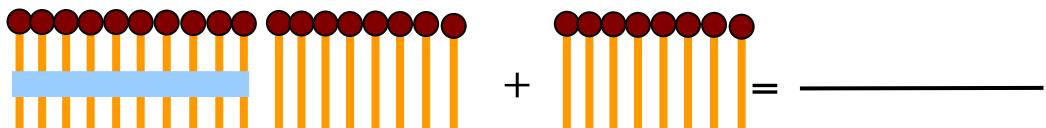
$$\begin{array}{r} 54 \\ + 7 \\ \hline 61 \end{array} \quad
 \begin{array}{r} 45 \\ + 8 \\ \hline 53 \end{array} \quad
 \begin{array}{r} 39 \\ + 6 \\ \hline 45 \end{array} \quad
 \begin{array}{r} 25 \\ + 8 \\ \hline 33 \end{array} \quad
 \begin{array}{r} 17 \\ + 9 \\ \hline 26 \end{array}$$

دویم فعالیت:

شکلونو ته و گورئ د جمع عملیه مرسته ورسوئ او دهفو له مخې د لیسزو
دله جوړه کړئ او د جمع حاصل لاسته راوړئ.

$$\underline{\hspace{2cm}} + \underline{\hspace{2cm}} = \underline{\hspace{2cm}}$$

$$\underline{\hspace{2cm}} + \underline{\hspace{2cm}} = \underline{\hspace{2cm}}$$

کورنۍ دنده

لاندې پونستې جمع کړئ.

۳۶

$$\begin{array}{r} + \\ \hline \end{array}$$

۴۵

$$\begin{array}{r} + \\ \hline \end{array}$$

۵۷

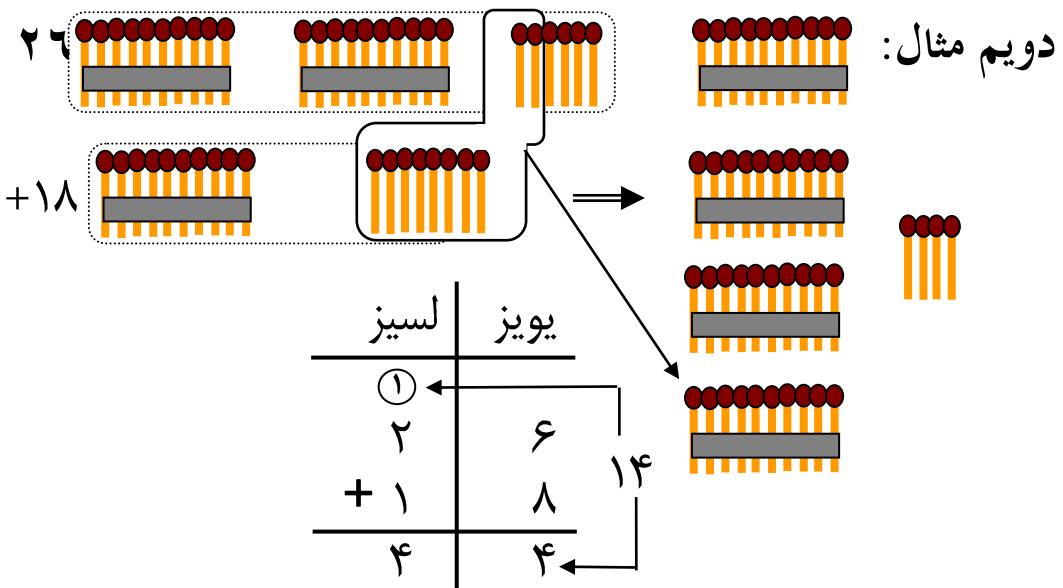
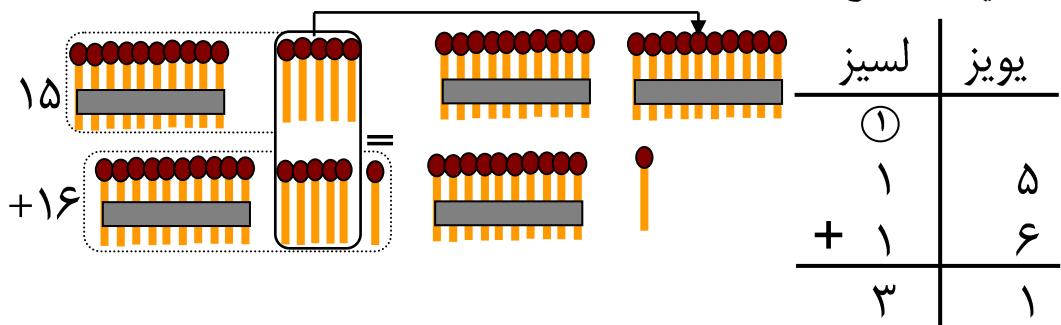
$$\begin{array}{r} + \\ \hline \end{array}$$

اتلس لوت

د دوه رقمي عددونو جمع کول له دوه رقمي عددونو سره چې حاصل ولري

هدف: زده کورونکي به دوه رقمي عددونه له دوه رقمي عددونو سره چې حاصل ولري جمع کړای شي.

لومړۍ مثال: غواړو چې د ۱۵ دوه رقمي عدد له ۱۶ دوه رقمي عدد سره جمع کړو، د تپر شوي لوست خخه پوهېږو چې د ۱۵ د عدد له ۵ یودانه يې او یوه لسي بندل خخه جوړ شوي دي. په همدي ډول د ۱۶ د عدد له ۶ یو دانه يې او یوه لسي خخه منځ ته راغلی دي.

د هفه دوه رقمي عددونو مشق او تمرین چې حاصل ولري.

(لومړۍ) یویز سره جمع کړئ. **دویم** بيا گروپ (حاصل ونيسي) جوړ کړئ.

دریم لسیز جمع کړئ.

$$\begin{array}{r} 46 \\ + 35 \\ \hline 81 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 46 \\ + 35 \\ \hline 11 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 46 \\ + 35 \\ \hline \end{array}$$

تاسو ولې لومړۍ یویز سره جمع کوي؟

د پورته مثال خخه په کار اخستنی سره لاندې پوبنتنې په حل کړئ.

	یویز	لسیز
3	7	
+ 2	9	
<hr/>		

	یویز	لسیز
3	9	
+ 1	5	
<hr/>		

	یویز	لسیز
2	7	
+ 3	1	
<hr/>		

	یویز	لسیز
6	3	. 1
+ 1	7	
<hr/>		

	یویز	لسیز
3	1	
+ 2	2	
<hr/>		

	یویز	لسیز
6	5	
+ 2	7	
<hr/>		

	یویز	لسیز
4	7	
+ 1	8	
<hr/>		

	یویز	لسیز
2	9	. 2
+ 6	6	
<hr/>		

فعاليت: په دوه کسيزو ډلو وويشل شئ، لاندي عبارتي سوالونه حل کړئ.

- په الماري کې ۱۴ صندوقه شربت دي. يوه سپري ۳۸ نور صندوقه هم په هغه الماري کي کېښودل. اوس په الماري کې د شربت خو صندوقه دي؟

- ګلالۍ دوه سفری بکسونه لري چې دروندوالی بي ۳۴ کيلو گرامه دي، په لاندي بکسونو کې د ګلالۍ سفری بکسونه کوم دي او هر يو یې خو کيلو گرامه دي؟

- په يوه کارتنه کې ۳۶ د شربت بوتله دي، آيا دوه کارتنه شربتونه د ۷۰ زده کونکو لپاره بس دي؟

كورني دنده

په خپلو كتابچو کې يوه عبارتي پوبنتنه ولیکی او په هغه کې دوه رقمي عددونه وکاروئ او حل بي له ئان سره راوري.

د جمعي د دريو جزو جمع کول چې حاصل ولري

هدف: زده کورونکي به د دريو عددونو د جمعي حاصل چې حاصل لرونکي دي پيداکړي شي.

په يوه بسوونځي کې ۲۷ هلکان مطالعه کوي، ۳۴ هلکان دریاضي کورنۍ کار سرته رسوي او ۱۸ هلکان رسامي کوي، ټول څو هلکان دنسوونځي درسي فعالیتونه سر ته رسوي؟

اوسم د جمعي درې جزه یوله بله سره جمع کوو. د دې منظور لپاره لاندي حل په پام کې نيسو.

په دريم ګام کې لسیز جمع کړئ	په دویم ګام کې حاصل ونیسی	په لوړۍ ګام کې یویز جمع کړئ
۱ ۲۷	۱ ۲۷	۲۷
۳۴	۳۴	۳۴
+ ۱۸	+ ۱۸	+ ۱۸
_____	_____	_____
۷۹	۹	۷۹

۷۹ هلکان دنسوونځي کار کوي.

لوړۍ فعالیت: د خپل ټولګیوال سره یوځای کار وکړئ، جمع ېې کړئ. که چېږې ارتیاوه حاصل ونیسی د جمعي حاصل پیداکړئ.

یویز	لسیز	یویز	لسیز	یویز	لسیز	یویز	لسیز
□		□		□		□	
۴	۷	۶	۳	۱	۸	۳	۲
۱	۰	۱	۴	۲	۱	۱	۸
+ ۲	۶	+ ۲	۳	+ ۱	۷	+ ۴	۲
_____		_____		_____		_____	

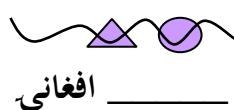
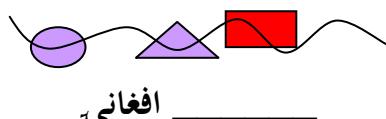
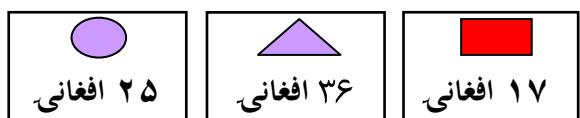
دویم فعالیت: له خپل یوه تولگیوال سره کار او جمع بې کړئ.

$$\begin{array}{r}
 30 & 12 & 56 & 48 & 16 & 51 \\
 24 & 25 & 27 & 21 & 20 & 23 \\
 +20 & +51 & +4 & +2 & +6 & +13 \\
 \hline
 & & & & & 87
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 22 & 15 & 23 & 47 & 35 & 27 \\
 13 & 47 & 23 & 12 & 21 & 43 \\
 +42 & +35 & +23 & +7 & +25 & +14 \\
 \hline
 & & & & &
 \end{array}$$

$$36 + 18 + 12 = \underline{\quad} .5 \quad 25 + 37 + 25 = \underline{\quad}$$

دریم فعالیت: کوچنیان مرۍ په تار کې اچوي چې په مارکېټ کې بې وپلوري هر تار خو بیه لري؟

د دوو رقمي عددونو د جمعې د عملې مشق او تمرین

لومړۍ فعالیت: حبیب ۹۳ افغانۍ لري هغه په دې افغانیو له لاندې شیانو خخه کوم دوه شیان اخیستلای شي.

جاکټ

پتلون

بوټ

کوتۍ

۴۹ افغانۍ ۴۸ افغانۍ ۴۵ افغانۍ ۴۰ افغانۍ

فکر و کړئ، ترڅو تاسوته معلومه شي چې ستاسو فکر سم دی او که نه؟

تاسو پوره پیسې لري چې دا دوه شیان واخلئ.	زه نېډې یم، خو بې پې او س هم زیات ده کوښن و کړئ دا سې شي واخلئ چې بیاهم لړه بې ولري.	د دې دواړو جنسونو بېه زیاتېږي: کوښن و کړئ دا سې شي واخلئ چې بې پې لړه وي.
۴۹ افغانۍ	۴۹ افغانۍ	۴۹ افغانۍ
۴۰ افغانۍ	۴۵ افغانۍ	۴۸ افغانۍ
+ ۸۹ افغانۍ	<hr/> ۹۴ افغانۍ	<hr/> ۹۷ افغانۍ

دویم فعالیت: له خپل ګروپ سره خبرې وکړئ.

۱- حبیب په ۹۳ افغانیو نور کوم دوه شیان اخیستلای شي؟

مرسته: هلتنه درې نور امکانات شته.

حل بې کړئ او فکر و کړئ

۲- جمیله ۸۶ افغانۍ لري هغه غواړي چې له پورته شیانو خخه دوه شیان واخلی هغه

کوم دوه شیان اخیستلای شي؟

جمیله او اخیستلای شي.

دریم فعالیت: دشیانو قیمت ته په کتلو سره لاندې پوبنتو ته څوابونه ورکړئ.

	قلم		جورابې		ناوه کې
۴۲	افغانی	۴۹	افغانی	۲۹	افغانی
	موټرکې		عینکې		کتاب
۲۵	افغانی	۳۰	افغانی	۳۵	افغانی

۱- جمیله ۶۹ افغانی لري هغه غواړي چې دوه شیان واخلي، هغه کوم شیان اخیستلاي شي؟

جمیله _____ او _____ اخیستلاي شي؟

۲- جمیله په ۶۹ افغانیو نور کوم دوه شیان اخیستلاي شي؟

جمیله _____ او _____ اخیستلاي شي.

۳- جمشید ۶۰ افغانی لري، هغه غواړي له پورته شیانو خنځه دوه شیان واخلي

هغه کوم شیان اخیستلاي شي؟

جمشید _____ او _____ اخیستلاي شي.

۴- جمشید په ۶۰ افغانیو نور کوم دوه شیان اخیستلاي شي؟

جمشید _____ او _____ اخیستلاي شي.

کورني دنده

جمیله غواړي چې درې شیان واخلي. آیا پوره پیسې ورته لري؟ تاسو خرنګه
پوهېږي؟

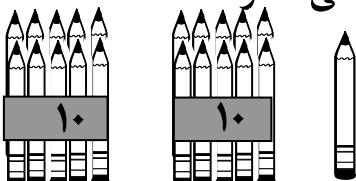
څلورم فصل د دوه رقمي عددونو تفريقي

شلم لوست

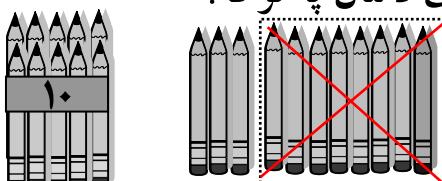
له دوه رقمي عدد خخه ديوه رقمي عدد تفريقي کول چې په هغه کې پور اخيستل وي

هدف: زده کروونکي به له دوه رقمي عدد خخه ديوه رقمي عدد چې په هغه کې پور اخيستل وي تفريقي کړئ شي.

مثال: تاسو ۲۱ قلمونه لرئ، غواړئ چې له هغو خخه ۸ قلمونه خپل ورورته ورکړئ، آيا په آسانه سره دا کار کولای شي؟ خرنګه؟

په شکل کې ليدل کېږي چې يو دانه او دوه بنډلونه د لس گونو قلمونه شته دي تر هغه وخت پوري له هغو خخه ۸ خپل ورورته ورکولاي نشي. په دې صورت کې باید دلسيو یوبنډل خلاص کړئ دمثال په توګه:

اوسم چې ټول یو ولس یودانه یې قلمونه او یو بنډل د لسيو دی له هغو خخه ۸ داني قلمونه خپل ورورته ورکړئ چې په پاي کې ۳ داني یودانه یې او یو بنډل د لسي پاتې کېږي چې ۱۳ قلمونه کېږي په رياضي کې د تفريقي دا عملیه داسي بنو دل کېږي.

⑪

$$\begin{array}{r}
 \text{مفرق منه} \\
 \text{---} \\
 21 \\
 - 8 \\
 \hline
 \text{د تفريقي حاصل}
 \end{array}$$

چې لوی عدد ته مفرق منه، کوچني عدد ته مفرق او پاتې شوي عدد ته د تفريقي حاصل وايې.

مشق او تمرین: له دوه رقمي عدد خنخه د يوه رقمي عدد تفریق کول د پور
اخیستلو په صورت کې.

لاندې پونستني په خپلو کتابچو کې تفریق کړئ.

$$\begin{array}{r} 24 \\ - 7 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 26 \\ - 8 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 27 \\ - 9 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 32 \\ - 5 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 38 \\ - 9 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 45 \\ - 8 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 51 \\ - 6 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 57 \\ - 8 \\ \hline \end{array}$$

کورني دنده

لاندې سوالونه حل کړئ.

$$\begin{array}{r} 63 \\ - 9 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 70 \\ - 1 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 82 \\ - 6 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 95 \\ - 7 \\ \hline \end{array}$$

يو ويشتم لوست

له دوه رقمي عددونو خخه د دوه رقمي عدد تفريقي (د پوراخيسيلوپه صورت کې)

هدف: زده كونكى به له دوه رقمي عدد خخه دده رقمي عدد چې په هغه کې پوراخيسيلوپه تفريقي كړا شی.

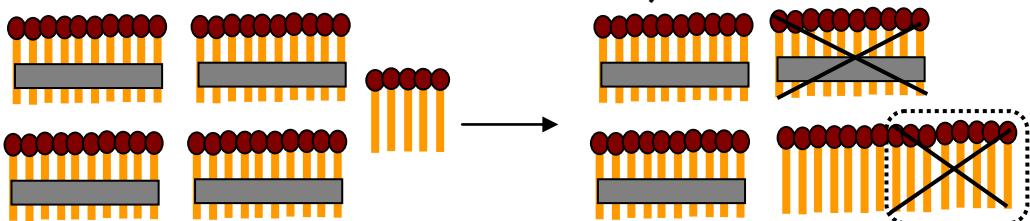
لومړۍ فعالیت: د تاسو اورلګيت ۴۵ لرگوتی لري او غوارئ چې د اورلګيت

۱۸ دانې خپل ورور ته ورکړئ، داکار خرنګه سرته رسولی شي؟

لسيز	يويز
۳	۵
-۱	۸

پوهېرو چې ۴۵ د لسيو خلور بنډلو او ۵ يودانه يې خخه جوړ شوي دی او د ۱۸ عدد له يوه بنډل لسي او ۸ يوه دانه يې خخه حاصل شوي دی.

اوپه دې هم پوهېرو چې د تفريقي په عملیه کې يويز له لسيز او لسيز له لسيز خخه منفي کوو. خرنګه چې د لوی عدد (مفروق منه) د يويزو رقم ۵ يودانه يې دی او له هغه خخه د ۸ يوه دانه يې عدد منفي کېداي نشي، نو د لسي يوبنډل خلاصوو او په لسو يودانه يې بدلوا.

$$45 - 18 =$$

$$45 - 18 =$$

لس يودانه يې چې له ۵ يوه دانه يې سره يوځای شي ۱۵ يودانه يې حاصلېږي او د لسيو له بنډلو خخه د لسيو درې بنډله پاتې کېږي. له ۱۵ يودانه يې خخه چې ۸ يودانه يې منفي کړو ۷ يوه دانه يې پاتې کېږي او له دریو لسيو خخه چې يو بنډل د لسيو منفي شي ۲ بنډله پاتې کېږي چې د تفريقي د دې عملیې په نتيجه کې ۲۷ لرگوتی پاتې کېږي.

دا عملیه په ریاضي کې دا سې تر سره کوو.

لسيز	يويز
۳	۱۵
۴	۵
-۱	۸
۲	۷

..... مفروق منه

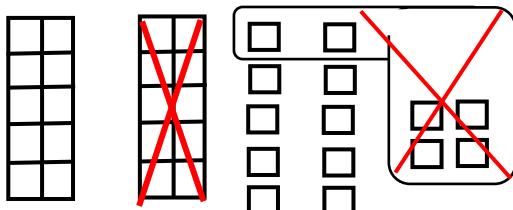
..... مفروق

..... د تفریق حاصل

دویم فعالیت:

			 مفروق منه	۳۴
			 مفروق	-۱۶
			 د تفریق حاصل	<hr/>

په پورتني شکل کې نشو کولای سمدلاسه له ۳۴ عدد خخه د ۱۶ عدد تفریق کرو، ترڅو چې یو بنډل د لسي چې یو دانه یې بدل نکرو، نوله دې امله د لسي یو بنډل په یو دانه یې باندې بدللوو او وروسته عملیه سرته رسوو.

په دې شکل کې لیدل کېږي چې ۱۴ یو دانه یې او ۲ لسي حاصل شوي دي. که چېړې له ۱۴ یودانه یې خخه ۶ یودانه یې منفي شي ۸ یودانه یې پاتې کېږي او له ۲ لسيو خخه چې یو لسي منفي شي ۱ لسي پاتې کېږي، د مثال په توګه:

لسيز	يويز
۳	۱۴
۴	
-۱	۶
۱	۸

مشق او تمرین: ددوو رقمي عددونو تفریق.
عددونه تفریق کړئ او په هغو کې مفروق منه، مفروق او د تفریق حاصل
وبنایاست.

(۷۱)

$$81 - 14 = 67$$

$$81 - 14 =$$

$$64 - 25 =$$

$$49 - 31 =$$

$$73 - 36 =$$

$$22 - 15 =$$

$$62 - 12 =$$

$$94 - 7 =$$

$$38 - 9 =$$

$$56 - 19 =$$

کورني دنده:

تفریق بې کړئ.

$$45 - 35 =$$

$$69 - 49 =$$

$$77 - 18 =$$

$$54 - 34 =$$

$$91 - 66 =$$

$$83 - 44 =$$

مشق او تمرین: ددوو رقمي عددونو تفريقي.

دوه رقمي عددونه تفريقي كړئ.

درېم

$$\begin{array}{r} \text{---} \\ 4 \\ - 2 \\ \hline 2 \end{array} \quad \begin{array}{r} 3 \\ 1 \\ \cancel{5} \\ \cancel{1} \\ \hline 2 \end{array}$$

دويم

$$\begin{array}{r} \text{---} \\ 11 \\ - 9 \\ \hline 2 \end{array} \quad \begin{array}{r} 3 \\ 1 \\ \cancel{5} \\ \cancel{1} \\ \hline 2 \end{array}$$

لومړۍ

$$\begin{array}{r} 3 \\ 1 \\ \cancel{5} \\ \cancel{1} \\ \hline 2 \end{array}$$

$$51 - 29 = 22 \quad \text{معنا يې دا ده چې}$$

لومړۍ فعالیت: د خپل ټولکیوال سره په ګډه کار و کړئ، تفريقي يې کړئ، که چېږي اړتیاوی پور واخلي.

لسيز	يوېز
<input type="text"/>	<input type="text"/>
7	3
- 2	1
<hr/>	

لسيز	يوېز
<input type="text"/>	<input type="text"/>
8	7
- 5	7
<hr/>	

لسيز	يوېز
<input type="text"/>	<input type="text"/>
4	5
- 3	8
<hr/>	

لسيز	يوېز
<input type="text"/> 5	<input type="text"/> 18
6	8
- 4	9
<hr/>	
	19

لسيز	يوېز
<input type="text"/>	<input type="text"/>
9	5
- 2	6
<hr/>	

لسيز	يوېز
<input type="text"/>	<input type="text"/>
7	8
- 4	9
<hr/>	

لسيز	يوېز
<input type="text"/>	<input type="text"/>
6	3
- 2	7
<hr/>	

لسيز	يوېز
<input type="text"/>	<input type="text"/>
4	5
- 1	8
<hr/>	

په چوکات کې د کارشوی مثال نه په کار اخيستلو سره لاندي پونستني حل کړئ.

$$\begin{array}{r} 97 \\ - 78 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 67 \\ - 38 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 43 \\ - 5 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 36 \\ - 17 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 90 \\ - 71 \\ \hline \end{array}$$

دویم فعالیت: د تفریق عملیه سر ته ورسوئ.

$$\begin{array}{r} 42 \\ - 19 \\ \hline 23 \end{array} \quad \begin{array}{r} 85 \\ - 20 \\ \hline 65 \end{array} \quad \begin{array}{r} 20 \\ - 13 \\ \hline 7 \end{array} \quad \begin{array}{r} 46 \\ - 25 \\ \hline 21 \end{array} \quad \begin{array}{r} 39 \\ - 12 \\ \hline 27 \end{array} \quad \begin{array}{r} 83 \\ - 24 \\ \hline 59 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 83 \\ - 24 \\ \hline 59 \end{array} \quad \begin{array}{r} 40 \\ - 25 \\ \hline 15 \end{array} \quad \begin{array}{r} 56 \\ - 47 \\ \hline 9 \end{array} \quad \begin{array}{r} 78 \\ - 19 \\ \hline 59 \end{array} \quad \begin{array}{r} 93 \\ - 61 \\ \hline 32 \end{array} \quad \begin{array}{r} 52 \\ - 37 \\ \hline 15 \end{array}$$

قوانين تعقیب او تفریق بې کړئ، قانون او قاعده پیداکړئ او ورک شوي عددونه ولیکي.

تفریق بې کړئ		
د تفریق حاصل	مفرق	مفرق منه
	19	37
	77	93
	43	63
	52	70
	40	58

عددله لاندې عددونو خخه تفریق کړئ	
51	68
	49
	73
	31
	55

کورنۍ دندہ

صادق د ریاضي د پوبنتو د حل لپاره د کاغذ ۳۷ پاني درلودې چې یوڅه شمېر د دې پابو خخه یوه کوچني مورک و خورلې چې ۱۹ پاني بې پاتې دی د مورک خورلو پابو شمېر معلوم کړئ؟

دوه ويشتم لوست

د جمعي او تفریق د عملیو آزمول د يو بل په واسطه

هدف: زده کونکی دې د جمع او تفریق په عملیو پوه شي.

د دې لپاره چې پوه شو، د جمعي عملیه صحیح سرته رسیدلې ده اوکه غلطه د جمعي پونسته حل او د لاندي عملیي په واسطه يې آزمويو.

مثال: ① ⑧⑯

د جمعي لوړې جز	\longleftarrow	75	مفرق منه	93
د جمعي دویم جز	\longleftarrow	+ 18	مفرق	- 18
د جمعي حاصل	\longleftarrow	<u>93</u>	د تفریق حاصل	<u>75</u>

امتحانوں: ⑧⑯

مفرق منه	93
مفرق	<u>- 75</u>
د تفریق حاصل	18

يعني د جمعي د پونستې د صحیح والي لپاره د جمعي له حاصل خخه د جمعي یو جز تفریق کوو که چېږي د جمعي بل جز لاس ته راشي د جمعي پونسته صحیح ده. که چېږي د جمعي بل جز لاس ته راشي، نو پونسته غلطه جمع شوې ده. لاندي پونستې حل او امتحان يې کړئ.

<u> </u>	48	<u> </u>	45	<u> </u>	59	<u> </u>	63
<u> </u>	+ 24	<u> </u>	+ 28	<u> </u>	+ 14	<u> </u>	+ 29
<u> </u>	<u> </u>						
<u> </u>	<u> </u>						

کورنۍ دنده

<u> </u>	75	<u> </u>	67	<u> </u>	48	<u> </u>	39
- <u> </u>	+ 16	- <u> </u>	+ 27	- <u> </u>	+ 37	- <u> </u>	+ 36
<u> </u>	<u> </u>						
<u> </u>	<u> </u>						

درویشتم لوست

د تفریق د عملی په آزمونینه

هدف: زده کونکی به د جمعی د عملی په سرته رسولو سره د تفریق د عملی په صحیح والی باندې ډاده اوسي.

مثال:

آزمونینه:

د دې لپاره چې پوه شو د تفریق عملیه مو صحیح سرته رسولی ده او که نه په دې صورت کې د تفریق حاصل دمروق سره جمع کوو که چېرې مفروق منه لاس ته راشی د تفریق پونستنه صحیح حل شوې ده او که چېرې مفروق منه لاس ته رانشی نو پونستنه غلطه حل شوې ده. فعالیت: لاندې سوالونه لوړۍ حل کړئ وروسته بې امتحان کړئ.

$$\begin{array}{r} 38 \\ - 28 \\ \hline \end{array} \quad + \quad \begin{array}{|c|} \hline \boxed{} \\ \hline \boxed{} \\ \hline \boxed{} \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 49 \\ - 17 \\ \hline \end{array} \quad + \quad \begin{array}{|c|} \hline \boxed{} \\ \hline \boxed{} \\ \hline \boxed{} \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 70 \\ - 20 \\ \hline \end{array} \quad + \quad \begin{array}{|c|} \hline \boxed{} \\ \hline \boxed{} \\ \hline \boxed{} \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 87 \\ - 48 \\ \hline \end{array} \quad + \quad \begin{array}{|c|} \hline \boxed{} \\ \hline \boxed{} \\ \hline \boxed{} \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 67 \\ - 50 \\ \hline \end{array} \quad + \quad \begin{array}{|c|} \hline \boxed{} \\ \hline \boxed{} \\ \hline \boxed{} \\ \hline \end{array}$$

کورنۍ دنده: د تفریق عملی په لاندې پونستنه حل او امتحان بې کړئ.

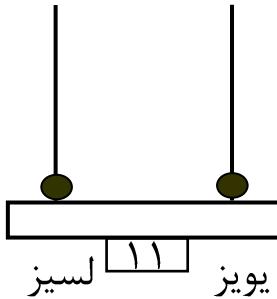
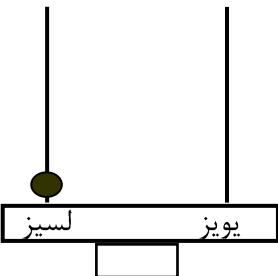
$$\begin{array}{r} 67 \\ - 50 \\ \hline \end{array} \quad + \quad \begin{array}{|c|} \hline \boxed{} \\ \hline \boxed{} \\ \hline \boxed{} \\ \hline \end{array}$$

څلور ويشتم لوست

د عددونو جمع کول د چوت په واسطه

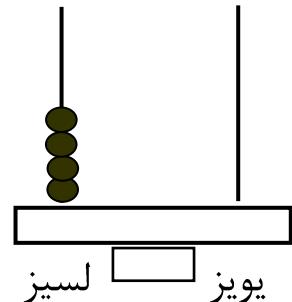
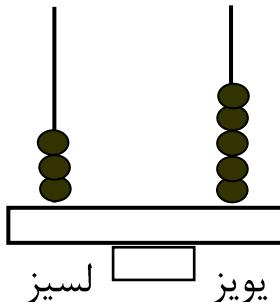
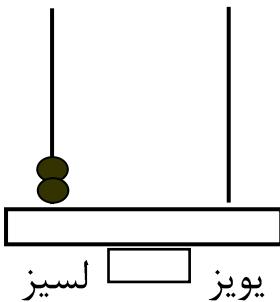
هدف: زده کونکی به عددونه د چوت په واسطه جمع کړای شي.

دا د چوت یو کوچنۍ نمونه ۵۹. په دا سې حال کې د بني خوا سيخ
يا ميله د يويزو مرتبه او د کين خوا سيخ يا ميله د لسيزو مرتبه
بنسي، دا چوت د يويزو په مرتبه کې ۸ داني مرۍ لري او د لسيزو په يويز لسيز
مرتبه کې يې مرۍ نشه چې صفر رابسي. دا چوت چې تاسو وينه ۸ د عدد بنسي.
مثال: د ۱۰ او ۱۱ عددونه په لاندې چوتونو کې بسodel شوي دي.

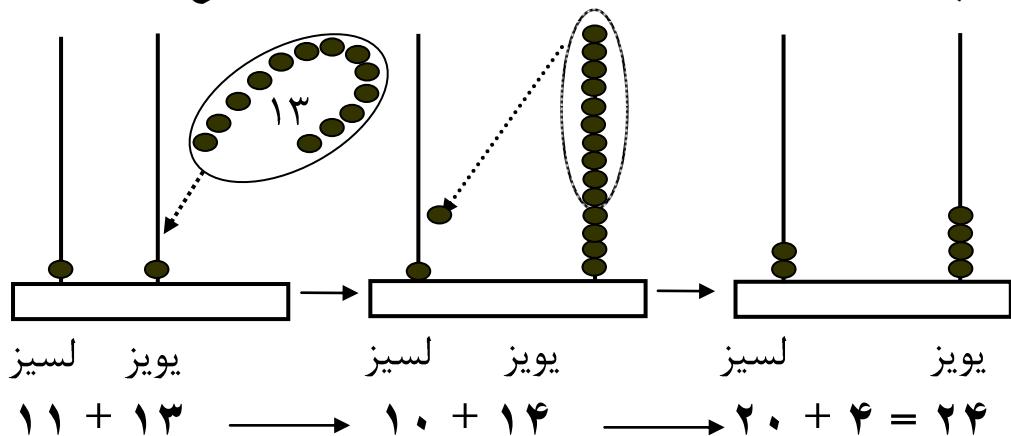

لومړۍ فعالیت:

تاسو دا هر یو شکل خپلو کتابچو ته نقل کړئ او د هغه اړوند عدد ولیکئ.

او س غواړو د چوت په واسطه د دوو عددونو د جمع کولو په طریقہ باندې پوه شو،
د دې مطلب د روښانه کولو لپاره د ۱۳ عدد له ۱۱ له عدد سره جمع کوو.

له کین خوا خخه په لومړي چوت کې د یویزو په ځای کې یوه مری او د لسیزو
په ځای کې هم یوه مری شته ده چې ۱۱ د چې ۱۳ عدد رابنی. او ۱۳ مری په هفو
باندې دزیاتوالی په حالت کې دي. کله چې ۱۳ مری ګانې په هفو باندې
ورزیات شي، نو په دویم شکل کې د یویزو په ځای ۱۴ مری او د لسیزو په
ځای کې بیاهم هغه یوه مری ده. خرنګه چې پوهېرو چې لس یو دانه یې دیو
لسی سره مساوی کېږي، نو د لسو یو دانه یې مریو په ځای د لسیزو په ځای
کې یوه مری بدو چې د یویزو په ځای کې ۴ مری پاتې کېږي او د لسیزو په
ځای کې ۲ مری پاتې کېږي چې دوه لسه یعنې ۲۰ رابنی په دې صورت کې
وروستی چوت د ۲۴ عدد رابنی.

دویم فعالیت: د چوت خخه په کار اخیستلو سره لاندې پوبنتني د زده کونکو
په واسطه جمع کړئ.

$$\begin{array}{r}
 15 \\
 + 8 \\
 \hline
 24
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 24 \\
 + 10 \\
 \hline
 34
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 28 \\
 + 13 \\
 \hline
 41
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 12 \\
 + 7 \\
 \hline
 19
 \end{array}$$

کورنۍ دنده: د ۳۵ او ۷۷ عددونه په چوت کې وښی.

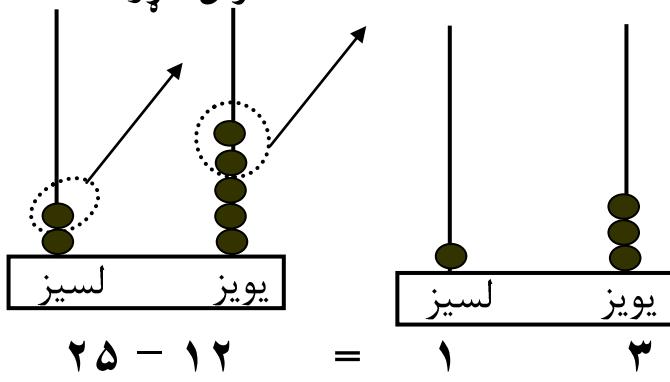
پنځه ويشتم لوست

د عددونو تفريقي د چوت په واسطه

هدف: زده کړونکي به د تفريقي عمليه د چوت په واسطه سرهه ورسولي شي.

غواړو د چوت په واسطه د ۲۵ له عدد خخه د ۱۲ عدد تفريقي کړو.

$$25 - 12 = \boxed{\quad}$$

د شکل له مخې ليدل کېږي چې د یویزو له سیخ خخه دوه مرۍ او د لسیزو خخه یوه مرۍ اېستل کېږي، په نتيجه کې د بني خوا په چوت کې د یویزو په سیخ کې ۳ مرۍ او د لسیزو په سیخ کې یوه مرۍ پاتې کېږي. چې د تفريقي حاصل يې ۱۳ د عدد کېږي.

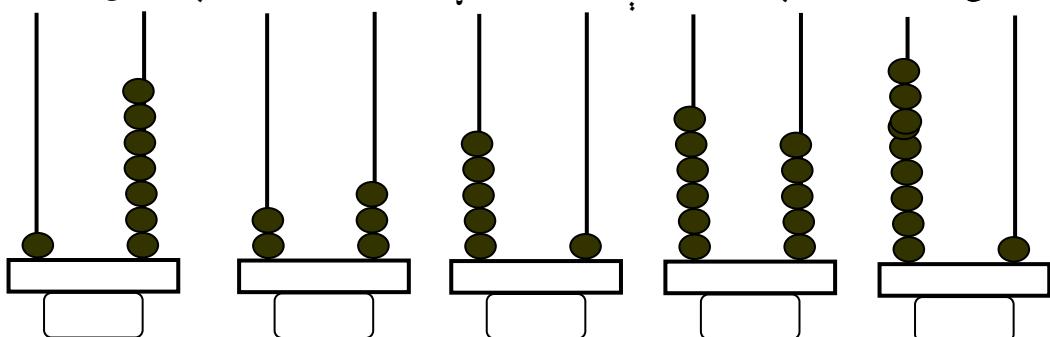
فعاليت:

- ۱- د تفريقي لاندې پونښتي په چوت کې سرهه ورسوئ.

$$\begin{array}{r} 12 \\ - 7 \\ \hline 5 \end{array} \quad \begin{array}{r} 15 \\ - 8 \\ \hline 7 \end{array} \quad \begin{array}{r} 24 \\ - 10 \\ \hline 14 \end{array} \quad \begin{array}{r} 23 \\ - 13 \\ \hline 10 \end{array}$$

- ۲- د ۶، ۱۶، ۲۵، ۶۳ او ۷۹ عددونه په چوت کې وبنایاست.

کورني دنده: په لاندې شکلونو کې د هر چوت اړوند عدد د هفو لاندې ولیکي.

پنځم فصل

شپږ ويشم لوست

له (۱۰۰ - ۱۰۰۰) پوري د عددونو لوستل او ليکل

هدف: زده کونکي به تر ۱۰۰۰ پوري عددونو لوستل او ليکل زده کري.

موږ پوهېرو چې تول عددونه له لاندې لسو شکلونو خخه جوړ شوي دي.

۹، ۸، ۷، ۶، ۵، ۴، ۳، ۲، ۱، ۰

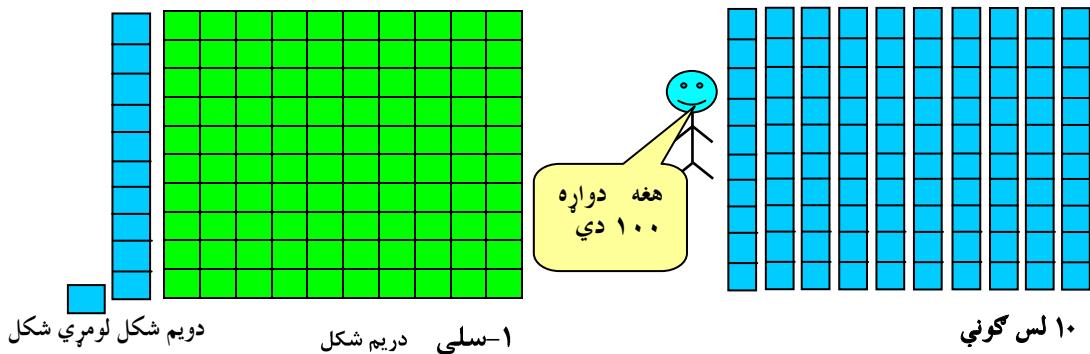
چې پورته هر يوه شکل ته رقم وايي، که چېري د ۱، ۲، ۳، ۴، ۵، ۶، ۷، ۸ او ۹ عددونو بنې خواته یو صفر کېدو، نو لاندې عددونه لاس ته راخي.
۱۰، ۲۰، ۳۰، ۴۰، ۵۰، ۶۰، ۷۰، ۸۰، ۹۰ چې دا عددونه یو لسى
ياخو لسيه رابنيي او دا له ۱۰ خخه تر ۹۹ پوري عددونه دوه رقمي عددونه
دي چې له بنې خوا خخه د کين خواته په ترتیب سره لوړي رقم ته د یوېزو
څای او د هغو دویم رقم ته د لسيزو څای وايي.

اوسم که چېري د یو رقمي عددونو بنې خواته دوه صفروننه کېښودل شي،
نو د ۱۰۰، ۲۰۰، ۳۰۰، ۴۰۰، ۵۰۰، ۶۰۰، ۷۰۰، ۸۰۰ او ۹۰۰
عددونه حاصلېږي چې دا عددونه یو سلي يا خو سلونه رابنيي او درې رقمي
عددونه بلل کېږي.

اووه ويشتم لوست

لس گونی (لسیز) او سل گونی

هدف: زده کوونکی به په دې بوه شي چې لس یویز مساوی له بوه لسي، اولس (لسیز) لسي مساوی له بوه سلي سره کېږي.

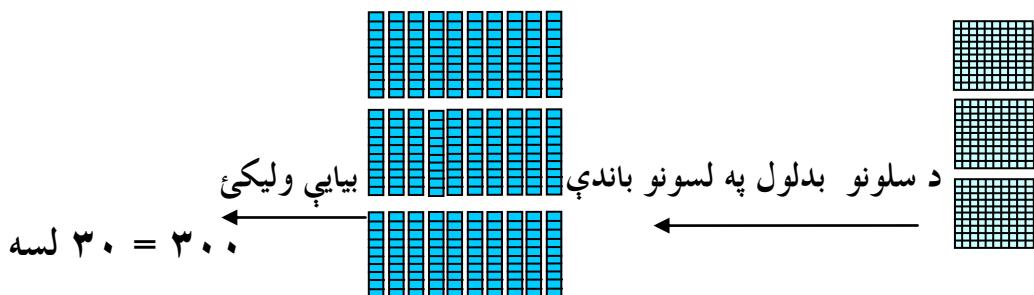

که چېړې پورتني شکلونه ولیدل شي په آسانې سره پوهېدلاي شو چې د دويم شکل د لومړۍ شکل لس برابر د چې ۱۰ د دووه رقمو کوچنۍ عدد دی او د هفو دریم شکل ۱۰۰ معروفې کوي چې د دويم شکل لس برابر او سل برابر د لومړۍ شکل خخه دی چې د درې رقميو کوچنۍ عدد دی.

لومړۍ فعالیت: هر کتار خو سلیه رابنېسي ويې ليکي

۲۰۰	<u>سل گونی</u>		.۱
	<u>سل گونی</u> —		.۲
	<u>سل گونی</u> —		.۳
	<u>سل گونی</u> —		.۴
	<u>سل گونی</u> —		.۵
	<u>سل گونی</u> —		.۶

مودر سلوونه د لسوونو په توګه ليکلای شو خرنگه:

دويم فعاليت: د پورته مثال خخه په کار اخيستو سره د شکلونو له منځي تesh
خایونه ډک کړئ.

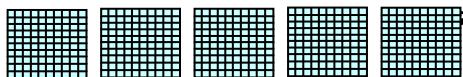
.۲

لسيه $\underline{\quad} = \underline{\quad}$

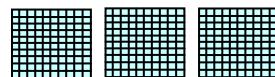
.۱

لسيه $\underline{10} = \underline{100}$

.۳

لسيه $\underline{\quad} = \underline{\quad}$

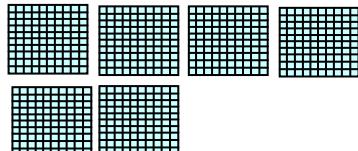

لسيه $\underline{\quad} = \underline{\quad}$

.۴

لسيه $\underline{\quad} = \underline{\quad}$

.۵

لسيه $\underline{\quad} = \underline{\quad}$

کورني دنده:

لاندي عددونه خپلو کتابچو ته نقل کړئ او په تورو بې وليکئ.

۸۰۰، ۷۰۰، ۵۰۰، ۸۰۰، ۹۰۰، ۴۰۰، ۲۰۰، ۳۰۰

اته ويشتم لوست

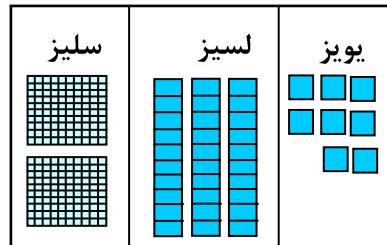
سليز، لسيز او يويز

هدف: زده کوونکي به درې رقمي عددونه په اړوند مرتبو کې خای پر خای کړا شی.

گرانو زده کوونکو! تاسو په تېر لوست کې له ۱۰۰ خخه تر ۹۰۰ پورې عددونه پېژندلې دی. اوس که چېرې ۱۰۰۵، ۲۰۰، ۹۰۰، ۰۰۰ عددونو د لوړۍ رقم په خای ۱۵، ۲، ۰۰۰، ۹ یو رقمي عدد ولیکو ۱۰۱۵، ۱۰۲، ۱۰۳، ۱۰۴، ۱۰۵، ۱۰۶، ۱۰۷، ۱۰۸، ۱۰۹ عددونه حاصلېږي، همدارنګه که چېرې ددوارو صفرنو په خای نور رقمونه ولیکل شي له ۱۱۱ خخه تر ۹۹۹ پورې عددونه لاس ته رائي چې له ۱۰۰ خخه تر ۹۹۹ پورې درې رقمي عددونه دی. تر ټولو کوچنۍ درې رقمي عدد ۱۰۰ دی او تر ټولو لوی درې رقمي عدد ۹۹۹ دی او د هغو اړوند رقم د یويزو، لسيز او سليز په ځایونو کې په لاندې توګه لیکل کېږي:

يويز	لسيز	سليز	سليز	لسيز	لسيز	يويز	لسيز	سليز	لسيز	لسيز	يويز
------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------

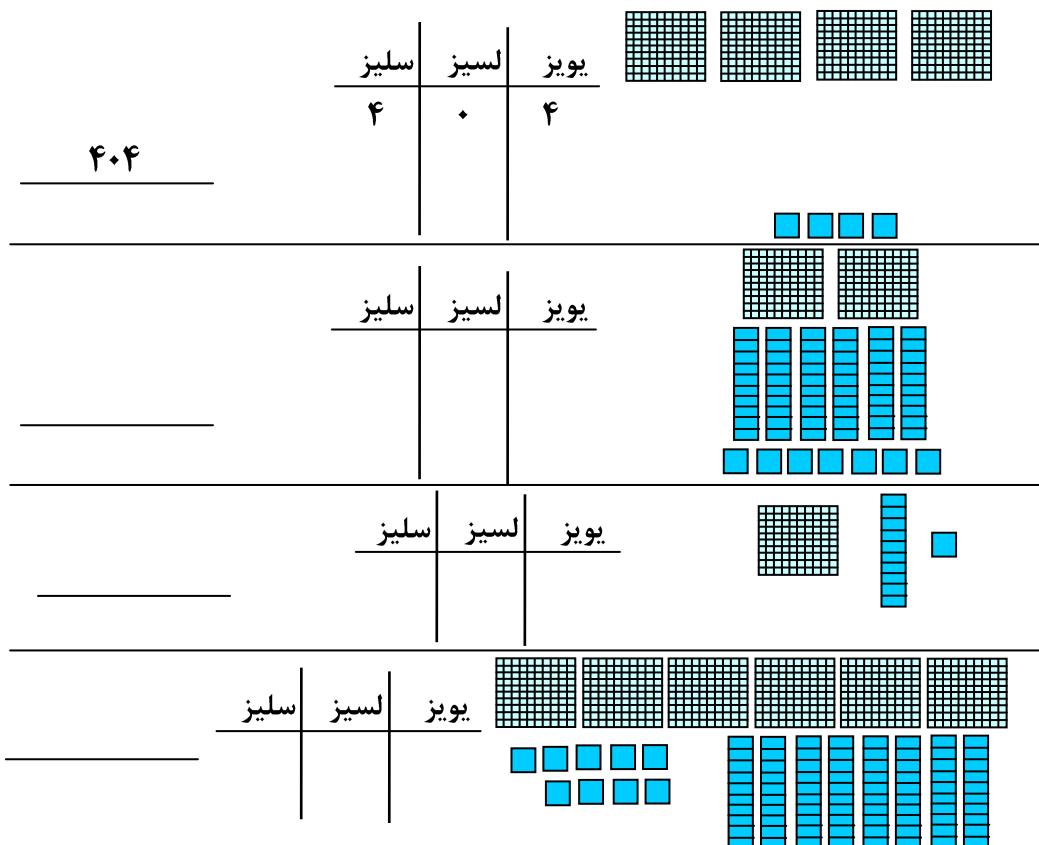
سلیز	لسيز	يویز
۲	۳	۸

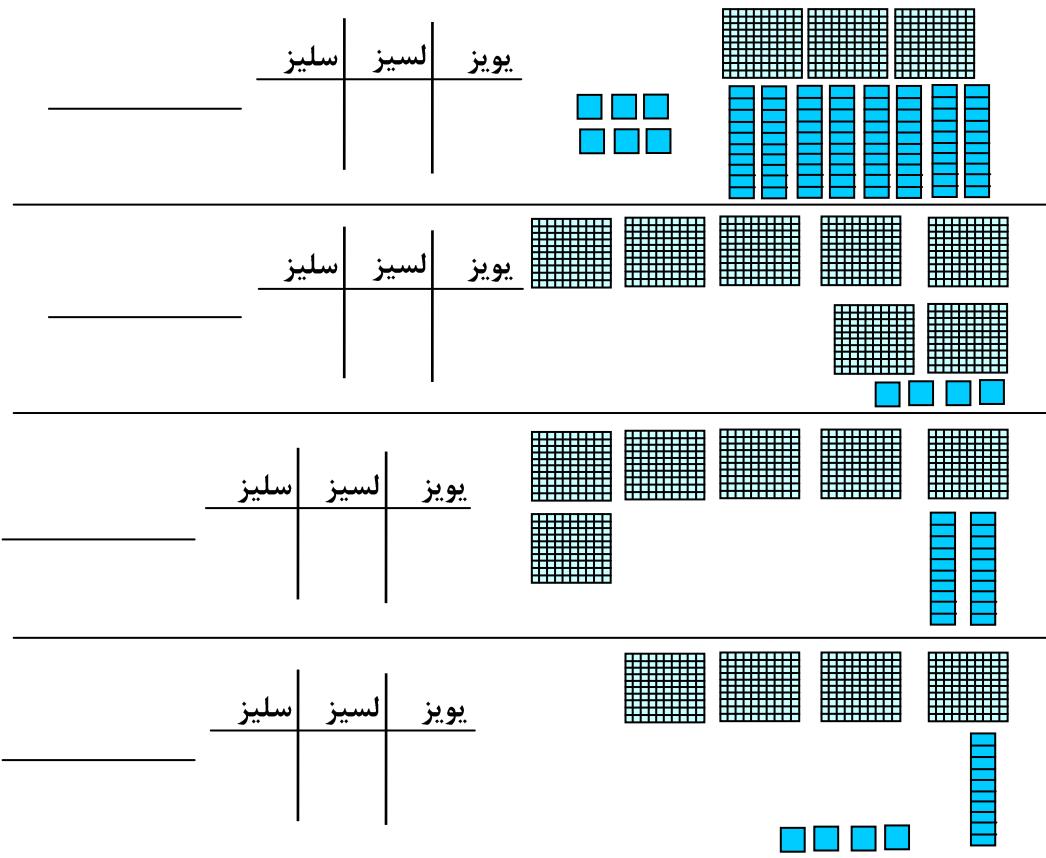

زه لوړۍ سلیز
شمیرم وروسته
لسيز او یویز او
وروسته تر هغه
عدد لیکم.

دوه سوه اته دېرش

فعاليت: لاندي مثالونه د نموني په خير حل کړئ.

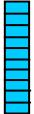

٨. تاسو يو عدد وتا کي او د شکلونو په واسطه هغه عدد ونبایاست.

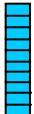
کورني دنده: نموني ته و گوري او خوابونه يې پيدا کړئ.

? په ۹۰۰ کې خومره

? په ۹۰۰ کې خومره

? په ۹۰۰ کې خومره

? په ۴۰۰ کې خومره

? په ۴۰۰ کې خومره

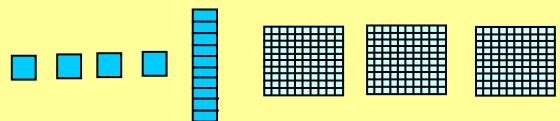
? په ۴۰۰ کې خومره

تر ۱۰۰۰ پورې د عددونو مقامي ارزښت

هدف: زده کړونکي به برسيره بردې چې تر زرو پورې عددونو مقامي قيمت و پېژني او وې لیکي د شکلونو له منځي به و کړای شي اړوند عددولیکي.

يو عدد په ۳ ډوله ليکلائي شو لکه:

$$\begin{array}{r} 3 \text{ سلی ۱ لسی ۴ یودانه ې} \\ 4 + 10 + 300 \\ \hline 314 \end{array}$$

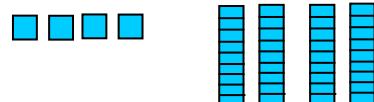

لومړۍ فعالیت: د خپل يوه ټولګیوال سره ګارو ګړئ، د حل شوي مثال خخه په کاراخیستلو سره عدد په ۳ ډوله ولیکي:

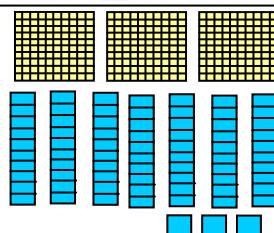

. ۱

$$\begin{array}{r} \text{سلیز} \quad \text{لسیز} \quad \text{یویز} \\ \hline - + - + - \\ \hline \end{array}$$

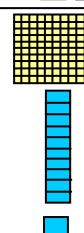

$$\begin{array}{r} \text{سلیز} \quad \text{لسیز} \quad \text{یویز} \\ \hline - + - + - \\ \hline \end{array}$$

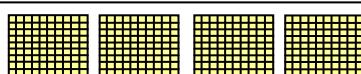
. ۲

$$\begin{array}{r} \text{سلیز} \quad \text{لسیز} \quad \text{یویز} \\ \hline - + - + - \\ \hline \end{array}$$

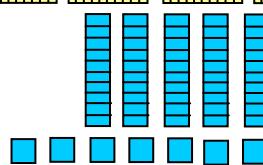

. ۳

$$\begin{array}{r} \text{سلیز} \quad \text{لسیز} \quad \text{یویز} \\ \hline - + - + - \\ \hline \end{array}$$

. ۴

دویم فعالیت: شکلونه و گورئ او دهغۇ اپوند عددونه گروپ بندى او وېی لېكى.

مثال:

یولسى جورولى
شو

۱ سلیز ۱ لسیز ۱۲ یویز

۱. ۱

دلسو له گروپ
خخە دايىرە
تاڭلىرى

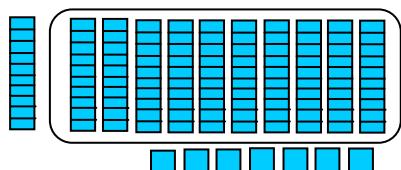
۱ سلیز ۲ لسیز ۲ یودانە يې

۲. ۲

۳. ۳

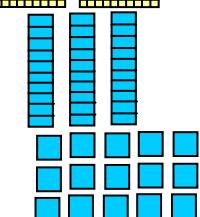
۱. له لسپو (لسیزو) خخە د سلپو(سلیزو) گروپ جور كرئ او اپوند عدد يې ولېكى.

$$\begin{array}{r} 1 \text{ سلیز} \\ + 1 \text{ لسیز} \\ \hline 117 \end{array}$$

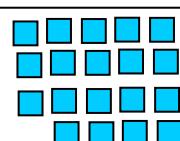

$$\begin{array}{r} \text{سلی} \quad \text{لسی} \\ + \quad + \\ \hline \end{array}$$

۲.

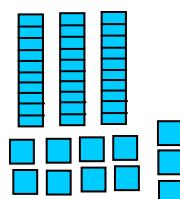
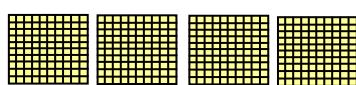
$$\begin{array}{r} \text{سلی} \quad \text{لسی} \\ + \quad + \\ \hline \end{array}$$

۳.

گورنى دندە: زده كۈونكى دې د شكل له مخې ولېكى پە دريو طريقو پە خالى ئايونو كې

$$\begin{array}{r} \text{سلی} \quad \text{لسی} \\ + \quad + \\ \hline \end{array}$$

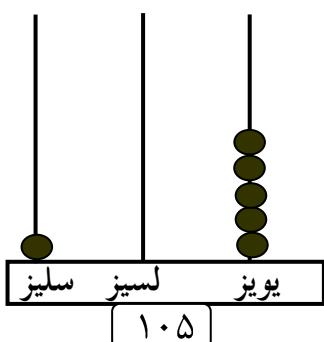
لاندې جدول د عددونو سلسله (پرله پسي توب) له ۱۰۰-۵۰۰ پوري نسي.

۱۰۹	۱۰۸	۱۰۷	۱۰۶	۱۰۵	۱۰۴	۱۰۳	۱۰۲	۱۰۱	۱۰۰
۱۱۹	۱۱۸	۱۱۷	۱۱۶	۱۱۵	۱۱۴	۱۱۳	۱۱۲	۱۱۱	۱۱۰
۱۲۹	۱۲۸	۱۲۷	۱۲۶	۱۲۵	۱۲۴	۱۲۳	۱۲۲	۱۲۱	۱۲۰
۱۳۹	۱۳۸	۱۳۷	۱۳۶	۱۳۵	۱۳۴	۱۳۳	۱۳۲	۱۳۱	۱۳۰
۱۴۹	۱۴۸	۱۴۷	۱۴۶	۱۴۵	۱۴۴	۱۴۳	۱۴۲	۱۴۱	۱۴۰
۱۵۹	۱۵۸	۱۵۷	۱۵۶	۱۵۵	۱۵۴	۱۵۳	۱۵۲	۱۵۱	۱۵۰
۱۶۹	۱۶۸	۱۶۷	۱۶۶	۱۶۵	۱۶۴	۱۶۳	۱۶۲	۱۶۱	۱۶۰
۱۷۹	۱۷۸	۱۷۷	۱۷۶	۱۷۵	۱۷۴	۱۷۳	۱۷۲	۱۷۱	۱۷۰
۱۸۹	۱۸۸	۱۸۷	۱۸۶	۱۸۵	۱۸۴	۱۸۳	۱۸۲	۱۸۱	۱۸۰
۱۹۹	۱۹۸	۱۹۷	۱۹۶	۱۹۵	۱۹۴	۱۹۳	۱۹۲	۱۹۱	۱۹۰
۲۰۹	۲۰۸	۲۰۷	۲۰۶	۲۰۵	۲۰۴	۲۰۳	۲۰۲	۲۰۱	۲۰۰
۲۱۹	۲۱۸	۲۱۷	۲۱۶	۲۱۵	۲۱۴	۲۱۳	۲۱۲	۲۱۱	۲۱۰
۲۲۹	۲۲۸	۲۲۷	۲۲۶	۲۲۵	۲۲۴	۲۲۳	۲۲۲	۲۲۱	۲۲۰
۲۳۹	۲۳۸	۲۳۷	۲۳۶	۲۳۵	۲۳۴	۲۳۳	۲۳۲	۲۳۱	۲۳۰
۲۴۹	۲۴۸	۲۴۷	۲۴۶	۲۴۵	۲۴۴	۲۴۳	۲۴۲	۲۴۱	۲۴۰
۲۵۹	۲۵۸	۲۵۷	۲۵۶	۲۵۵	۲۵۴	۲۵۳	۲۵۲	۲۵۱	۲۵۰
۲۶۹	۲۶۸	۲۶۷	۲۶۶	۲۶۵	۲۶۴	۲۶۳	۲۶۲	۲۶۱	۲۶۰
۲۷۹	۲۷۸	۲۷۷	۲۷۶	۲۷۵	۲۷۴	۲۷۳	۲۷۲	۲۷۱	۲۷۰
۲۸۹	۲۸۸	۲۸۷	۲۸۶	۲۸۵	۲۸۴	۲۸۳	۲۸۲	۲۸۱	۲۸۰
۲۹۹	۲۹۸	۲۹۷	۲۹۶	۲۹۵	۲۹۴	۲۹۳	۲۹۲	۲۹۱	۲۹۰
۳۰۹	۳۰۸	۳۰۷	۳۰۶	۳۰۵	۳۰۴	۳۰۳	۳۰۲	۳۰۱	۳۰۰
۳۱۹	۳۱۸	۳۱۷	۳۱۶	۳۱۵	۳۱۴	۳۱۳	۳۱۲	۳۱۱	۳۱۰
۳۲۹	۳۲۸	۳۲۷	۳۲۶	۳۲۵	۳۲۴	۳۲۳	۳۲۲	۳۲۱	۳۲۰
۳۳۹	۳۳۸	۳۳۷	۳۳۶	۳۳۵	۳۳۴	۳۳۳	۳۳۲	۳۳۱	۳۳۰
۳۴۹	۳۴۸	۳۴۷	۳۴۶	۳۴۵	۳۴۴	۳۴۳	۳۴۲	۳۴۱	۳۴۰
۳۵۹	۳۵۸	۳۵۷	۳۵۶	۳۵۵	۳۵۴	۳۵۳	۳۵۲	۳۵۱	۳۵۰
۳۶۹	۳۶۸	۳۶۷	۳۶۶	۳۶۵	۳۶۴	۳۶۳	۳۶۲	۳۶۱	۳۶۰
۳۷۹	۳۷۸	۳۷۷	۳۷۶	۳۷۵	۳۷۴	۳۷۳	۳۷۲	۳۷۱	۳۷۰
۳۸۹	۳۸۸	۳۸۷	۳۸۶	۳۸۵	۳۸۴	۳۸۳	۳۸۲	۳۸۱	۳۸۰
۳۹۹	۳۹۸	۳۹۷	۳۹۶	۳۹۵	۳۹۴	۳۹۳	۳۹۲	۳۹۱	۳۹۰
۴۰۹	۴۰۸	۴۰۷	۴۰۶	۴۰۵	۴۰۴	۴۰۳	۴۰۲	۴۰۱	۴۰۰

٤١٩	٤١٨	٤١٧	٤١٦	٤١٥	٤١٤	٤١٣	٤١٢	٤١١	٤١٠
٤٢٩	٤٢٨	٤٢٧	٤٢٦	٤٢٥	٤٢٤	٤٢٣	٤٢٢	٤٢١	٤٢٠
٤٣٩	٤٣٨	٤٣٧	٤٣٦	٤٣٥	٤٣٤	٤٣٣	٤٣٢	٤٣١	٤٣٠
٤٤٩	٤٤٨	٤٤٧	٤٤٦	٤٤٥	٤٤٤	٤٤٣	٤٤٢	٤٤١	٤٤٠
٤٥٩	٤٥٨	٤٥٧	٤٥٦	٤٥٥	٤٥٤	٤٥٣	٤٥٢	٤٥١	٤٥٠
٤٦٩	٤٦٨	٤٦٧	٤٦٦	٤٦٥	٤٦٤	٤٦٣	٤٦٢	٤٦١	٤٦٠
٤٧٩	٤٧٨	٤٧٧	٤٧٦	٤٧٥	٤٧٤	٤٧٣	٤٧٢	٤٧١	٤٧٠
٤٨٩	٤٨٨	٤٨٧	٤٨٦	٤٨٥	٤٨٤	٤٨٣	٤٨٢	٤٨١	٤٨٠
٤٩٩	٤٩٨	٤٩٧	٤٩٦	٤٩٥	٤٩٤	٤٩٣	٤٩٢	٤٩١	٤٩٠
									٥٠٠

تمرين:

د ١٠٥ عدد په چوت کې بنودل شوي دي له هغه خخه په کار اخيستلو سره ٩٥، ١٠٨، ١٠٩ او ١٢٠ عددونه په چوت کې ونساياتست.

کورني دنده

په خپلو کتابچو کې د (٢٠١ او ٢١٠) عددونه په چوت کې ونساياتست.

دېرشم لوست

د یوه عدد مخ کې عدد، وروسته او د دو ه عددونو منځ عدد

هدف: په دې لوست کې به زده کوونکي دیوه عدد نه مخ کې عدد، دیوه عدد خنځه وروسته او هغه عدد چې د دوو عددونو په منځ کې دي ويژني.

۱- هغه عددونه ولیکي چې د درکړل شوو عددونو خنځه یو عدد مخ کې شتون لري.

مثال. ۲۷۷ ، ۵۴۶ ، ۲۷۸ ، ۱۲۷ ،

۳۲۹ ، ۴۴۰ ، ۷۸۱ ،

۶۳۰ ، ۹۱۷ ، ۸۴۶ ،

۲- هغه عددونه ولیکي چې د درکړل شوو عددونو خنځه یو عدد وروسته قرارلري.

۱۱۲ ، ۳۱۹ ، ۸۵۵ ، ——

۴۷۸ ، ۹۹۸ ، ۲۵۲ ، ——

۵۹۱ ، ۷۴۳ ، ۶۶۹ ، ——

۳- هغه عددونه ولیکي چې د لاندې درکړل شوي عددونو په منځ کې راشي.

۷۸۹ ، ——	۷۸۷ ، ——	۵۰۱ ، ——	۴۹۹ ، ——	۱۲۰ ، ——	۱۱۸ ، ——
----------	----------	----------	----------	----------	----------

۹۵۵ ، ——	۹۵۳ ، ——	۳۰۱ ، ——	۲۹۹ ، ——	۶۴۳ ، ——	۶۴۲ ، ——
----------	----------	----------	----------	----------	----------

۳۸۰ ، ——	۳۷۸ ، ——	۳۳۷ ، ——	۳۳۵ ، ——	۸۲۹ ، ——	۸۲۷ ، ——
----------	----------	----------	----------	----------	----------

۴- ټول هغه عددونه چې د ۵۴۰ او ۵۶۰ په منځ کې دي ويې ليکي.

کورني دنده:

د درکړل شوو عددونو مخ کې وروسته يا منځ کې عددونه ولیکي.

—	—	—	—	۲۲۴ ، ——	۲۲۲ ، ——
---	---	---	---	----------	----------

—	—	—	—	۴۲۱ ، ——	—
---	---	---	---	----------	---

يودپرشم لوست

د عددونو پرتله

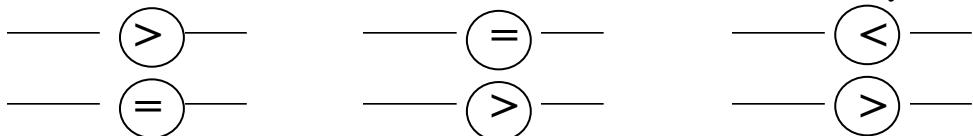
هدف: زده کوونکي به کوچني او لوی عددونه بوله بله سره تشخيص او همدارنگه دوه مساوي عددونه و پیژنی د، >، = او = نښې و کاروی.

=	<	>
دا = نښه مساوي رابنيسي. ١٥٠ = ١٥٠	دا < نښه لړ رابنيسي ١١١ < ٣٤٢	دا > نښه زييات رابنيسي ٣٤٢ > ١١١
١٥٠ مساوي له ١٥٠ سره دي.	١١١ لړ له ٣٤٢ خخه دي.	٣٤٢ زييات له ١١١ ٣٤٢ خخه دي

فعاليت: د عددونو هره جوړه د (>, <, =) نښې په دائيره کې په اپسولو سره پرتله کړئ.

٢٧١	○	٢٧١	٤٩٢	○	٥٠١	٣٥٣	○	<	٤٢٣
٢٤٢	○	١٤٢	٨١٢	○	٧٧٧	٤٩٩	○	٥٤٧	
٩٢٩	○	٩٢٨	٣١٧	○	٣١٧	٨٢١	○	٦٨٧	
٥٨٩	○	٥٨٩	٢٥٧	○	٤١٨	٦٢٥	○	٦٢٥	
٥٦٩	○	٦٦٩	٢٨١	○	٣٦٤	١٧٢	○	١٢٩	
٤١٢	○	٤١٢	٨٠١	○	٧٦٨	١٠٠	○	٢٣٠	

تاسو ٣٠٠ او ٤٠٠ په منځ کې مناسب عددونه د لاندې پونستنو په حل کړي استعمال کړئ.

کورني دندنه: معما حل کړئ.

۱. زه يو عددديم چې له ٦٧٥ خخه لړ او له ٦٦٧ خخه زييات يم په داسي توګه چې زما د یویز رقم ۲ دی. زه کوم عدد يم؟
۲. د يوه عدد په برخه کې يوه معما ولیکي او هغه خپل ملګري ته ورکړئ چې حل يې کړي.

دوه دېرشم لوست

د عددونو ترتیب نظر په مقامی ارزښت سره

هدف: زده کورونکي به عددونه نظر په مقامی ارزښت سره ترتیب او دخایونو ټاکل و کړای شي.

دیوه کتاب له فهرست خخه دا مخونه په نظر کې نیسو.

لاندي عددونه له بني خوا خخه کېټي خواته د کوچنې عدد خخه لوی عدد ته ترتیب شوي دي

٤٦٢، ٣٣٧، ٣١٨، ٤٠٠، ٤٢٠، ٣٣٧

او دا عددونه د ډېر لوی عدد خخه د کوچنې عدد خواته

ترتیب شوي دي ٣١٨، ٣٣٧، ٤٠٠، ٤٢٠، ٤٦٢

فهرست

عفصل ٣١٨

عفصل ٣٣٧

عفصل ٤٠٠

عفصل ٤٢٠

عفصل ٤٦٢

عفصل ٥٩

لومړۍ فعالیت:

۱- لاندي عددونه د ډېر لبو خخه د ډېر زیاتو خواته ترتیب او ويې ليکي.

_____، _____، _____، _____، ٢٠١، ١٢٥، ٩٣، ١١٩

_____، _____، _____، _____، ٢٨٣، ٢٥٢، ٢٢٨، ٢٩٦

_____، _____، _____، _____، ١٥٢، ٤١٥، ٦٩٠، ٧٧

۲- لاندي عددونه د ډېر زیاتو خخه د ډېر لبو خواته ترتیب او ويې ليکي.

_____، ٣٤٨، ٤٦٤، ٢٢٠، ٧٣٢، _____، _____، _____

_____، ٩٧٣، ٧٥١، ٤٨٩، _____، _____، _____

_____، ٢٤٥، ٢١٧، ٢٧٣، ٢٢٩، _____، _____

۳. د ٨، ٢ او ٦ رقمونو په کارولو سره کوم درې رقمي عددونه ليکلی او جورولي شي؟

۴. د خپلې خوبنې عددونه د ډېر لبو خخه د ډېر لوی خواته ترتیب او ويې ليکي

_____، _____، _____، _____، _____، _____، _____، _____، ډېر زیات

کورنۍ دنده: خلور عددونه په ترتیب سره د ډېر زیات خخه د ډېر کوچنې

عدد خواته ترتیب کړئ او دا عددونه د ٦٠٠ او ٨٠٠ ترمنځ وټاکي.

دویم فعالیت:

لاندې پونستو ته خوابونه وواياست.

د ٤٦٤ او ٧٠٩ عددونه استعمال کړئ، ترڅو هرې پونستې ته خواب وواياست.

۱- د کوم عدد یوبیز ۴ دی؟

۲- د کوم عدد لسیز صفر دی؟

۳- د کوم عدد لسیز ٦ دی؟

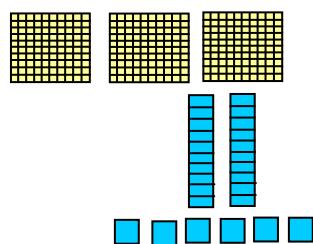
۴- د کوم عدد سلیز ٧ دی؟

۵- د دې دواړو عددونو د تفريقي حاصل پیدا کړئ؟

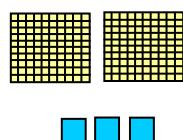
۶- کوم عدد لوی دی؟

دلاندې شکلونو څخه په ګڼي اخيستلو سره اړوند عددونه په درې ډوله ولیکړ.

$$\begin{array}{r} \text{سل} \quad \text{لسه} \quad \text{يو} \\ \hline + + + \\ \hline \end{array}$$

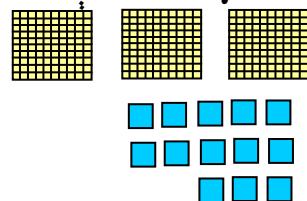

$$\begin{array}{r} \text{سل} \quad \text{لسه} \quad \text{يو} \\ \hline + + + \\ \hline \end{array}$$

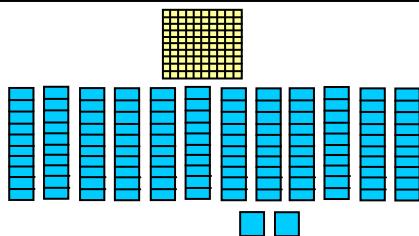

دریم فعالیت: لاندې شکلونه په خپلو کتابچو کې رسم کړئ له یسویزو او لسیزو
څخه په ترتیب سره د لسو او سلو ګروپونه جوړ او د هغو له شاو خوا څخه دائیره
وکارې او اړوند عدد یې ولیکي.

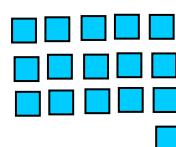
$$\begin{array}{r} \text{سل} \\ + \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \text{سل} \\ + \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \text{سل} \\ + \\ \hline \end{array}$$

- لاندې پښتنې خپلو کتابچو ته نقل کړئ او په دائیرو کې د >، < یا = مناسې نښه
ولیکي.

$$121 \bigcirc 220$$

$$161 \bigcirc 116$$

$$702 \bigcirc 207$$

$$123 \bigcirc 312$$

$$233 \bigcirc 332$$

$$743 \bigcirc 437$$

د حل شوي مثال سره سه تشن ځایونه ډک کړئ.

$$\underline{\quad, \quad, 810, 805, 800, \quad, 625, 605}$$

$$\underline{\quad, 799, 699, 599, \quad, 360, 350, 340}$$

$$\underline{\quad, 728, 724, 720, \quad, 342, 332, 322}$$

کورنۍ دندنه:

مخ کې عدد وروسته عدد او د دورو عددونو په منځ کې عدد ولیکي.

$$\underline{\quad, 170, 811, 809, \quad, 436}$$

$$\underline{\quad, 444, 333, 339, \quad, 637}$$

شپرم فصل

د درې رقمي عددونو جمع او تفريق

درې دېرشم لوست

د سلونو جمع کول

هدف: په دې لوست کې به زده کورونکي په درې رقمي (سلونو) عددونو کې جمع او تفريق سره ورسولي شي.

د چوکات په تشو خایونو کې هغه وزنونه ولیکي چې په
افقی ډول سره جمع شي او د موټر بار بشپړ شي.

۵ کيلوگرامه	۵۰۰
۷ کيلوگرامه	۷۰۰
۱ کيلوگرامه	۱۰۰
۸ کيلوگرامه	۱۰۰

مثال:

$$5 \text{ سله} = 2 \text{ سله} + 3 \text{ سله}$$

$$300 + 200 = 500$$

3 سله

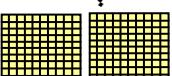

2 سله

فعاليت: پورتني مثال په نظر کې ونيسي اولاندي پونستني جمع کړئ.

$$\text{سله} = \text{سله} + \text{سله}$$

$$+ =$$

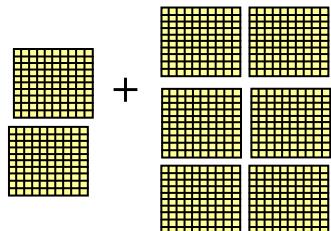

. ۱

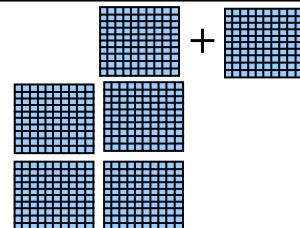
$$\text{سله } \underline{\quad} + \text{سله } \underline{\quad} = \text{سله } \underline{\quad} . ۲$$

$$\underline{\quad} + \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

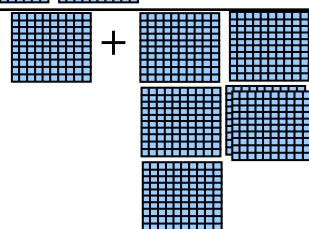
$$\text{سله } \underline{\quad} + \text{سله } \underline{\quad} = \text{سله } \underline{\quad} . ۳$$

$$\underline{\quad} + \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

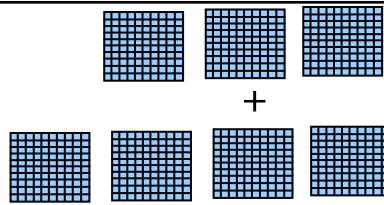

$$\text{سله } \underline{\quad} + \text{سله } \underline{\quad} = \text{سله } \underline{\quad} . ۴$$

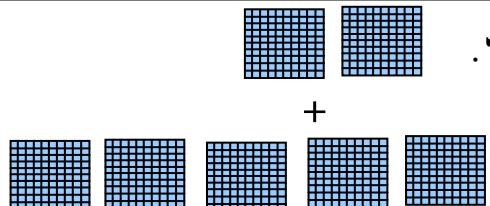
$$\underline{\quad} + \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

$$\begin{array}{r} \text{سله } \underline{\quad} \\ + \underline{\quad} \quad \text{سله } \underline{\quad} \\ \hline \text{سله } \underline{\quad} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \text{سله } \underline{\quad} \\ + \underline{\quad} \quad \text{سله } \underline{\quad} \\ \hline \text{سله } \underline{\quad} \end{array} . ۶$$

کورنی دنده: لاندی پونتنی د سلگونو بنایلونه په خپلو کتابچو کې رسم او جمع يې کړئ.

$$\begin{array}{r} \text{سله } \underline{\quad}^2 \\ + \underline{\quad} \quad + \text{سله } \underline{\quad}^3 \\ \hline \text{سله } \underline{\quad} \end{array}$$

څلور دېرشم لوست

د درې رقمي عدد جمع کول له درې رقمي عدد سره چې دیویز او لسیز رقمونه بې صفر وي

هدف: زده کوونکي به یو درې رقمي عدد له بل درې رقمي عدد سره چې دیویز او لسیز رقمونه بې صفر وي جمع کړای شي.

مثال

$$\begin{array}{r}
 331 \\
 + 500 \\
 \hline
 831
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 3 \text{ سله } 3 \text{ لسه } 1 \text{ یو} \\
 5 \text{ سله } 0 \text{ لسه } 0 \text{ یو} \\
 \hline
 8 \text{ سله } 3 \text{ لسه } 1 \text{ یو}
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{c}
 \text{مثالي} \\
 \begin{array}{ccccc}
 \square & \square & \square & \square & \square \\
 \blacksquare & \blacksquare & \blacksquare & \blacksquare & \blacksquare \\
 \blacksquare & \blacksquare & \blacksquare & \blacksquare & \blacksquare \\
 \blacksquare & \blacksquare & \blacksquare & \blacksquare & \blacksquare \\
 \blacksquare & \blacksquare & \blacksquare & \blacksquare & \blacksquare
 \end{array}
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 = 831
 \end{array}$$

فعاليت: د پورته مثالونه په خير لاندي سوالونه حل کړئ.

$$\begin{array}{r}
 \text{_____} \\
 + \text{_____} \\
 \hline
 \text{_____}
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 \text{سله } - \text{ لسه } - \text{ یو} \\
 \text{سله } - \text{ لسه } - \text{ یو} \\
 \text{سله } - \text{ لسه } - \text{ یو}
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{c}
 \text{مثالي} \\
 \begin{array}{ccccc}
 \blacksquare & \blacksquare & \blacksquare & \blacksquare & \blacksquare \\
 \blacksquare & \blacksquare & \blacksquare & \blacksquare & \blacksquare \\
 \blacksquare & \blacksquare & \blacksquare & \blacksquare & \blacksquare \\
 \blacksquare & \blacksquare & \blacksquare & \blacksquare & \blacksquare \\
 \blacksquare & \blacksquare & \blacksquare & \blacksquare & \blacksquare
 \end{array}
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 \text{_____} \\
 + \text{_____} \\
 \hline
 \text{_____}
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 \text{سله } - \text{ لسه } - \text{ یو} \\
 \text{سله } - \text{ لسه } - \text{ یو} \\
 \text{سله } - \text{ لسه } - \text{ یو}
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{c}
 \text{مثالي} \\
 \begin{array}{ccccc}
 \blacksquare & \blacksquare & \blacksquare & \blacksquare & \blacksquare \\
 \blacksquare & \blacksquare & \blacksquare & \blacksquare & \blacksquare \\
 \blacksquare & \blacksquare & \blacksquare & \blacksquare & \blacksquare \\
 \blacksquare & \blacksquare & \blacksquare & \blacksquare & \blacksquare \\
 \blacksquare & \blacksquare & \blacksquare & \blacksquare & \blacksquare
 \end{array}
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 643 \\
 + 200 \\
 \hline
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 439 \\
 + 500 \\
 \hline
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 612 \\
 + 100 \\
 \hline
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 187 \\
 + 500 \\
 \hline
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 273 \\
 + 300 \\
 \hline
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 374 \\
 + 400 \\
 \hline
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 512 \\
 + 100 \\
 \hline
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 483 \\
 + 300 \\
 \hline
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 728 \\
 + 200 \\
 \hline
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 527 \\
 + 100 \\
 \hline
 \end{array}$$

کورني دنده: جمع بې کړئ.

$$\begin{array}{r}
 547 \\
 + 300 \\
 \hline
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 371 \\
 + 500 \\
 \hline
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 482 \\
 + 200 \\
 \hline
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 247 \\
 + 700 \\
 \hline
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 847 \\
 + 100 \\
 \hline
 \end{array}$$

د درې رقمي عددونو جمعکول

هدف: زده کوونکي به تول درې رقمي عددونه یوله بله سره جمع کړي شي.

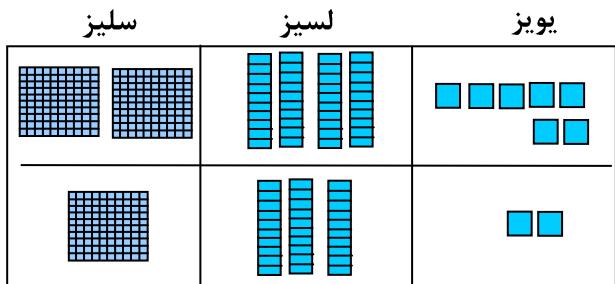
مثال: د امانی بنوونځي یو لوی سالون د زده کوونکو د کارونو د بنودلو لپاره لري.

د سه شنبې په ورڅ ۲۴۷ تنه راغلل او د چهارشنبې
په ورڅ ۱۳۲ تنه راغلل.

په مجموع کې د دې سالون خخه خو تو لیدنه کړي ده؟

سلیز	لسیز	یویز
۲	۴	۷
+ ۱	۳	۲
۳	۷	۹

۹ یو ۷ لسه ۳ سله

۳۷۹

۳۷۹ تنه د لوړاري سالون ته راغلي دي

لومړۍ یویز جمع کړئ
وروسته لسیز او په پائے
کې سلیز جمع کړئ.

پونستنه: ولې مور، لوړۍ یویز جمع کړو؟
لوړۍ فعالیت: د خپل یو ټولګیوال سره کار وکړئ له یویزو خخه یې پیل کړئ
او جمع یې کړئ.

سلیز	لسیز	یویز
۳	۱	۴
+ ۱	۲	۵

سلیز	لسیز	یویز
۱	۲	۵
+ ۳	۳	۴

سلیز	لسیز	یویز
۴	۲	۲
+ ۵	۱	۵

سلیز	لسیز	یویز
۳	۱	۶
+ ۲	۵	۱

سلیز	لسيز	يویز
٦	٣	٧
+ ١	٦	١

سلیز	لسيز	يویز
٢	٧	٥
+ ٤	١	٩

سلیز	لسيز	يویز
٤	٥	٤
+ ١	١	٤

سلیز	لسيز	يویز
٥	٣	٨
+ ١	٥	٠

دويم فعالیت: جمع بې کړي:

$$\begin{array}{r} 612 \\ + 35 \\ \hline 206 \\ + 172 \\ \hline 170 \\ + 312 \\ \hline 341 \\ + 128 \\ \hline 129 \\ + 30 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 412 \\ + 44 \\ \hline 508 \\ + 210 \\ \hline 325 \\ + 71 \\ \hline 159 \\ + 220 \\ \hline 403 \\ + 214 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 823 \\ + 164 \\ \hline 771 \\ + 108 \\ \hline 537 \\ + 21 \\ \hline 111 \\ + 443 \\ \hline 331 \\ + 517 \\ \hline \end{array}$$

کورنۍ دندنه:

په تشو خایونو کې مناسب عددونه ولیکي.

سلیز	لسيز	يویز
٢	<input type="text"/>	٦
+ <input type="text"/>	٥	<input type="text"/>

سلیز	لسيز	يویز
<input type="text"/>	١	<input type="text"/>
+ ٢	<input type="text"/>	٦

شپږ دېشم لوست

د درې رقمي عددونو جمع کول چې حاصل ولري

هدف: زده کورنکي به وکولای شي د درې رقمي حاصل لروونکي عددونه جمع کړي.

مورد سلیز، لسیز او یویز په لاندې توګه جمع کولای شو.

$$\begin{array}{r} 364 \\ + 273 \\ \hline 637 \end{array}$$

سلیز	لسیز	یویز

لومرۍ مرحله:
یویز رقمونه سره
جمع کړئ که
چېرې حاصل
ولري دوروسټي
رقم سره پې جمع
کړئ.

$$\begin{array}{r} 364 \\ + 273 \\ \hline 637 \end{array}$$

سلیز	لسیز	یویز

دویمه مرحله:
لسیز رقمونه سره
جمع کړئ که
چېرې حاصل
ولري دوروسټي
رقم سره پې جمع
کړئ.

$$\begin{array}{r} 1 \\ 364 \\ + 273 \\ \hline 637 \end{array}$$

سلیز	لسیز	یویز

درېمه مرحله:
دلیزوو رقمونه
جمع کړئ.

فعالیت: جمع بې کې او كه حاصل ولري حاصل بې ونيسى.

مثال:

سلیز	لسيز	يویز
<input type="text"/>	<input type="text"/>	9
3	2	9
+ 3	5	4

سلیز	لسيز	يویز
<input type="text"/>	<input type="text"/>	2
1	6	2
+ 5	3	6

سلیز	لسيز	يویز
<input type="text"/>	1	6
4	3	6
+ 2	5	7
6	9	3

سلیز	لسيز	يویز
<input type="text"/>	<input type="text"/>	3
5	3	4
+ 5	5	4

سلیز	لسيز	يویز
<input type="text"/>	<input type="text"/>	9
4	0	9
+ 2	1	3

سلیز	لسيز	يویز
<input type="text"/>	<input type="text"/>	9
2	4	6
+ 1	3	6

سلیز	لسيز	يویز
<input type="text"/>	<input type="text"/>	5
4	2	5
+ 5	4	8

سلیز	لسيز	يویز
<input type="text"/>	<input type="text"/>	3
4	5	3
+ 5	1	2

سلیز	لسيز	يویز
<input type="text"/>	<input type="text"/>	4
2	7	4
+ 6	6	1

سلیز	لسيز	يویز
<input type="text"/>	<input type="text"/>	1
2	8	1
+ 3	5	6

سلیز	لسيز	يویز
<input type="text"/>	<input type="text"/>	7
3	4	7
+ 7	2	2

سلیز	لسيز	يویز
<input type="text"/>	<input type="text"/>	5
1	3	5
+ 5	2	4

کورنى دندە: حل بې کې.

د يوه تولگىي زده كوونكۇ ۳۷۸ کارتونه جور كېل.

د يوه بل تولگىي زده كوونكۇ ۲۶۵ کارتونه جور كېل.

د داپرو تولگىي زده كوونكۇ تول خو کارتونه جور كېي دى؟

$$\begin{array}{r} \boxed{} \\ + \boxed{} \\ \hline \boxed{} \end{array}$$

د درې رقمي عددونو د جمعې مشق او تمرین:
تاسو درې رقمي عددونه په لاندې توګه جمع کولای شي.
په دې ډول:

لومړۍ مرحله: یویز جمع کړئ
دویمه مرحله: لسیز جمع کړئ که
چېږي اړتیاوې حاصل ونیسي.
سلیز سره جمع کړئ.

$$\begin{array}{r}
 267 \\
 +296 \\
 \hline
 563
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 267 \\
 +296 \\
 \hline
 63
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 267 \\
 +296 \\
 \hline
 13
 \end{array}$$

جمع یې کړئ.

$$\begin{array}{r}
 85 \\
 +197 \\
 \hline
 192
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 192 \\
 +44 \\
 \hline
 149
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 149 \\
 +75 \\
 \hline
 567
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 567 \\
 +333 \\
 \hline
 245
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 245 \\
 +458 \\
 \hline
 374
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 614 \\
 +187 \\
 \hline
 177
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 177 \\
 +168 \\
 \hline
 586
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 586 \\
 +364 \\
 \hline
 455
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 455 \\
 +145 \\
 \hline
 238
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 238 \\
 +44 \\
 \hline
 36
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 36 \\
 +73 \\
 \hline
 109
 \end{array}$$

کورني دنده: جمع یې کړئ.

$$\begin{array}{r}
 123 \\
 +345 \\
 \hline
 346
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 346 \\
 +364 \\
 \hline
 517
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 517 \\
 +487 \\
 \hline
 494
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 494 \\
 +363 \\
 \hline
 253
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 253 \\
 +335 \\
 \hline
 198
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 198 \\
 +267 \\
 \hline
 465
 \end{array}$$

اوه دېشم لوست

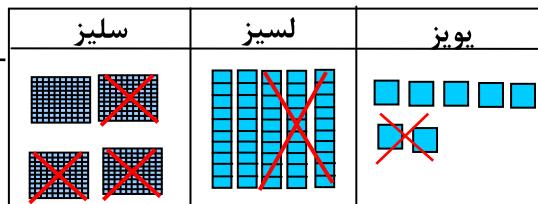
د درې رقمي عددونو تفریق

هدف: زده کونکی به درې رقمي عددونه له درې رقمي عددونو خخه تفریق کړای شي.

لومړۍ یویز
تفریق کړئ،
دویم لسیز تفریق
کړئ،
درېم سلیز تفریق
کړئ

سلیز	لسیز	یویز
۴	۵	۷
- ۳	۳	۲
۱	۲	۵

فعالیت: په ډله ییزه توګه کار و کړئ.

سلیز	لسیز	یویز	سلیز	لسیز	یویز	سلیز	لسیز	یویز
۵	۳	۷	۶	۸	۹	۷	۲	۶
- ۲	۱	۶	- ۴	۷	۳	- ۱	۱	۵
سلیز	لسیز	یویز	سلیز	لسیز	یویز	سلیز	لسیز	یویز
۸	۴	۴	۹	۷	۱	۴	۹	۴
- ۳	۲	۱	- ۳	۲	۰	- ۱	۰	۳
۶۵۹			۵۷۳			۳۸۹		
- ۲۷			- ۱۳۰			- ۶۴		

کورنۍ دندنه:

$$\begin{array}{r}
 659 \\
 - 27 \\
 \hline
 632
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 673 \\
 - 130 \\
 \hline
 543
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 389 \\
 - 64 \\
 \hline
 325
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 487 \\
 - 237 \\
 \hline
 250
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 679 \\
 - 151 \\
 \hline
 528
 \end{array}$$

انه دېشم لوست

د درې رقمي عددونو تفریق په پور اخیستلو سره

هدف: زده کونکي به وکولای شي له يوه درې رقمي عدد خخه درې رقمي عدد چې پور اخیستلوته اړتیا ولري تفریق کړئ شي.

تاسو د ۱۴۶ عدد له ۳۱۸ خخه په لاندې توګه تفریق کولای شي.

سلیز	لسيز	يویز

سلیز	لسيز	يویز

په دې لوست کې موبې یو سلى په ۱۰ لسونو بدل کړي دي.

سلیز	لسيز	يویز

فعالیت: د خپل يوه تولګیوال سره کار وکړئ لوړۍ یویز تفریق کړئ که چېږې پور اخستلو ته اړتیا وي د لسیزو له مرتبې خخه پور واخلي.

سلیز	لسيز	يویز
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
۴	۶	۱

-	۲	۵
---	---	---

سلیز	لسيز	يویز
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
۷	۴	۵

-	۵	۳
---	---	---

سلیز	لسيز	يویز
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
۶	۹	۵

-	۲	۴
---	---	---

سلیز	لسيز	يویز	سلیز	لسيز	يویز	سلیز	لسيز	يویز
٤	٢	٩	٧	٢	١	٥	٣	٧
- ١	٦	١	- ٤	١	٤	- ٣	١	٩

سلیز	لسيز	يویز	سلیز	لسيز	يویز	سلیز	لسيز	يویز
٧	٤	١	٥	٨	٩	٦	٤	٥
- ٢	٣	٠	-	٩	٢	- ٢	١	٨

سلیز	لسيز	يویز	سلیز	لسيز	يویز	سلیز	لسيز	يویز
٧	٥	٩	٩	٣	٦	٨	٤	٦
- ٦	١	٣	- ٤	٢	٦	-	٩	٥

سلیز	لسيز	يویز	سلیز	لسيز	يویز	سلیز	لسيز	يویز
٧	٢	٥	٥	٣	٧	٤	٥	٠
-	٩	١	-	٦	٤	- ٣	٦	٠

کورنى دندە: په تشو ئايونو كې مناسب عددونه ولېكىء.

سلیز	لسيز	يویز
٥	□	٧
- ٢	٤	□
□	٨	٩

سلیز	لسيز	يویز
٥	□	٧
- ٢	٤	□
٣	٠	٩

دپور اخیستلو په صورت کې د تفریق مشق او تمرين

تاسو درې رقمي عددونه په لاندې تو گه تفریق کولای شي.

دريمه مرحله: سليز تفریق کړئ.

دويمه مرحله: لسيز تفریق کړئ

که چېرې اړتیاوې پور واخلي.

لومړۍ مرحله: یوېز تفریق

که چېرې اړتیاوې پور واخلي.

واخلي.

$$\begin{array}{r} 5 \ 3 \ 1 \\ 6 \ 4 \ 2 \\ - 2 \ 6 \ 7 \\ \hline 3 \ 7 \ 5 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 5 \ 1 \ 3 \ 1 \\ 6 \ 4 \ 2 \\ - 2 \ 6 \ 7 \\ \hline 1 \ 3 \ 5 \\ - 6 \\ \hline 7 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 3 \ 1 \ 2 \\ 6 \ 4 \ 2 \\ - 2 \ 6 \ 7 \\ \hline 1 \ 2 \ 5 \\ - 7 \\ \hline 5 \end{array}$$

فرق یې ۳۷۵ دی

تفریق یې کړئ.

$$\begin{array}{r} 417 \\ - 332 \\ \hline 837 \\ - 472 \\ \hline 840 \\ - 415 \\ \hline 429 \\ - 156 \\ \hline 516 \\ - 355 \\ \hline 346 \\ - 163 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 816 \\ - 432 \\ \hline 754 \\ - 657 \\ \hline 963 \\ - 789 \\ \hline 593 \\ - 328 \\ \hline 480 \\ - 126 \\ \hline 763 \\ - 284 \\ \hline \end{array}$$

کورنۍ دنده: تفریق یې کړئ.

$$\begin{array}{r} 932 \\ - 556 \\ \hline 725 \\ - 256 \\ \hline 574 \\ - 188 \\ \hline 365 \\ - 187 \\ \hline 576 \\ - 138 \\ \hline 655 \\ - 377 \\ \hline \end{array}$$

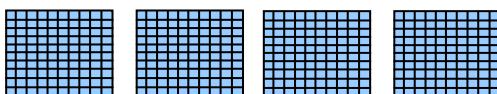
نه دېرشم لوست

د درې رقمي عددونو تفریق چې یویز او لسیز بې صفر وي

هدف: زده کونکی به دصفر لرونکی درې رقمي عددونو خخه درې رقمي عددونه تفریق کړئ شي.

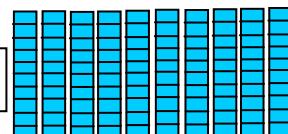
تاسو د صفر لرونکو عددونو خخه د نورو عددونو تفریق په لاندې ډول کولای شي.

$$\begin{array}{r} 400 \\ - 136 \\ \hline \end{array}$$

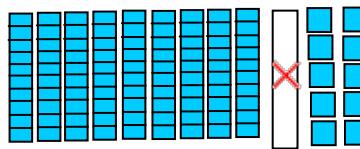
لومړۍ مرحله: یویز تفریق کړئ
څرنګه چې لسیز رقم صفر دی
چې په یویز و بدليداي نشي.

$$\begin{array}{r} 310 \\ \cancel{2} \cancel{4} / 0 \\ - 136 \\ \hline \end{array}$$

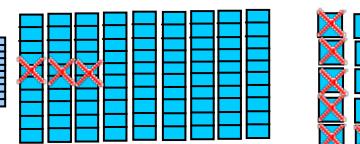
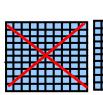
درېمه مرحله: سلیز
په لسونو سره بدل
کړئ لکه مقابل
شکل:

$$\begin{array}{r} 2410 \\ 400 \\ - 136 \\ \hline \end{array}$$

درېمه مرحله: یولسی
په ۱۰ یودانه بې سره
بدل کړئ.

$$\begin{array}{r} 3910 \\ 400 \\ - 136 \\ \hline 264 \end{array}$$

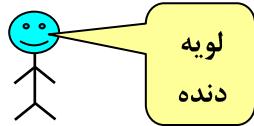
څلورمه مرحله: تفریق
بې کړئ.

فعالیت: پورته حل شوي مثال په نظر کې ونیسی او تفریق بې کړئ.

$$\begin{array}{r} 506 \\ - 49 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 603 \\ - 489 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 700 \\ - 363 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 400 \\ - 158 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 540 \\ - 273 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 810 \\ - 325 \\ \hline 485 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 903 \\ - 324 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 270 \\ - 207 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 300 \\ - 37 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 500 \\ - 124 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 700 \\ - 540 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 908 \\ - 280 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 300 \\ - 123 \\ \hline \end{array}$$

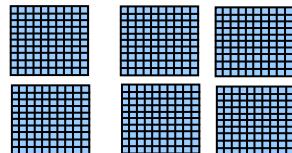
د دریو رقمي عددونو د جمعې او تفریق مشق او تمرين:

آيا تاسو کولای شئ پونستوته خوابونه وواياست؟

د شکلونو خخه په ګڼي اخيستو سره تشنخه همراهونه په مناسبو عددونو ډک کړئ.

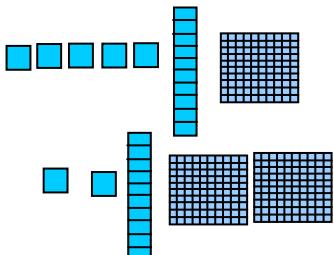
$$\text{سله } \underline{\quad} + \text{سله } \underline{\quad} = \text{سله } \underline{\quad}$$

$$\underline{\quad} + \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

$$\begin{array}{r}
 & \boxed{\quad} & \text{سله } \underline{\quad} & \text{لسه } \underline{\quad} & \text{يودانه بي} \\
 + & \boxed{\quad} & \text{سله } \underline{\quad} & \text{لسه } \underline{\quad} & \text{يودانه بي} \\
 \hline
 & \boxed{\quad} & \text{سله } \underline{\quad} & \text{لسه } \underline{\quad} & \text{يودانه بي}
 \end{array}$$

د قانون خخه په کار اخيستنې سره لاندې جدولونه بشپړ کړئ.

جمع کړي ۳۰	
۷۳۰	
۸۷۰	
۱۹۰	
۴۲۰	

جمع کړي ۴۰۰	
۵۰۰	
۳۵۰	
۴۳۰	
۵۷۰	

جمع کړي ۲۰۰	
۲۲۰	
۶۷۰	
۵۱۰	
۱۷۰	

جمع یې کړئ.

سلیز	لسيز	يویز
2	7	6
+ 1	4	5

سلیز	لسيز	يویز
4	2	5
+ 3	4	8

سلیز	لسيز	يویز
6	7	3
+ 1	1	9

تفریق یې کړئ.

سلیز	لسيز	يویز
5	2	6
- 1	4	8

سلیز	لسيز	يویز
3	3	7
- 6	1	

سلیز	لسيز	يویز
8	3	7
- 2	2	5

جمع یا تفریق یې کړئ.

$$127 \\ + 584 \\ \hline$$

$$324 \\ + 258 \\ \hline$$

$$700 \\ - 211 \\ \hline$$

$$324 \\ - 32 \\ \hline$$

$$823 \\ + 69 \\ \hline$$

$$762 \\ - 571 \\ \hline$$

$$700 \\ - 331 \\ \hline$$

$$591 \\ - 103 \\ \hline$$

$$683 \\ + 77 \\ \hline$$

$$557 \\ - 329 \\ \hline$$

$$307 \\ - 122 \\ \hline$$

$$495 \\ + 108 \\ \hline$$

$$290 \\ + 575 \\ \hline$$

$$139 \\ + 483 \\ \hline$$

$$601 \\ - 127 \\ \hline$$

$$274 \\ + 666 \\ \hline$$

$$947 \\ - 358 \\ \hline$$

$$499 \\ + 201 \\ \hline$$

کورنۍ دنده:

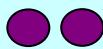
اووم فصل

د عددونو ضرب او پېش عملې

خلوېبىتىم لوست

د ضرب مفهوم

هدف: دا لوست بە زدە كۈونكىي چىتىر كېرى، تر خۇ د ضرب او تقسيم مفهومونە پە بىنە آسانى سره زدە كېرى.

٢ چېرى

٤ چېرى

٦ چېرى

٨ چېرى

تولە

متناوب شىپەرل يعنى د عىن عدد جمع كول پە تكرارى توگە.

لومرى فعالىت: د خپل يوه تولگىوال سره كار و كرئ، كوچنى چېرى و كارۋى او
له هەفي خخە مساوي گروپونە جور كرئ، متناوب شىپەر ور كرئ، او مجموعە
يى و لىكى؟

٤ وارې ، ٤ زيات كېرى

— ، — ، — ، —
— تولە

٥ وارې ، ٢ زيات كېرى

— ، ٨ ، ٦ ، ٤ ، ٢
— تولە

٤ وارې درې، درې زيات كېرى.

— ، — ، — ، —
— تولە

٣ وارې ٥ ، ٥ زيات كېرى

— ، — ، —
— تولە

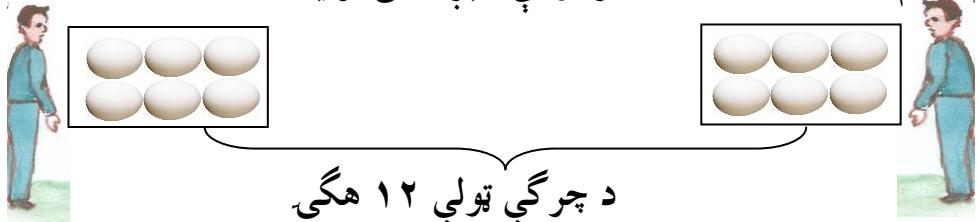
٤ وارې ٥ ، ٥ زيات كېرى.

— ، — ، — ، —
— تولە

٥ وارې ٣ ، ٣ زيات كېرى

— ، — ، — ، —
— تولە

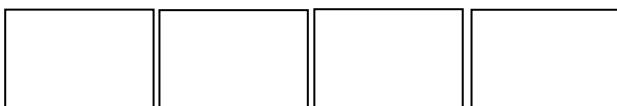
دوييم فعالیت: دوه بکسه هر يو یې شپږ هګي لري

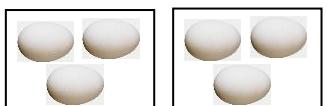
د چرګې تولې ۱۲ هګي

د چرګې هګي رسم کړئ، متناوب شمېر یې وکړئ او وې ليکي خومره؟

۴ بکسونه، هر بکس ۵ هګي لري

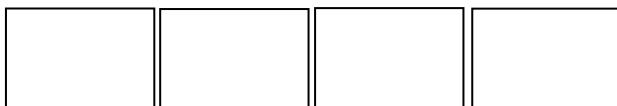
۲ بکسونه، هر بکس ۳ هګي لري

د چرګې تولې — هګي

د چرګې تولې ۶ هګي

۳ - ۴ بکسونه، هر بکس ۴ هګي لري

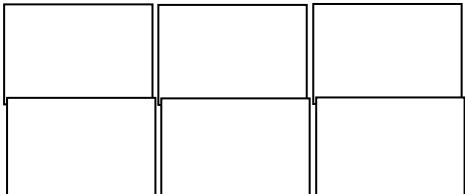
۲ بکسونه، هر بکس ۴ هګي لري

د چرګې تولې — هګي

د چرګې تولې — هګي

۶ بکسونه، هر بکس ۳ هګي لري

۳ بکسونه، هر بکس ۶ هګي لري

د چرګې تولې — هګي

د چرګې تولې — هګي

کورنۍ دنده: ۴ چرګان هر يو یې ۲ پښې لري په يوه ونه باندي ناست دي شکل يې

رسم کړئ، متناوب شمېر یې وکړئ او وې ليکي خو پښې دي؟

— ، — ، — ، —

پښې — تولې

یو خلوپښتم لوست

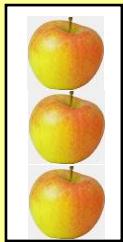
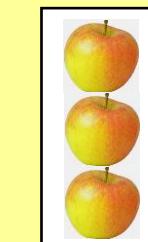
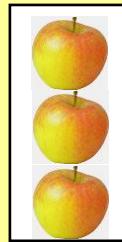
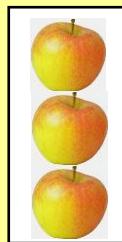
دهفو عددونو جمع کول چې مساوي اجزاوي ولري (نکاري جمع)

هدف: د جمعي د مساوي اجزاوو خخه په ګټې اخيستې سره د زده کونکو چمتوکول د ضرب د زده کړي لپاره

د منو مساوي گروپونه جمع کوو، تو خو مجموعه یې پیدا ګرو.

مساوي گروپونه خه ډول
جوړولی شي

$$3 + 3 + 3 + 3 = 12$$

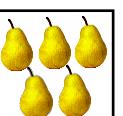
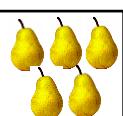
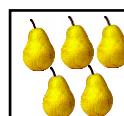
۳ دانه یې ۴ گروپونه = ۱۲

لومړۍ فعالیت: وې لیکی خومړه؟

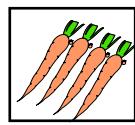
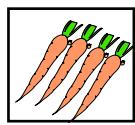
$$\text{---} + \text{---} + \text{---} = \text{---}$$

گروپه د ---

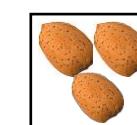
$$5 + 5 + 5 = 15$$

د ۵ دانه یې ۳ گروپونه = ۱۵

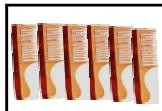
$$\text{---} + \text{---} = \text{---}$$

گروپونه د ---

$$\text{---} + \text{---} = \text{---}$$

گروپونه د ---

$$\text{---} + \text{---} = \text{---}$$

گروپونه د ---

$$\text{---} + \text{---} + \text{---} = \text{---}$$

گروپونه د ---

دویم فعالیت: جمع بې کړئ، وې لیکي چې خومره کېږي؟

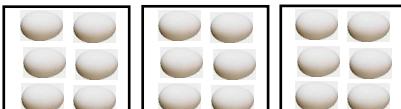
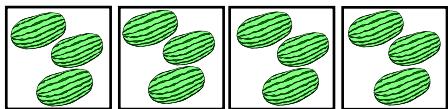

$$\underline{\quad} + \underline{\quad} + \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

$\underline{\quad} = \underline{\quad}$ گروپونه د $\underline{\quad}$

$$\underline{\quad} + \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

$\underline{\quad} = \underline{\quad}$ گروپونه د $\underline{\quad}$

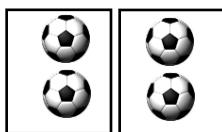

$$\underline{\quad} + \underline{\quad} + \underline{\quad} + \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

$\underline{\quad} = \underline{\quad}$ گروپونه د $\underline{\quad}$

$$\underline{\quad} + \underline{\quad} + \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

$\underline{\quad} = \underline{\quad}$ گروپونه د $\underline{\quad}$

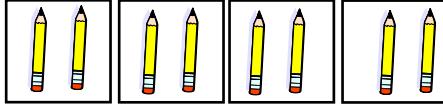
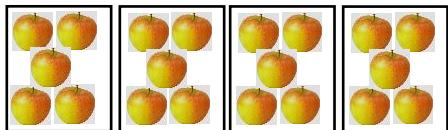

$$\underline{\quad} + \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

$\underline{\quad} = \underline{\quad}$ گروپونه د $\underline{\quad}$

$$\underline{\quad} + \underline{\quad} + \underline{\quad} + \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

$\underline{\quad} = \underline{\quad}$ گروپونه د $\underline{\quad}$

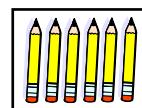
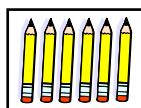
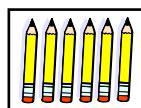
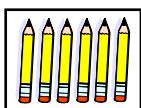
$$\underline{\quad} + \underline{\quad} + \underline{\quad} + \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

$\underline{\quad} = \underline{\quad}$ گروپونه د $\underline{\quad}$

$$\underline{\quad} + \underline{\quad} + \underline{\quad} + \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

$\underline{\quad} = \underline{\quad}$ گروپونه د $\underline{\quad}$

کورنۍ دندہ : جمع بې کړئ، وې لیکي چې خومره کېږي؟

$$\underline{\quad} + \underline{\quad} + \underline{\quad} + \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

$\underline{\quad} = \underline{\quad}$ گروپونه د $\underline{\quad}$

دوه خلوبنتم لوست

ضرب

هدف: زده کروونکی به د ضرب عملیه زده کری او علامه بی و پیشنه.

که چیری گروپونه مساوی او
هم جنسه وي هفه جمع يا
ضرب کولای شو، ترخو چې
مجموعه بی پیدا شي.

$$4 + 4 + 4$$

۳ واري خلور

$$3 \times 4 = 12$$

۱۲ حاصل
۵۵

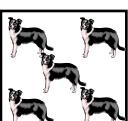
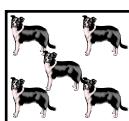
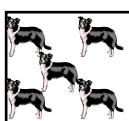
۱۲ × نښه د ضرب ده

۳ واري ۴ مساوی له ۱۲ گلان دي.

هلته په ۳ گلدانیوکې ۱۲ گلان دي.

لومړۍ فعالیت: په ډله ئیزه توګه کار و کړئ جمع يا ضرب بی کړئ، ترڅو چې مجموعه بی پیدا کړئ.

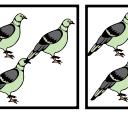
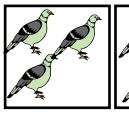
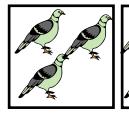
مثال: ۴ گروپونه ۳ د دانه بی خو چوغکي کېږي؟

$$\underline{\quad} + \underline{\quad} + \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

$$\underline{\quad} = \text{پنځه} \underline{\quad}$$

$$\underline{\quad} = \underline{\quad} \times \underline{\quad}$$

$$3 + 3 + 3 + 3 = 12$$

$$12 = 4 \text{ واري}$$

$$\text{يا } 4 \times 3 = 12 \text{ چوغکي}$$

$$\underline{\quad} + \underline{\quad} + \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

$$\underline{\quad} = \text{يو} \underline{\quad}$$

$$\underline{\quad} = \underline{\quad} \times \underline{\quad}$$

$$\underline{\quad} + \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

$$\underline{\quad} = \text{درې} \underline{\quad}$$

$$\underline{\quad} = \underline{\quad} \times \underline{\quad}$$

دویم فعالیت:

۱ - دجمعی دافادو له مخی د ضرب د افادو تش ځایونه ډک کړئ.

$$1 + 1 = 2 \quad \text{يا} \quad 2 \times 1 = \boxed{}$$

$$1+1+1=3 \quad \text{يا} \quad 3 \times \boxed{} = 3$$

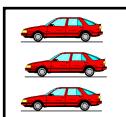
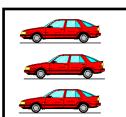
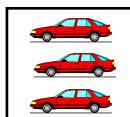
$$1 + 1 + 1 + 1 = 4 \quad \text{يا} \quad 4 \times \boxed{} = 4$$

$$2 + 2 + 2 + 2 = 8 \quad \text{يا} \quad 4 \times \boxed{} = 8$$

$$3+3+3+3+3=15 \quad \text{يا} \quad 5 \times \boxed{} = 15$$

۲ - جمع او ضرب ې کړئ، ترڅو حاصل ې پیدا کړئ.

تول څو موټرونه دي؟

$$\underline{\quad} + \underline{\quad} + \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

$$\underline{\quad} = \underline{\quad} \text{ ګروپونه د } \underline{\quad}$$

$$\underline{\quad} = \text{درې } \underline{\quad}$$

$$\underline{\quad} \times \underline{\quad} = \underline{\quad} \text{ موټره}$$

$$4 + 4 + 4 = 12$$

$$12 = 4 \text{ ګروپونه د }$$

$$12 = 3 \text{ وارې خلور }$$

$$\text{يا } 4 \times 3 = 12 \text{ قفله}$$

تول خو داني گپلاسونه دي؟

$$\underline{\quad} + \underline{\quad} + \underline{\quad} + \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

$\underline{\quad} = \underline{\quad}$ گروپونه د

$\underline{\quad} = \underline{\quad}$ درې

يا $\underline{\quad} = \underline{\quad} \times \underline{\quad}$ گپلاس

تول خومره کوتري دي؟

$$\underline{\quad} + \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

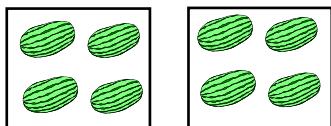
$\underline{\quad} = \underline{\quad}$ گروپونه د

$\underline{\quad} = \underline{\quad}$ پنځه

يا $\underline{\quad} = \underline{\quad} \times \underline{\quad}$ کوتري

کورني، دنده:

تول خوداني خټکي دي؟

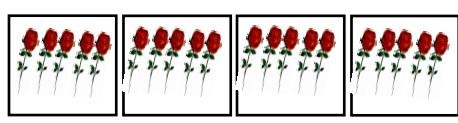
$$\underline{\quad} + \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

$\underline{\quad} = \underline{\quad}$ گروپونه د

$\underline{\quad} = \underline{\quad}$ خلور

يا $\underline{\quad} = \underline{\quad} \times \underline{\quad}$ خټکي

تول خوداني ګلان دي؟

$$\underline{\quad} + \underline{\quad} + \underline{\quad} + \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

$\underline{\quad} = \underline{\quad}$ گروپونه د

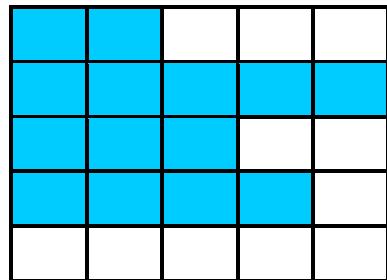
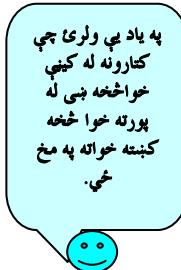
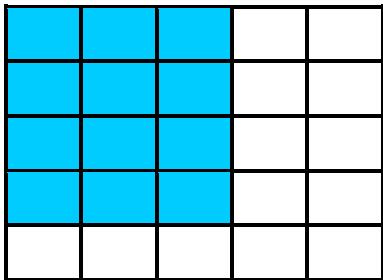
$\underline{\quad} = \underline{\quad}$ پنځه

يا $\underline{\quad} = \underline{\quad} \times \underline{\quad}$ ګلونه

درې خلوبنستم لوست

د کتارونو جورول

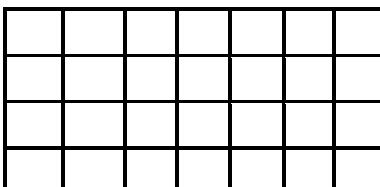
هدف: زده کونکی به وپوهیرې که چېرې د جمعي اجزاء په مساوي نه وي د جمعي عملیه په ضرب باندي بدليلاي نشي.

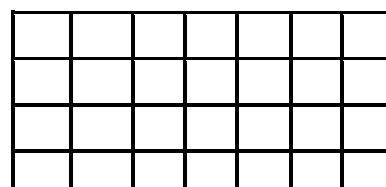
- پورته مریع ۵ افقی قطاره او ۵ عمودی قطاره لري.
- ۳ عمودی قطاره او ۴ افقی قطاره رنگ شوي دي.
- درنګ شو مریع گانو شمير مساوي دی له:
 $(رنګه مریع گانې) ۳ \times ۴ = ۱۲$

درنګ شو مریع گانو قطار منظم نه دي.
مونږ هغه ضربولي نشو.

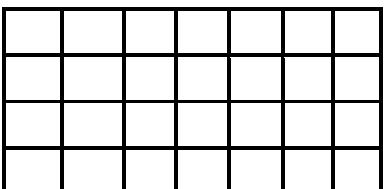
هر زده کونکی دې په خپله خوبنې کتارونه رنگ کړي او ده ګډوی شمير دې وښیء.

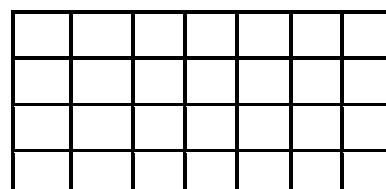
له پورته خڅه کښته خواته
قطارونه له کین خڅه بنې خواته
حاصل

له پورته خڅه کښته خواته
قطارونه له کین خڅه بنې خواته
حاصل

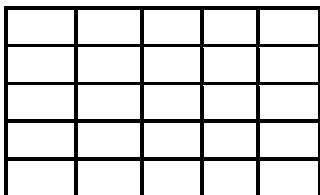
له پورته خڅه کښته خواته
قطارونه له کین خڅه بنې خواته
حاصل

له پورته خڅه کښته خواته
قطارونه له کین خڅه بنې خواته
حاصل

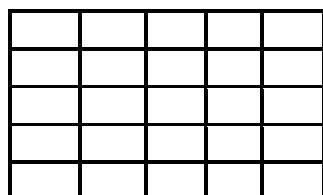
دویم فعالیت: مساوی کتابونه رنگه کړئ او دهفوی شمېر معلوم کړئ.

۴ کتابه ۲ د وبنیع

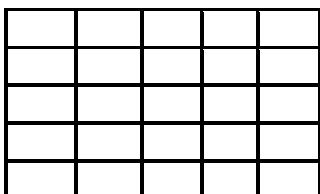
$$\begin{array}{l} \text{کتابه} \\ \text{په هر کتاب کې} \\ \hline = 2 \times 4 \end{array}$$

۳ کتابه ۴ د وبنیع

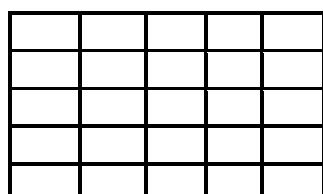
$$\begin{array}{l} \text{کتابه} \\ \text{په هر کتاب کې} \\ \hline = 4 \times 3 \end{array}$$

۵ کتابه ۵ د وبنیع

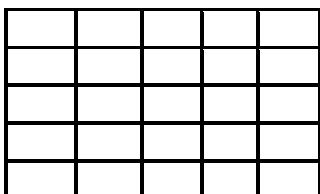

$$\begin{array}{l} \text{کتابه} \\ \text{په هر کتاب کې} \\ \hline = 5 \times 5 \end{array}$$

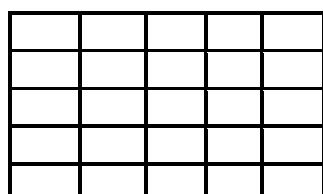
۶ کتابه ۵ د وبنیع

$$\begin{array}{l} \text{کتابه} \\ \text{په هر کتاب کې} \\ \hline = 5 \times 4 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} \text{کتابه} \\ \text{په هر کتاب کې} \\ \hline = 5 \times 3 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} \text{کتابه} \\ \text{په هر کتاب کې} \\ \hline = 3 \times 2 \end{array}$$

کورنۍ دندنه:

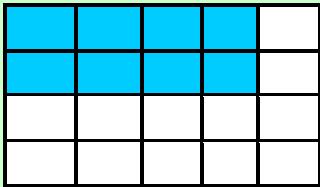
۱. داسې شکلونه رسم کړئ چې 5×3 وبنیع
۲. داسې شکلونه رسم کړئ چې 5×7 وبنیع

خلور خلوپنستم لوست

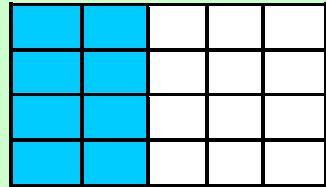
په ضرب کي د بدلون خاصیت

هدف: زده کونکي به په دې پوه شي که چېري د ضرب د اجزاو خایونه بدلون و کړي د ضرب په حاصل کې بدلون نه راخې.

تاسو عددونه په لاندې ډول ضرب کولای شئ چې عین حاصل ولري.

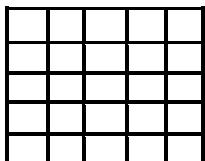

$$4 \times 2 = 8$$

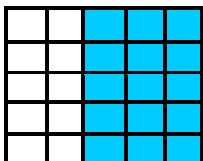
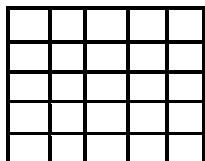

$$2 \times 4 = 8$$

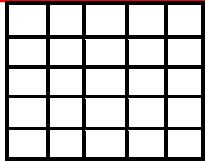
لومړۍ فعالیت: مساوی کتارونه جوړ کړئ، هر کتار رنګ کړئ او حاصل یې پیدا کړئ.

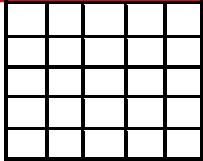
$$4 \times 3 = \underline{\quad}, \quad 3 \times 4 = \underline{\quad}$$

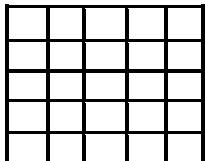
$$3 \times 5 = 15, \quad 5 \times 3 = 15$$

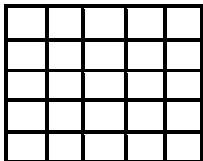
$$1 \times 5 = \underline{\quad}, \quad 5 \times 1 = \underline{\quad}$$

$$2 \times 3 = \underline{\quad}, \quad 3 \times 2 = \underline{\quad}$$

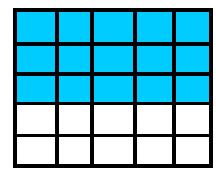
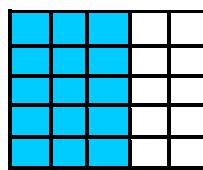
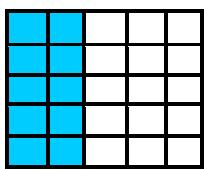
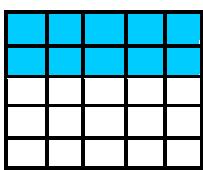

$$2 \times 4 = \underline{\quad}, \quad 4 \times 2 = \underline{\quad}$$

$$5 \times 4 = \underline{\quad}, \quad 4 \times 5 = \underline{\quad}$$

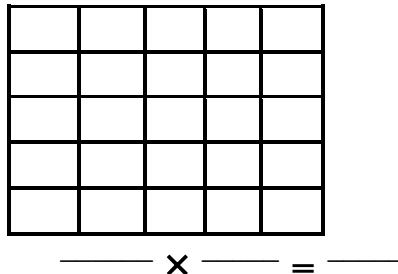
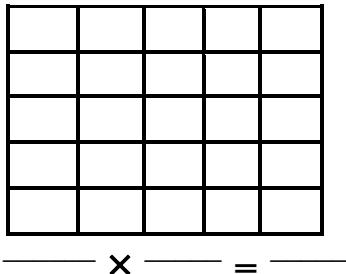
دویم فعالیت: د ضرب حاصل پیدا کړئ.

$$5 \times 2 = \underline{\quad}, 2 \times 5 = \underline{\quad}$$

$$3 \times 5 = \underline{\quad}, 5 \times 3 = \underline{\quad}$$

عددونه ولیکي او ګتارونه ېې رنګ کړئ. د ضرب ډول، ډول پونستني ولیکي.

ورپي ډبري استعمال کړئ، ترڅو له تاسو سره د ضرب د حاصل په پیدا کولوکې مرسته وکړي.

$$4 \times 5 = \underline{\quad}$$

$$2 \times 9 = \underline{\quad}$$

$$4 \times 6 = \underline{\quad}$$

$$5 \times 4 = \underline{\quad}$$

$$9 \times 2 = \underline{\quad}$$

$$6 \times 4 = \underline{\quad}$$

کورني. دنده: د لاندې پونستنو د ضرب حاصل په لاس راوړي.

$$8 \times 3 = \underline{\quad}$$

$$3 \times 6 = \underline{\quad}$$

$$2 \times 7 = \underline{\quad}$$

$$3 \times 8 = \underline{\quad}$$

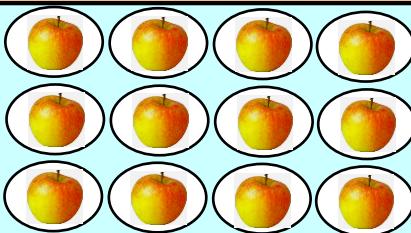
$$6 \times 3 = \underline{\quad}$$

$$7 \times 2 = \underline{\quad}$$

پنځه خلويشم لوست

په عمودي شکل ضرب کول

هدف: زده کوونکي به سرېره په افقي (په یوه لیک کې) ډول د ضرب په عمودي ډول (یوتربل لاندې) هم پوه شي

$$4 \times 3 = \underline{12}$$

کله چې ضرب کوي تاسو
د ضرب عملیه په دو له
ليکلای شي.

په هر کتار کې ۴ منې
کتارونه ۳ \times
توله ۱۲ داني منې

لومړۍ فعالیت: د ضرب حاصل پیدا کړئ. ۲ کتاره، دی هر کتار ۷ دانه بې. ۴ گروپونه، هر گروپ کې ۲ داني پیالې.

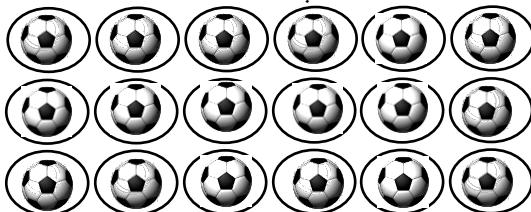

گروپ $\frac{4}{\times 2} 4 \times 2 = \underline{\quad}$

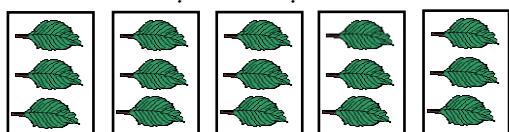
کتاره $\frac{7}{\times 2} 7 \times 2 = \underline{14}$

۳ کتاره، هر کتار کې ۶ توپونه.

گروپ $\frac{3}{\times 6} 3 \times 6 = \underline{\quad}$

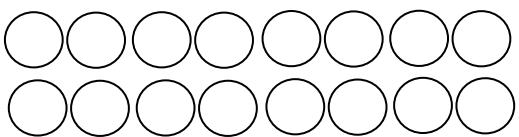
۵ گروپونه، هر گروپ کې ۳ داني پانې.

گروپ $\frac{5}{\times 3} 5 \times 3 = \underline{\quad}$

دویم فعالیت:

۲ کتار، په هر کتار کې ۸ دایرې.

$$\begin{array}{r} \boxed{} \\ \times \quad \boxed{} \\ \hline \boxed{} \end{array} \quad \times \quad \text{---} = \text{---}$$

$$\begin{array}{r} \boxed{8} \\ \times \quad \boxed{2} \\ \hline \boxed{16} \end{array} \quad 8 \times 2 = 16$$

۵ کتاره، په هر کتار کې ۲ دایرې.

$$\begin{array}{r} \boxed{} \\ \times \quad \boxed{} \\ \hline \boxed{} \end{array} \quad \begin{array}{c} \text{---} \\ \times \quad \text{---} \\ \hline \text{---} \end{array} = \text{---}$$

۴ کتارونه، په هر کتار کې ۴ دایرې

$$\begin{array}{r} \boxed{} \\ \times \quad \boxed{} \\ \hline \boxed{} \end{array} \quad \begin{array}{c} \text{---} \\ \times \quad \text{---} \\ \hline \text{---} \end{array} = \text{---}$$

له محیطي موادو خخه گته و اخلي او ضرب يې کړئ.

$$\begin{array}{r} 7 \\ \times 1 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 4 \\ \times 2 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 2 \\ \times 7 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 7 \\ \times 2 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 3 \\ \times 4 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 5 \\ \times 2 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 2 \\ \times 2 \\ \hline \end{array}$$

کورنۍ دندنه:

$$2 \times 3 = \text{---} , \quad 3 \times 3 = \text{---} , \quad 4 \times 3 = \text{---}$$

$$2 \times 4 = \text{---} , \quad 3 \times 4 = \text{---} , \quad 4 \times 4 = \text{---}$$

شپږ خلوبېنسم لوست

د شکلونو خخه په کار اخیستلو سره د ضرب بسوونه

هدف: دشیانو په کارولو سره په زده کورونکي ۲ د ژبني ضرب زده کړي او خپلوا حافظوته به پې وسپاري.

1		2	$1 \times 2 = 2$
2		4	$2 \times 2 = 4$
3		6	$3 \times 2 = 6$
4		8	$4 \times 2 = 8$
5		10	$5 \times 2 = 10$
6		12	$6 \times 2 = 12$
7		14	$7 \times 2 = 14$
8		16	$8 \times 2 = 16$
9		18	$9 \times 2 = 18$
10		20	$10 \times 2 = 20$

لکه د ۲ ضرب د ۳ ضرب هم د شکل له مخچی په لاندې توګه په لاس را ورو.

۱	٣
۲	٦
۳	٩
۴	۱۲
۵	۱۵
۶	۱۸
۷	۲۱
۸	۲۴
۹	۲۷
۱۰	۳۰

$$\begin{aligned}
 3 &= 1 \times 3 = 3 \\
 3 + 3 &= 2 \times 3 = 6 \\
 3 + 3 + 3 &= 3 \times 3 = 9 \\
 3 + 3 + 3 + 3 &= 4 \times 3 = 12 \\
 3 + 3 + 3 + 3 + 3 &= 5 \times 3 = 15 \\
 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 &= 6 \times 3 = 18 \\
 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 &= 7 \times 3 = 21 \\
 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 &= 8 \times 3 = 24 \\
 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 &= 9 \times 3 = 27 \\
 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 &= 10 \times 3 = 30
 \end{aligned}$$

فعالیت:

له حل شوي مثال خنخه په کار اخیستلو سره لاندې تشن ځایونه ډک کړئ.

$$3 \times \boxed{2} = 6$$

$$3 \times \boxed{} = 9$$

$$3 \times \boxed{} = 12$$

$$3 \times 5 = \boxed{}$$

$$\boxed{} \times 6 = 18$$

د ۴ ضرب

$$1 \times 4 = 4$$

$$2 \times 4 = 8$$

$$3 \times 4 = 12$$

$$4 \times 4 = 16$$

$$5 \times 4 = 20$$

$$6 \times 4 = 24$$

$$7 \times 4 = 28$$

$$8 \times 4 = 32$$

$$9 \times 4 = 36$$

$$10 \times 4 = 40$$

د ۵ ضرب

$$1 \times 5 = 5$$

$$2 \times 5 = 10$$

$$3 \times 5 = 15$$

$$4 \times 5 = 20$$

$$5 \times 5 = 25$$

$$6 \times 5 = 30$$

$$7 \times 5 = 35$$

$$8 \times 5 = 40$$

$$9 \times 5 = 45$$

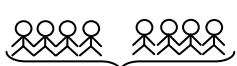
$$10 \times 5 = 50$$

کورنی دندہ:

زده کونکی دی دلاندی شکلونو له مخي ضرب بشپر کړي.

$$\underline{\quad} \times \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

$$\underline{\quad} \times \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

$$\underline{\quad} \times \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

اوه خلوپښتم لوست

د ضرب عبارتی پونستې

هدف: زده کوونکي به د عبارتی پونستو په مفهوم و پوهېږي او د رياضي افاده به بې ولیکي.

د ضرب د عملې خخه په کار اخیستلو سره ۶ پونستې حل کړئ عددی جملې
بې ولیکي او د ضرب حاصل بې پیدا کړئ.

۱. د مرسل په بوټي کې ۳ سره گلونه دي او هر ګل ۶ پانې لري، ټولې خو پانې لوی؟

$$\underline{\quad} \times \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

د ګل پانې

۲. جمیله کباب پخوي او هغې د کباب ۶ سیخونه پاخه کري دي، د کباب هر سیخ بې ۴ ټوټي غوبنه لري ټوله خو ټوټي غوبنه کېږي؟

$$\underline{\quad} \times \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

ټوله ټوټي غوبنه

۳. زیبا ۵ ګلداني لري په هر ګلداني کې بې دوہ د ګلانو بوټي کېنول، د ګلانو ټول شمېر خو کېږي.

$$\underline{\quad} \times \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

ټوله بوټي

۴. یو بنوال غواړي په هر کتار کې د خټکيو ۴ تخمه کېنوي ۳ کتاره بې پوره کري دي، په آخر کتار کې بې یوازې دوہ تخمه کېنولي، ټول خو تخمه کېږي؟

$$\underline{\quad} \times \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

ټوله تخمه

کورني دنده:

په څپلو کتابچو کې حل کړي.

$$2 \times 5 = ? \quad 3 \times 6 = ?$$

انه خلوپښتم لوست

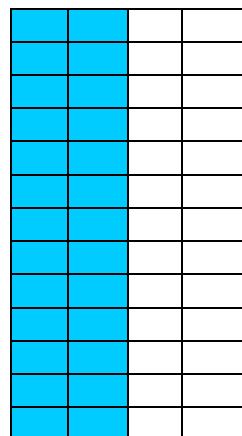
په دوه رقمي عدد کې د یوه رقمي عدد ضربول

هدف: زده کونکي به یو رقمي عدد په دوه رقمي عدد کې ضرب کړای شي او په عين وخت کې د ضرب اجزاوي او د ضرب حاصل ويژني.

لاندې مثال په نظر کې نيسو، په شکل کې ليدل کېږي چې ۱۳ کتار جوړ شوي دي او په هر کتار کې ۲ خانې تورې شوې دي چې د جمعې د دوو مساوی اجزاوو په توګه یې ليکو

$$\begin{array}{r} 13 \\ \times 2 \\ \hline 26 \end{array}$$

د ضرب حاصل د ضرب دويم جز د ضرب لومړۍ جز

اوس غواړو پورتنې مثال د یوې ضربی افادي په توګه ولیکو او ضرب یې کړو.

$$\begin{array}{r} 13 \\ \times 2 \\ \hline \end{array}$$

↓
بويز لسيز
د ضرب لومړۍ جز
← د ضرب دويم جز

لومړۍ ۲ د عدد په یویزو يعني ۳ کې ضرب کړو چې ۶ کېږي او هغه د ضرب د حاصل د یویزو په څای کې ليکو.

$$\begin{array}{r} \times 2 \\ \hline 6 \end{array}$$

وروسته ۲۵ عدد په لسیزو یعنی ۱ کې ضرب کوو داچې ۱ د لسیزو په ئای کې شتون لري، يو لسى دى، د ۲ سره د هغه د ضرب حاصل د ۲ عدد نه دى، خو ۲ لسیه یعنی ۲۰ دى.

$$\begin{array}{r} 13 \\ \times 2 \\ \hline 26 \end{array}$$

چې د دې دواړو له جمع کولو وروسته د ضرب حاصل په لاس رائحي.

$$\begin{array}{r} 13 \\ \times 2 \\ \hline 26 \end{array}$$

لوړۍ فعالیت: غواړو د ۱۲ د عدد په ۴ کې ضرب کړو.

۱۲	لسيز	يوizer
\times	۴	۱
۲		

لكه مخکنی مثال ۴ په يوizer کې ضرب کوو چې ۸ حاصلېږي یعنی:

$$\begin{array}{r} 12 \\ \times 4 \\ \hline 8 \end{array}$$

اوسم ۴ عدد په لسیزو کې چې په حقیقت کې (۱) لسي دى، ضرب کوو چې د هغه د ضرب حاصل ۴ کېږي. په دې باید پوه شو چې ۴، دى، خو خلور لسیه دی او هغه د لسیزو په ئای کې ليکو یعنی:

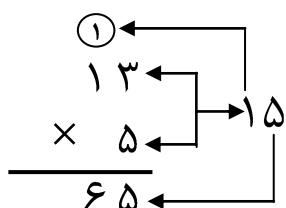
$$\begin{array}{r} 12 \\ \times 4 \\ \hline 48 \end{array}$$

حاصل شوی عدد ۴۸ دی چې د ۸ یویزو او ۴ لسیزو څخه عبارت دی.
دویم فعالیت: غواړو د ۱۳ عدد د ۵ په عدد کې ضرب کړو.

$$\begin{array}{r} 13 \\ \times 5 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} \text{لسيز} \\ \text{يويز} \\ \hline 1 & 3 \end{array}$$

لومړی د ۵ عدد په یویزو یعنې (۳) کې ضرب کوو چې د هفو د ضرب حاصل ۱۵ کېږي، د ۱۵ د یویزو رقم یعنې ۵ د ضرب د حاصل د یویزو په څای کې لیکو او د هغه د لسیزو رقم چې (۱) لسی دی د حاصل په توګه د ۱۳ د لسیزو د مرتبې پورته یې لیکو.

کوم وخت چې ۵ د لسیزو په مرتبه یعنې (۱) کې ضرب کړو، د حاصل شوی یادداښت سره یې جمع کوو چې د ۶ عدد په لاس راځي او د ۶ عدد د ضرب د حاصل د لسیزو په مرتبه کې لیکو چې ۶۵ حاصل کېږي.

کورنۍ دنده:

د لاندې پونستنو د ضرب حاصل په لاس راوړئ.

$$\begin{array}{r} 21 & 18 & 16 & 17 & 14 & 25 \\ \times 2 & \times 4 & \times 5 & \times 3 & \times 5 & \times 4 \\ \hline \end{array}$$

نھه خلوي بنتم لوست

د ضرب په عمليةه کي د(۱) د عدد خاصيت

هدف: زده کورونکي په پوه شي چې(۱) په هر عدد کې ضرب شي د ضرب حاصل بي هم هغه عدد دي.

په تېر لوست کې مو ولوستل چې:

$$1 + 1 = 2 \text{ يا } 2 \times 1 = 2$$

$$1 + 1 + 1 = 3 \text{ يا } 3 \times 1 = 3$$

$$1 + 1 + 1 + 1 = 4 \text{ يا } 4 \times 1 = 4$$

$$1 + 1 + 1 + 1 + 1 = 5 \text{ يا } 5 \times 1 = 5$$

دا لوست موږ په دې پوهوي هر عدد چې په (۱) کې ضرب شي د

ضرب حاصل بي په خپله هم هغه عدد کېږي يعني:

$$6 \times 1 = 6$$

$$7 \times 1 = 7$$

$$8 \times 1 = 8$$

$$25 \times 1 = 25$$

کورني دنده: لاندي سوالونه په خپلو کتابچو کې حل کړئ.

$$\square \times 1 = 5 , \quad 12 \times \square = 12$$

$$17 \times 1 = \square , \quad 35 \times 1 = \square$$

پنځوسم لوست

د ضرب په عملیه کې د (۰) صفر خاصیت

هدف: زده کونکی به پوه شي هر عدد چې په صفر کې ضرب شي د ضرب حاصل بې صفر دي.

موږ پوهېږو چې په يوازې تو ګه صفر په معنا د هيڅ دی، په هره اندازه چې

د صفرونو شمېر زیات شي بیا هم هيڅ دی یعنې:

$$0 = 1 \times 0 = 0$$

$$0 + 0 = 0 \text{ یا } 2 \times 0 = 0$$

$$0 + 0 + 0 = 0 \text{ یا } 3 \times 0 = 0$$

$$0 + 0 + 0 + 0 = 0 \text{ یا } 4 \times 0 = 0$$

$$0 + 0 + 0 + 0 + 0 = 0 \text{ یا } 5 \times 0 = 0$$

په همدي ډول:

$$6 \times 0 = 0$$

$$7 \times 0 = 0$$

$$8 \times 0 = 0$$

$$9 \times 0 = 0$$

د پورتنی مثال له مخې ويلاي شو هر عدد چې په صفر کې ضرب شي د هغه د ضرب حاصل صفر دي.

کورنۍ دنده:

۱ - د جمعې افادې په ضرب باندې بدلې کړئ.

$$0 + 0 + 0 + 0 + 0 + 0 =$$

$$0 + 0 + 0 + 0 + 0 + 0 + 0 =$$

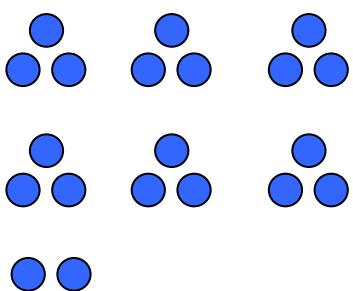
۲ - دا افادې په جمع باندې بدلې کړئ.

$$11 \times 0 =$$

يو پنځوسم لوست

د گروپونو جورول

هدف: دا لوست به زده کرونکي د ویش د عملې لپاره چمتو کړي.

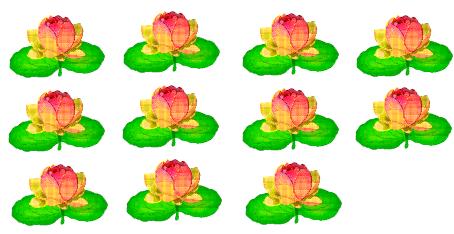

د خپل یوه ملګري سره کار و کړئ
۲۰ کوچنۍ ډبرې استعمال کړئ.
مساوي گروپونه جور کړئ.
په شکل کې خو گروپونه دي؟
څومره کوچنۍ ډبرې پاتې دي؟

لومړۍ فعالیت: په جوړه یې توګه کار و کړئ، هره جوړه دې ۲۰ کوچنۍ ډبرې استعمال کړي، عددونه ولیکي.

	عملیه	مساوي گروپونه	د کوچنیو ډبرو پاتې
۱	د ۴ گروپونو جورول	۵	.
۲	د ۵ گروپونو جورول		
۳	د ۲ گروپونو جورول		
۴	د ۸ گروپونو جورول		
۵	د ۳ گروپونو جورول		
۶	د ۶ گروپونو جورول		
۷	د ۱۲ گروپونو جورول		

دویم فعالیت: وې لیکي خو گروپونه کېرى او خو پاتې کېرى؟

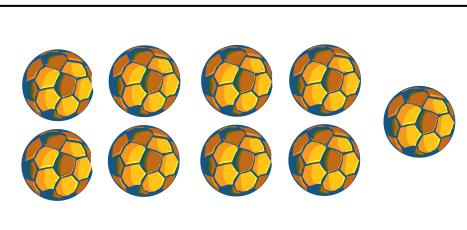

گلان _____

د هرو ۵ گلانو په شاو خوا دایرہ و کاری.

گروپونه _____

پاتې _____

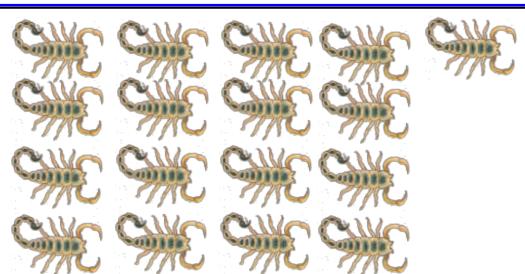

توب _____

د هرو ۳ توبونو په شاو خوا دایرہ و کاری.

توبونه _____

پاتې _____

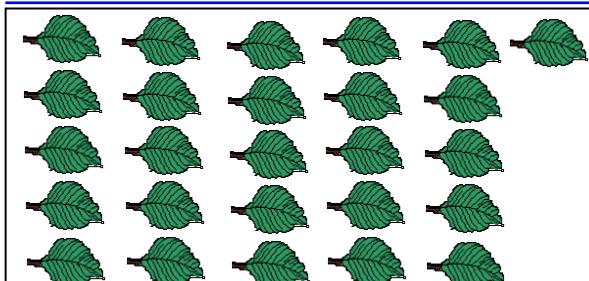

خزندی _____

د هرو ۴ خزندو په شاو خوا دایرہ و کاری.

گروپونه _____

پاتې _____

پانی _____

د هرو ۶ پانیو په شاو خوا دایرہ و کاری.

گروپونه _____

پاتې _____

کورنى دنده: لاندى پونستې په خپلو كتابچو کې حل کړئ او له ځان سره يې راوري.

$$\begin{array}{r} 28 \\ - 9 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 567 \\ - 21 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 32 \\ + 29 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 6 \\ \times 2 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 174 \\ + 348 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 4 \\ \times 3 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 36 \\ + 18 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 72 \\ - 17 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 5 \\ \times 2 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 712 \\ - 227 \\ \hline \end{array}$$

دوه پنځوسم لوست

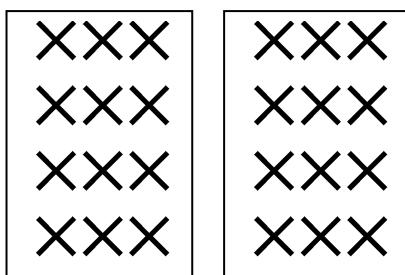
د مساوي گروپونه جورول

هدف: دا لوست زده کوونکي د ویش د عملېي زده کړي ته چمتو کوي.

لومړۍ فعالیت: له یو تولګیوال سره کار و کړئ.

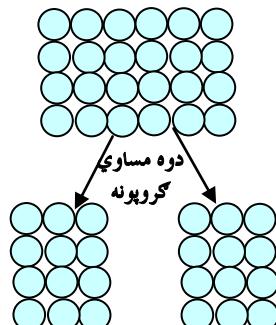
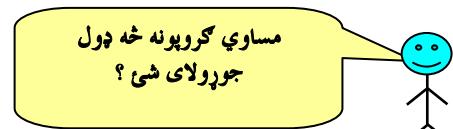
له ۲۴ کوچنیو ډبرو خخه:

لومړۍ مرحله: مساوي گروپونه جور کړئ
دویمه مرحله: د هر گروپ لپاره یو چوکاټ رسم کړئ د هرشی یا قلم
لپاره یوه نښه وټاکئ.

په هر گروپ کې ۱۲ دی

۲ گروپونه ۱۲ د په ۲۴ کې شتون لري

دویم فعالیت: لوېي ته ادامه ورکړئ! ۲۴ کوچنی ډبرې استعمال کړئ. مساوي گروپونه جور کړئ. د هر گروپ لپاره یو چوکاټ رسم کړئ.

مثال:

په هر گروپ کې ۸ کوچنی ډبرې دی.

۳ گروپونه د ۸ ۲۴ کېږي.

(الف)

په هر گروپ کې _____ دی.
گروپونه د _____ ۲۴ کېږي.

(ب)

په هر گروپ کې _____ دی.
 گروپونه د _____ ۲۴ کېري.

(ج)

په هر گروپ کې _____ دی.
 گروپونه د _____ ۲۴ کېري.

يو يو دانه توت هر هلک ته ورکړي
 ترهنده وخت چې توت خلاص شي او د
 هفو خنده خه شي پاتې نشي.

دریم فعالیت: هلکان ۱۸ دانې توته لري.

هغوي، توت په مساوی توګه ووېشل.

هر هلک خودانې توته په لاس راول؟

هر هلک ۶ دانې توته په لاس راول.

الف) ۸ هلکان په دوو مېزو کې گهه دی
 په هر مېز کې خو هلکان دی؟

۱۲ تنه په ۳ قالیسو کې گهه دی.
 نوپه يوې قالینې کې به خوتنه گهه وي.

۴ تنه په هره قالینې کې

هلکان په هرمېز کې _____

ب) ۵ هلکان په ۱۰ پنسلونو کې گهه دی. هر هلک ته خو پنسلونه رسېږي?
 پنسلونه د هر هلک لپاره. _____

ج) ۴ هلکان په ۱۶ بالونو کې گهه دی، هر هلک ته خو بالونه رسېږي?
 باللونو د هر هلک لپاره. _____

کورنۍ دنده: بنوونکي ۱۲ قلمونه ۶ زده کوونکو بخش ورکړل هر زده کوونکي ته
 خو قلمونه رسېږي.

درې پنځوسم لوست

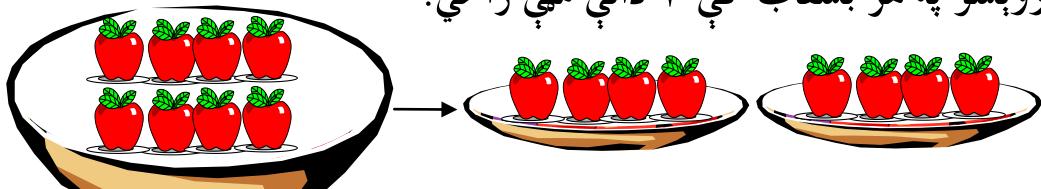
د وېش مفهوم

هدف: زده کونکي به د تقسيم په مفهوم ویوهېږي او د تقسيم عملیه تر سره کړي.

د یوه شي جلا کول په خو مساوي برخو د تقسيم په نامه یادېږي. دا

() ، \div) د تقسيم نښې دی .

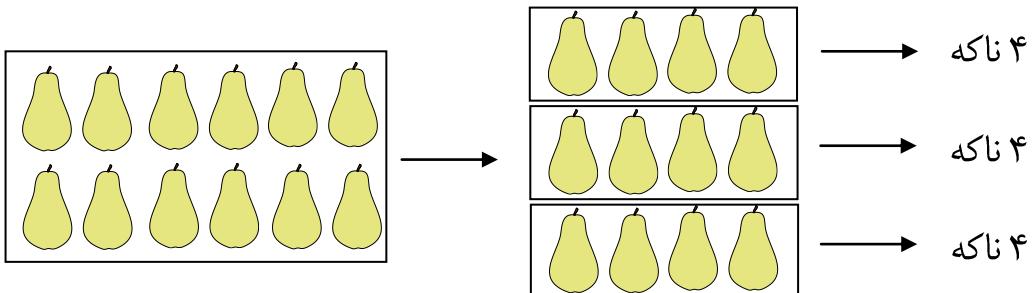
که چېږي په یوه پط بواس کې ۸ دانې منې ولرو او هغه په دوو بشقاوو کې
ووبشو په هر بشقاو کې ۴ دانې منې راخي؟

موږ په رياضي کې د منيو د تقسيم عملیه چې په دوو مساوي برخو

وېشل کېږي داسي لیکو د وېش حاصل $= \frac{2}{8}$ مقسوم عليه مقسوم

پورته افاده داسي لوستل کېږي، اته تقسيم پر دوو مساوي له خلورو
سره په همدي ډول په لاندې چوکات کې ۱۲ دانې ناکه شته دي. که
چېږي هغه په ۳ مساوي برخو جلا کړو په هر کوچني چوکات کې ۴
دانې ناکه حاصلېږي؟

په رياضي کې ۱۲ داکو د تقسيم عملیه، چې په دریو مساوي برخو وېشل کېږي

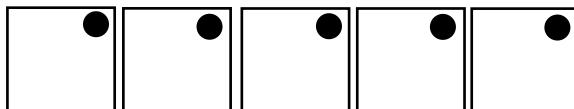
داسي لیکو: دویش حاصل $= \frac{3}{12}$ مقسوم عليه مقسوم

لومړۍ فعالیت:

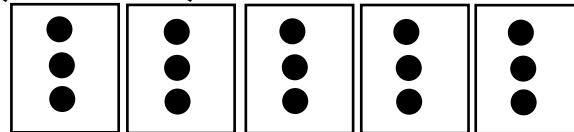
۵ هلکان په ۱۵ مریوکې ګډ دی. هر هلک خومړۍ په لاس راوړي؟
لومړۍ مرحله: ۵ گروپونه وښایاست.

دوهمه مرحله: یوه، یوه مرۍ و هر گروپ ته ورکړئ.

دریمه مرحله: تر هغه پوري دوام ورکړئ، تر خو چې مرۍ خلاصې شي.

$$15 \div 5 = 3$$

۱۵ مرۍ چې په ۵ گروپونو تقسیم شي هر گروپ ته **۳** مرۍ رسپږي.

دوم فعالیت: په جوړه یې توګه کار وکړئ. دمساوي گروپونو د جوړولو لپاره کوچنۍ ډېرې استعمال کړئ. عبارتی پښتنې وليکي او حل یې کړئ.

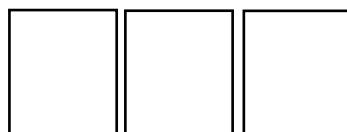
دوه هلکان په **۱۰** بالونوکې ګډ دی،
و هر هلک ته خو بالونونه رسپږي.
ووبشي

$$10 \div 2 = 5$$

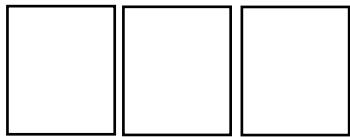
۱۲ چوغکې د دونې په **۲** بناخو
باندې ووبشي هر بناخ به خو چوغکې
ولري؟

۹ داني د ګېلاس ميوه په **۳** بشقايونو کې
په مساوي ډول کېږدي.

$$\text{-----} \div \text{-----} = \text{-----}$$

٣ هلکان په ١٥ موټر گیو کې گډ دی، هر هلك ته خو موټر گیه رسپړی.

$$\text{---} \div \text{---} = \text{---}$$

٨ ګډي پرانه ٢ هلکانو تر منځ ګډ دی، هر ګډي ته خو ګډي پرانه رسپړی؟

$$\text{---} \div \text{---} = \text{---}$$

٩ کخورې ٢٥ مرۍ لري هره کخوره
به خو مرۍ ولري؟

$$\text{---} \div \text{---} = \text{---}$$

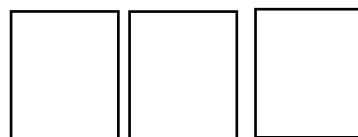
١٠ مرغۍ په ٣ بناخونو کې په مساوي ډول
ناستي دي، نو په هر بناخ کې خو
مرغۍ ناستي دي؟

١٠ قلمه تباشير په ٤ چوکاټونو کې
په مساوي ډول وو بشئ

$$\text{---} \div \text{---} = \text{---}$$

١٢ هلکان په ٣ زانګو ګانو کې لوپې کوي
په هره زانګو کې خوهلکان لوپې کوي؟
خومرغۍ

$$\text{---} \div \text{---} = \text{---}$$

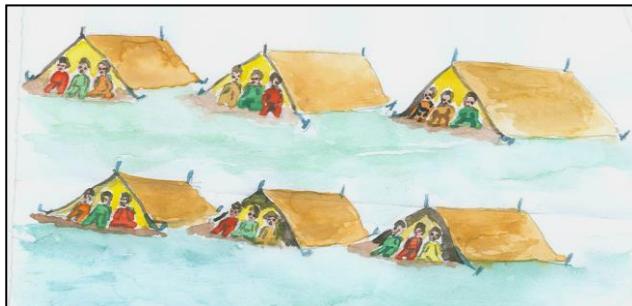
$$\text{---} \div \text{---} = \text{---}$$

کورنۍ دندہ:

- ١ - ادریس ۱۸ بوتله او به لري، که چېږي خپل هر ټولیګوال ته ۲ بوتله او به ور کړئ.
د ادریس د ټولیګوالو شمېر معلوم کړئ؟
د ادریس ټولیګوال $\text{---} \div \text{---} = \text{---}$

۲ - حیدر ۱۴ منی لري، که چيرې هغه ۷ مني هر ورو ته ورکري، د ورونيو شمير به بې خو وي.
فعاليت: د پونستنود صحيح حل په شاوخوا باندي دايره و کاري.

په يوه ډگر کې ۶ خيمې دی چې د هري خېمې په دنه کې ۳ هلکان دي.
هلته توله خو هلکان دي؟

آيا تاسو به جمع، تفرق،
ضرب یا تقسيم سره
ورسي؟ کومه يوه عمله
صحيح ده

$$6 - 3 = 3$$

$$6 \times 3 = 18$$

$$6 \div 3 = 2$$

۲ هلکان په لوړګالي کې قدم وهي.

۳ هلکان نور له هغه سره یوځای کېږي.

اوسم خو هلکان قدم وهي؟

$$2 + 3 = 5$$

$$3 - 2 = 1$$

$$2 \times 3 = 6$$

۵ هلکان کبان نيسسي.

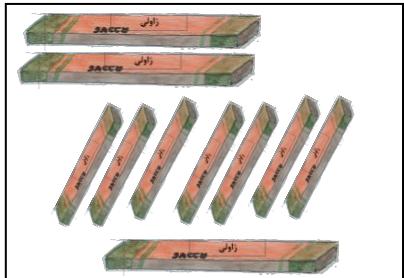
اوهر هلک ۳ کبان ونيول

هلکانو تول خو کبان نېولې دي؟

$$15 \div 3 = 5$$

$$5 - 3 = 2$$

$$5 \times 3 = 15$$

$$2 \times 5 = 10$$

۵ هلکان ۱۰ دانی ژاولې په مساوی
دول وېشي.

هر هلک ته خو دانی ژاولې رسېري؟

$$10 \div 5 = 2$$

$$10 + 5 = 15$$

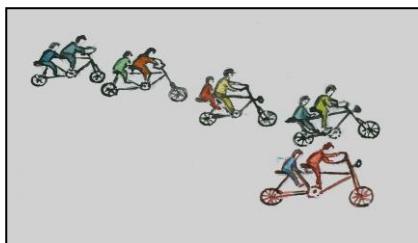

۸ هلکان د اور په شاوخوا باندي ناست
دي. ۲ هلکان له هفوی خخه کورته ئي.
اوسم خو هلکان د اور پر شاوخوا
ناست دي؟

$$8 - 2 = 6$$

$$8 \div 2 = 4$$

$$8 + 2 = 10$$

۱۰ هلکان غوارې چې په يوه سفر کې
له ۵ بايسكلونو خخه په مساوی توگه
كار و اخلي، په يوه بايسكل کې خو هلکان
شريک كېږي؟

$$10 - 5 = 5$$

$$10 + 5 = 15$$

$$10 \div 5 = 2$$

کورني دنده: لاندې سوالونه حل کړئ

$$15 \div 2 =$$

$$4 \times 2 =$$

$$18 \div 3 =$$

$$12 \div 2 =$$

$$\begin{array}{r} 13 \\ \times 2 \\ \hline \end{array}$$

$$17 - 9 =$$

د ضرب او تقسیم مشق او تمرین

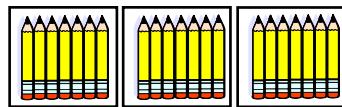
که چبری پوښته لري
دنهل گروپ له خپو
خشخه پوښتې و کړي.

يوخای کار و کړئ او تمرینونه حل کړئ.
وېي ليکي خومره؟

$$— + — + — + — = —$$

— = — گروپونه د —

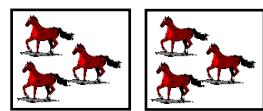
$$— + — + — = —$$

— = — گروپونه د —

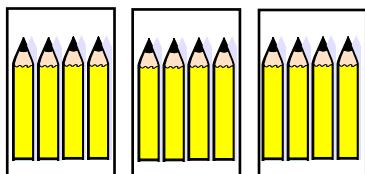
$$— + — + — = —$$

— = — گروپونه د —

$$— + — = —$$

— = — گروپونه د —

$$— + — + — = —$$

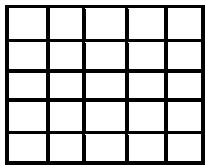
— = — گروپونه د —

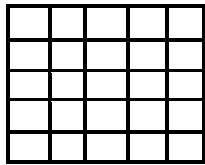
$$— + — + — + — = —$$

— = — گروپونه د —

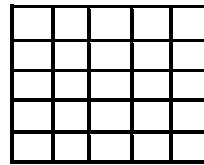
د وړ کړی شوي ضرب له نظره کوچنۍ مریع ګانې رنګه کړئ او د ضرب حاصل بې ووایئ.

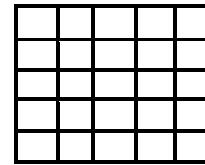
$$3 \times 5 = \underline{\quad}$$

$$5 \times 3 = \underline{\quad}$$

$$2 \times 4 = \underline{\quad}$$

$$4 \times 2 = \underline{\quad}$$

$$\begin{array}{r} 17 \\ \times 2 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 16 \\ \times 2 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 23 \\ \times 3 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 34 \\ \times 2 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 25 \\ \times 4 \\ \hline \end{array}$$

ضرب بې کړئ.
 $\begin{array}{r} 43 \\ \times 2 \\ \hline \end{array}$

په ګروپي ډول کار وکړئ، ۱۲ کوچنۍ ډبرې استعمال کړئ، افاده جوړه کړئ بیاپې جمع او تقسیم کړئ.

په هر ګروپ کې — کوچنۍ ډبرې دی.
 او — ګروپونه د — په ۱۲ کې شته

په هر ګروپ کې — کوچنۍ ډبرې دی.
 ګروپونه د — په ۱۲ کې دی.

د کوچنیو ډبرو خخه مساوی ګروپونه جوړ کړئ، رسم بې کړئ.

کورنۍ دنده:

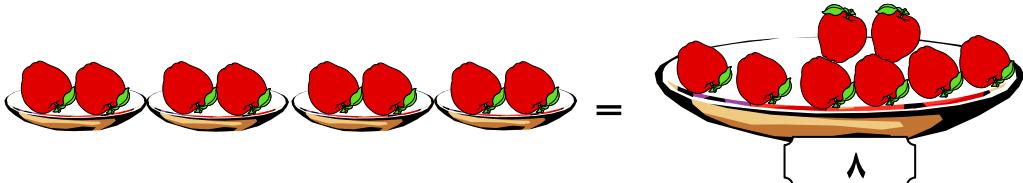
۱ - ۱۶ چوغکې په ۴ بناخو باندې ناستې دی. په هربناخ باندې څوچوغکې شتون لري؟	$16 \div 4 = \underline{\quad}$
۲ - ۴ کھورپې ۱۶ مری لوي. هره کھوره خو مری لري?	$16 \div 4 = \underline{\quad}$

څلور پنځوسم لوست

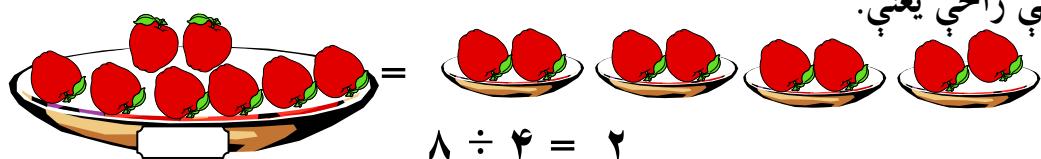
د ضرب او تقسيم تر منځ اړیکې

هدف: زده کونکي به پوه شې که چېږي مقسوم په مقسوم عليه باندي تقسيم شي دتقسيم حاصل لاس ته راخې او که چېږي مقسوم عليه دتقسيم له حاصل سره ضرب شي مقسوم لاس ته راخې او دا دتقسيم او ضرب ترمنځ یوه رابطه ده.

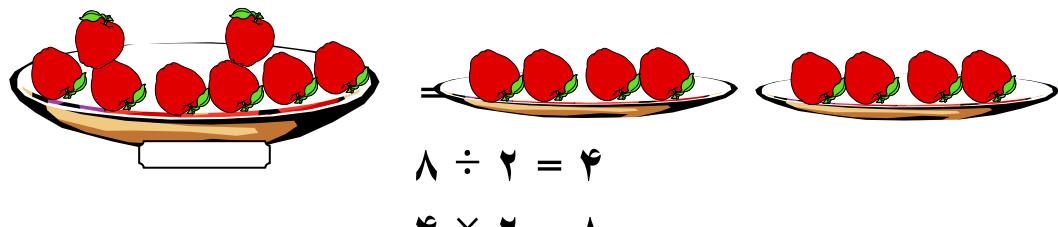
لاندې شکل څلور بشقاښه منې دی چې په هر بشقاښه کې دوه، دوه داني منې دی.

د ټولو منو شمېر $8 \times 2 = 4$ دی.
اوسم که چېږي ۸ داني منې په ۴ بشقاښه کې ووپشو په هر بشقاښه کې ۲ داني منې راخې یعنی:

په همدي ډول که چېږي ۸ داني منې په ۴ بشقاښه کې وویشو.

لیدل کېږي چې په هر بشقاښه کې ۴ داني منې دی، نو ويلاي شو. که چېږي مقسوم په مقسوم عليه باندې ووپشل شي د وېش حاصل په لاس راخې او که چېږي مقسوم عليه د وېش له حاصل سره ضرب شي مقسوم په لاس راخې.

مثال: $2 \times 3 = 6$ $6 \div 2 = 3$

کورني. دنده: زده کونکي د ی لاندې سوالونه حل کړي د هغوي ترمنځ رابطه دې پیدا کړي.

$$24 \div 4 = ? \quad , \quad 24 \div 6 = ? \quad , \quad 4 \times 6 = ?$$

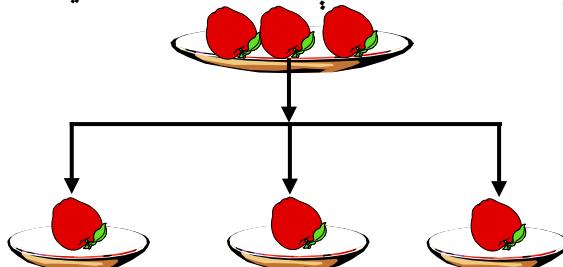
$$20 \div 5 = ? \quad , \quad 20 \div 4 = ? \quad , \quad 5 \times 4 = ?$$

پنځه پنځوسم لوست

د یوه عدد وېشل په خپل عدد باندې

هدف: زده کونکي به د دې لوست له زده کړي وروسته پوه شي که چېږي یو عدد په خپل خان ووېشل شي پایله بې (۱) ده.

په یوه بشقاب کې ۳ دانې منې دي، فرهاد هغه په ۳ کوچنيو بشقاښو کې وېشي ليدل کېږي چې په هر بشقاب کې یوه دانه منه راخي.

پورتني وېشنې په ریاضي کې داسې لیکل کېږي.

$$3 \div 3 = 1 \quad \text{يا} \quad \begin{array}{r} 3 \\ \hline 3 | 1 \\ - \end{array}$$

نو ويلاي شو هر عدد چې په خپل خان ووېشل شي د هغه حاصل (خارج قسمت) یو دي، نو لیکلای شو چې:

$$1 \div 1 = 1$$

$$4 \div 4 = 1$$

$$2 \div 2 = 1$$

$$5 \div 5 = 1$$

$$3 \div 3 = 1$$

تمرین: لاندې پونستې حل کړئ.

$$7 \div 7 = ? \quad 9 \div 9 = ? \quad 6 \div 6 = ? \quad 8 \div 8 = ?$$

کورنۍ دنده: زده کونکي دې لاندې سوالونه حل کړي له خان سره دې راوري?

$$32 \div 32 = ? \quad 10 \div 10 = ? \quad 14 \div 14 = ? \quad 28 \div 28 = ?$$

د یوه عدد وېشل په (۱) باندي

هدف: زده کونکي به یوه شي هر عدد چې په (۱) باندي وویشل شي نتیجه بې په خپله هم هغه عدد ده.

گرانو زده کونکو! تاسو هر یوه خپل ټولګیوال ته ۲ توکه کتابچې ورکړئ او وواياست چې ستاسو د هر یوه ټولګیوال په لاس کې خو توکه کتابچې دي. حتمي ستاسو څواب (۲) دی چې په حقیقت کې د یوه عدد وېشل په (۱) ده. د دې عمل رياضي شکل بې داسي ليکو.

$$\begin{array}{r} & | \\ 2 & \quad | \\ - & \quad 2 \\ \cdot & \end{array}$$

$$2 \div 1 = 2$$

په همدي ډول که چېري شريف خپل ۳ داني قلمونه خپلې یوې خور نازی ته ور وبخښي، ويلاي شئ چې نازی به خو قلمونه ولري؟ ددي پونستني په څواب تاسو ټول پوهېږي چې نازی ۳ قلمونه لري چې دا عمل هم د یوه عدد وېشل په (۱) باندي دی. د دې تقسيم د رياضي شکل داسي دی.

$$3 \div 1 = 3$$

 له دې مثالونو خخه پوهېداي شو هر عدد چې په (۱) باندي ووېشل شي، د وېش حاصل بې په خپله هم هغه عدد دی.

$$2 \div 1 = 2$$

$$3 \div 1 = 3$$

$$4 \div 1 = 4$$

$$5 \div 1 = 5$$

نو ليکلائي شو چې:

تمرین: لاندي پونستنو ته شفاهي څوابونه وواياست.

$$6 \div 1 = ? \quad 8 \div 1 = ?$$

$$7 \div 1 = ? \quad 9 \div 1 = ?$$

کورني دنده: زده کونکي دې لاندي سوالونه حل کړي له خان سره دې راوري.

$$2 \div 1 = ? \quad 9 \div 1 = ? \quad 8 \div 1 = ? \quad 4 \div 1 = ?$$

اتم فصل د اندازه کولو واحدونه

اووه پنځوسم لوست

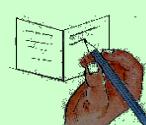
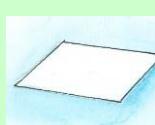
غیر معیاري واحدونه

هدف: زده کورنکي به په دې پوه شي چې په پخوا وختوکې د شیانو اوږدوالي په خه شي اندازه کپده او هغوي د اوږدوالي معیاري واحد دېژندلو لپاره چمنتو کړي.

فعالیت: په خپل ټولګي کې د اندازې نیولو لپاره یو شي وتاکې د هفه جګوالی او یا اوږدوالي اندازه کړئ.

د اندازې نیولو یو واحد وتاکې.

عیني شی په یوه بل واحد سره اندازه کړئ او چارت بشپړ کړئ.

اندازه نیول	داندازه کولو واحد	زه خه شي اندازه کوم؟	
کابو ۲۰ لوبشتې	دزده کورنکي لوبشت	ور	۱
کابو	_____	_____	۲
کابو	_____	_____	۳

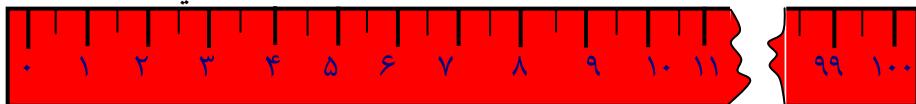
کورنی دنده: د خپل ورور او خور قدونه د لوبشت او پنسل په واسطه اندازه کړئ، او ووایاست چې هر یو خومره قد لري؟ خو لوبشتې یا خو پنسلونه؟

معياري واحدونه (متر، سانتي متر او ملي متر)

هدف: زده کوونکي به دعياري واحدونو په ګټي او به ورځي ژوند کې دهفو داستعمالولو په طريقه پوه شي.

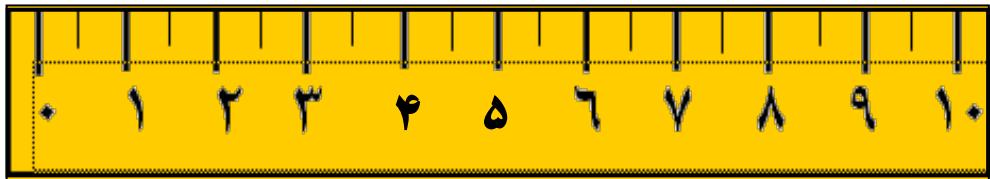
متر: د شيانو او بدواли په متر سره اندازه کېږي چې یومنل شوي معياري اندازه ده. مثلاً د ټوکر او بدواли، د درې او بدواли، ستاسو د ټولګي او بدواли... په متر سره اندازه کېږي. لاندي شکل د یوه متر نمونه ده. یو متر په سلو مساوي برخو وبشل شوي دي او د هغه هرې برخې ته سانتي متر وايي یعنې:

$$1 \text{ سانتي متر} = 1 \text{ متر}$$

خط کش: کوچنۍ اولنه او بدواли د خط کش په واسطه اندازه کېږي. تاسو کولاي شئ د خپل کتاب او بدواли او بر د خط کش په واسطه اندازه کړئ. په همدي ډول کولاي شئ د خپل قلم او بدواли د خط کش په واسطه اندازه کړئ چې خو سانتي متره کېږي.

دا یو خط کش دی او ۱۰ سانتي متره او بدواли لري.

د خپلې لوپشتې اندازه د خط کش په واسطه معلومه کړئ او ووایاست چې خو سانتي متره دی؟

مود یو متر په مختلفو
پولونو سره لیکلای شو.

زه له یو متر خخه او بد يم.

۱ متر ۱۰ ديسى متره کېرىي.

۱ متر ۱۰۰ سانتى متره کېرىي.

۱ متر ۱۰۰۰ ملي متره کېرىي.

د خپل يوه ملگرۍ سره يو ئاي کار و کړئ.

او بدواли په سانتى متره، او متر سره تخمين او وروسته يې اندازه کړئ

اندازه نیول	تخميني	د لاندې شيانو اندازه اخيستل	
متره ——	کابو —— متره	له سر خخه د پنسو تر ګو تو پورې	۱
متره ——	کابو —— متره	ستاسو د مېز جګوالى	۲
متره ——	کابو —— متره	د ټولکي او بدوالى	۳
متره ——	کابو —— متره	د ټولکي د بر واتېن	۴
متره ——	کابو —— متره	د ټولکي د څلورو خواو اندازه	۵
متره ——	کابو —— متره	ستاسو د خوکى او بدوالى	۶
متره ——	کابو —— متره	ستاسو د ټولکي د ور لوړوالى	۷

کورنى دنده:

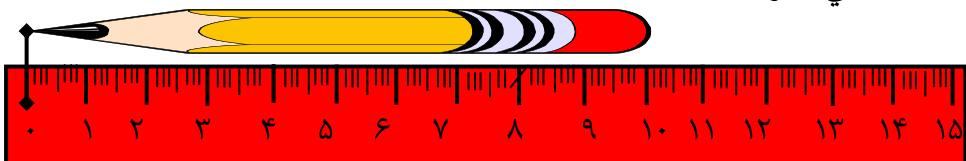
د خياتي یو متر واخلي ده ګه په متره د خپل کور پئه شيان اندازه کړئ او ۵
خپلو ګتابچو کې يې ولیکې.

نېه پنځوسم لوست

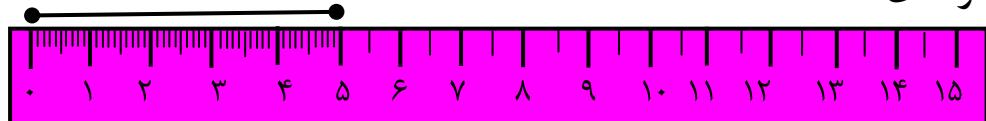
د خط کش په واسطه د توته خطونو د اوږدوالي اندازه کول

هدف: زده کونکي دلوست په پاى کي و کړي شي خپل قطعه خط د خط کش پواسطه اندازه کړي.

گرانو زده کونکو! تاسو په تېرو لوستونو کې د خط کش له نامه سره بلد شوي یاست او پوهېږي چې د لنډ اوږدوالي د اندازه کولو لپاره په کار ورل کېږي، مثلاً که چېرې وغواړو د یوه پنسل اوږدوالي اندازه کرو، د خط کش د صفر تکي (نقطه) د پنسل په یوه سر باندي ږدو، وينو چې د قلم بل سر د خط کش له کومې درجې سره مطابقت کوي، څرنګه چې د پنسل بل سر د ۱۰ له عدد سره مطابقت کوي، نو وايو چې د پنسل قلم اوږدالي یا اندازه ۱۰ سانتي متره دی.

په همدي ډول دا **توته خط** دی. د دې توته خط اندازه یا اوږدوالي څرنګه چې د پنسل اوږدوالي مو معلوم کړي، په هم هغه ډول یې اندازه کوو ليدل کېږي چې دنوموري توته خط اوږدوالي ۵ سانتي متره یا ۵۰ ملي متره دی.

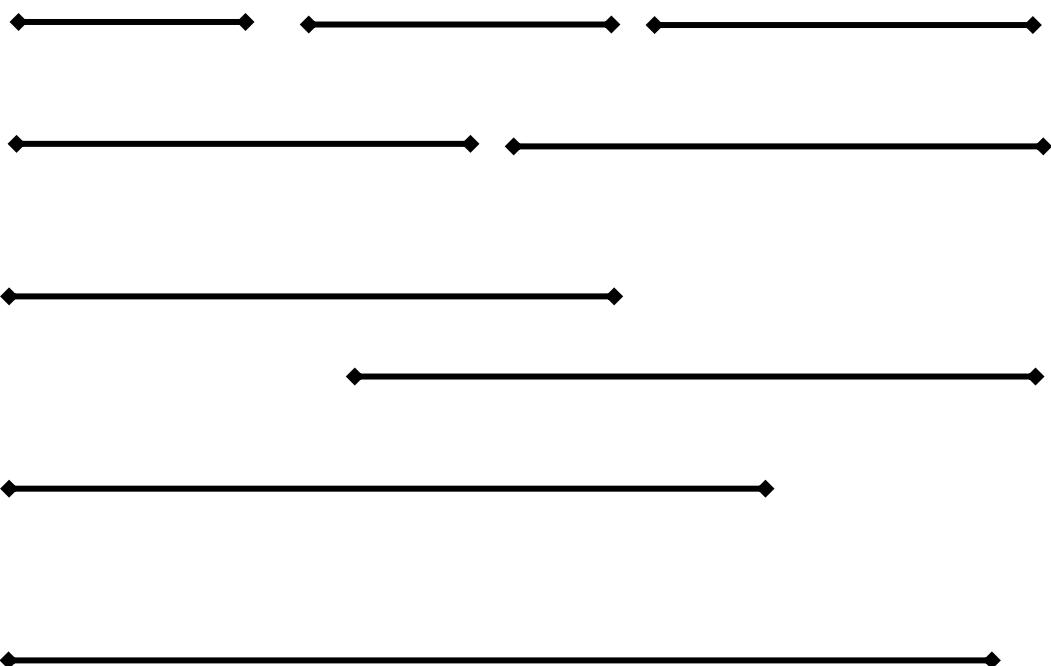
که چېرې وغواړو چې یو خط د ۴۰ ملي مترو په اوږدالي رسم کرو د دې توته خط اوږدوالي په خو سانتي مترو سره د خط کش په مخ په نښه کوو.
د څل یوه ملګري سره یوځای کار وکړي، یو خط کش استعمال کړي او پوبنتنو ته ځوابونه ووایاست.

- ۱ یو سانتي متر خو ملي متره کېږي?
یو سانتي متر _____ ملي متره کېږي.
- ۲ سانتي متره خو ملي متره کېږي?
۲ سانتي متره _____ ملي متره کېږي.

۳. ۳ سانتي متره خو ملي متره کېرى؟
 ۳ سانتي متره _____ ملي متره کېرى.
۴. ۴۰ ملي متره خو سانتي متره کېرى؟
 ۴۰ ملي متره _____ سانتي متره کېرى.
۵. ۱۵ ملي متره خو سانتي متره کېرى؟
 ۱۵ ملي متره _____ سانتي متره او _____ ملي متره کېرى.

تمرين

لاندې ټوپه خطونه د خط کش په واسطه اندازه کړئ او ووایاست چې هر
 یو یې خو سانتي متره او خو ملي متره دي؟

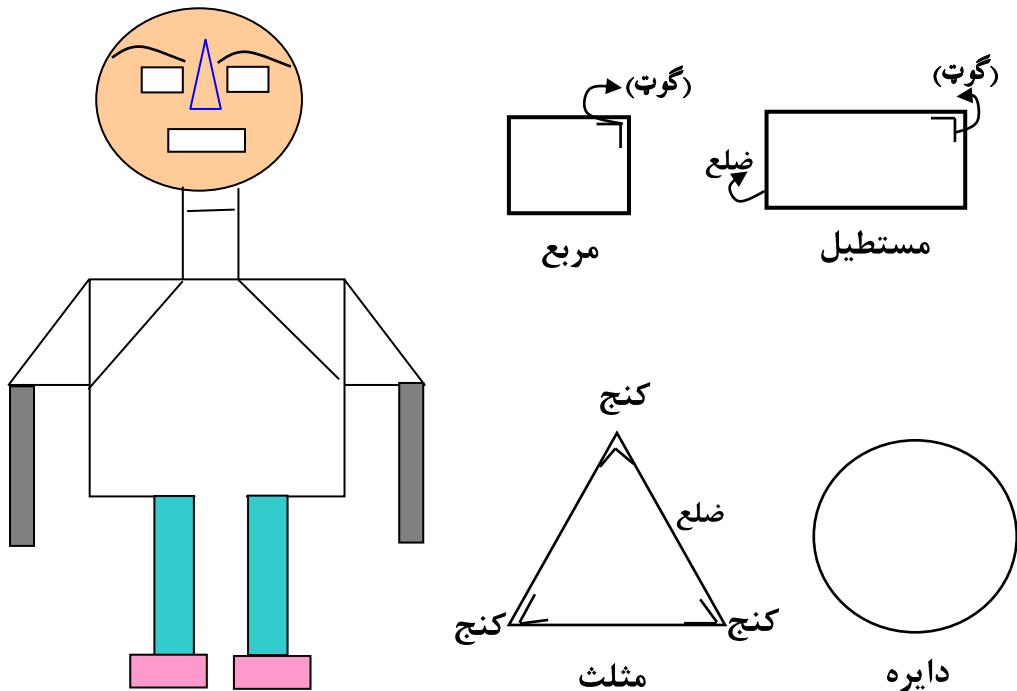

نهم فصل (هندسه)

شپیتم لوست

د هندسي شکلونو پژوندنه

هدف: زده کونکي دې هندسي شکلونه وېژني او نومونه بې وویلاي شي.

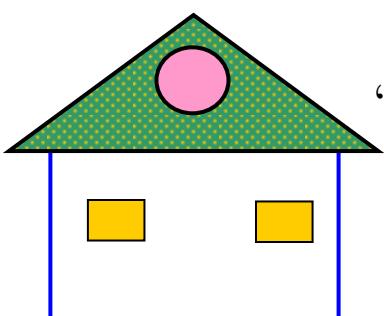

فعالیت:

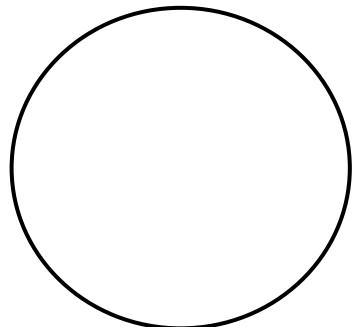
۱- د(سپه کي) په شکل کې مستطيل، مربع، دائيره او مثلث وبنایاست.

۲- په پورتنيو شکلونو کې خو مستطيلونه، خو مربع گاني، خو دائري او خو مثلثونه ليدائی شي؟

۳- په مخامنځ شکل کې خو مثلثونه، خو مربع گاني، خو دائري او خو مستطيلونه دي؟ وېبنایاست؟

۴- شکلونوته مخامخ نومونه شته دی، تاسو بې خپلو کتابچو ته نقل کړئ.
د یوه تیر په واسطه شکل د اړوند نامه سره ونبلوئ، ګوټونه (کنج) او
صلعې بې وبنایاست.

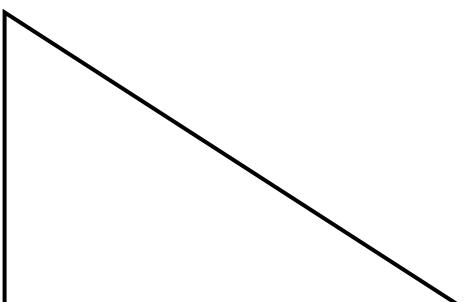
مثلث

مربع

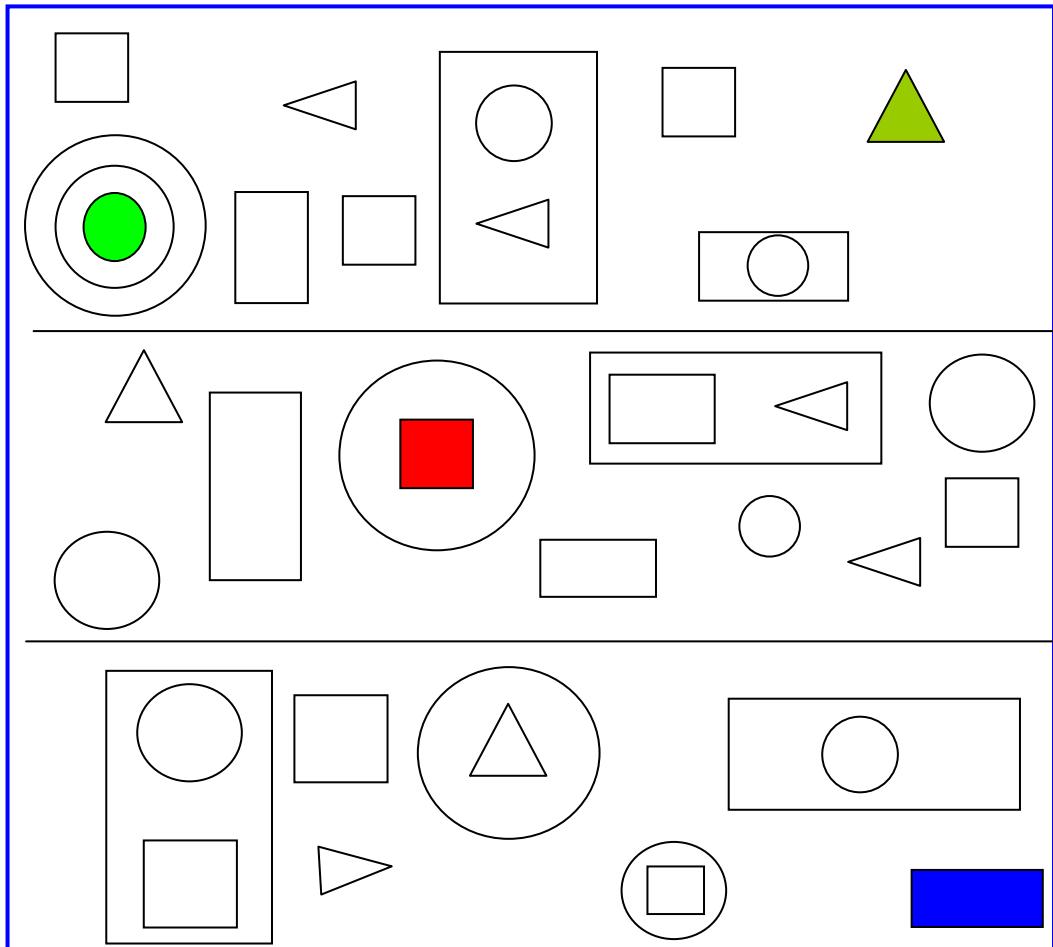

مستطيل

دايره

۵ - په لاندې هندسي شکلونو کې د مربع گانو، مستطيلونو، دائرو او مثلث شمېر پیدا کړئ.

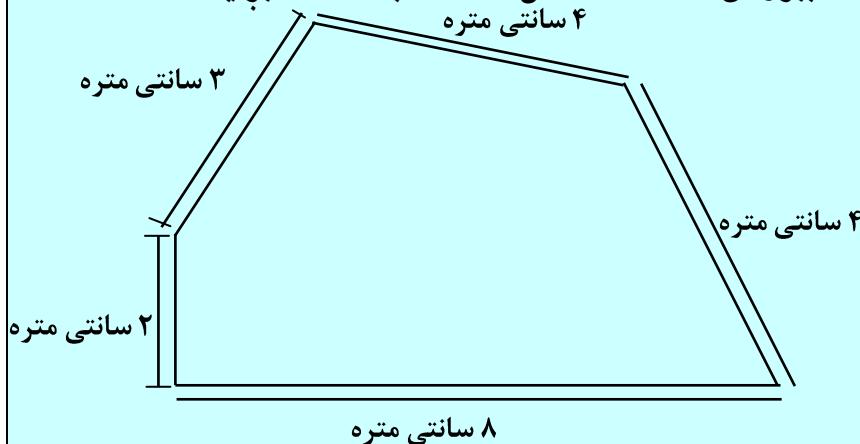
کورنۍ دنده:

د خپل کور په چاپېریال (محیط) کې کوم شيان دائروي شکل، کوم شيان مثلث شکل، کوم شيان مستطيل شکل او کوم شيان مربع شکل وينئ د هغه نومونه واخلي.

محیط

هدف: زده کونکی د خط کش په کارونی سره د هندسي شکلونو محیط پیدا کړي.

د یوه شکل ګرد چاپېرو این د هماهجه شکل د محیط په نامه یادېږي.

$$21 \text{ سانتي متر} = 2 + 4 + 4 + 3 + 2$$

$$\text{محیط} = 21 \text{ سانتي متر}$$

وار ونيسيء د خنبو د اوړدوالي اندازه جمع کړئ، ترڅو محیط پیدا کړئ.

. ۱

$$\frac{\text{گردچاپره}}{\text{سانتي متر}} = \frac{\text{محیط}}{\text{سانتي متر}}$$

. ۲

$$\frac{\text{گردچاپره}}{\text{سانتي متر}} = \frac{\text{محیط}}{\text{سانتي متر}}$$

.٣

گردچاپیره ————— سانتي متره
 محیط = ————— سانتي متره

.٤

گردچاپيره ————— سانتي متره
 محیط = ————— سانتي متره

٥ . په خپله خوبنې یو شکل رسم کړئ، وروسته یې محیط په سانتي متر سره اندازه کړئ.

کورنۍ دنده: په کور کې دوہ شکله پیدا کړئ او د هغه محیط اندازه کړئ او خپلې نتیجې په تولګي کې وواياست.

لسم فصل په عملی توګه د کسر پېژندل

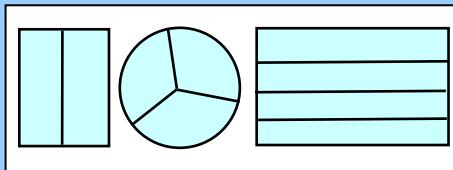
دوه شپږم لوست

په هندسي شکلونو کې کسر

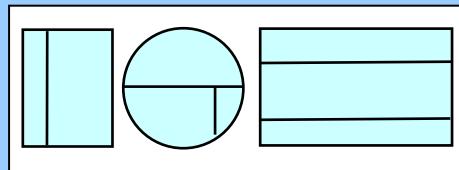
هدف: زده کروونکي به په هندسي شکلونو کې کسرونه وېژنې.

مساوي او نامساوي برخې

برخې په عيني اندازه دي.

برخې په عيني اندازه نه دي.

دا مساوي برخې دي.

دا مساوي برخې نه دي.

لومړۍ فعالیت: لاندې هر یو شکل په خو برخو وېشل شوی دي، کوم شکلونه په مساوي برخو او کوم شکلونه په نامساوي برخو وېشل شوی دي. لست پې کړئ له مثال خنځه کار واخلي.

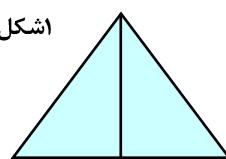
اشكل

$\frac{3}{3}$

برخې
مساوي
نا مساوي

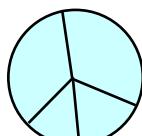
اشكل

$\frac{2}{3}$

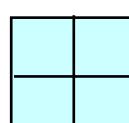
برخې
نا مساوي
مساوي

اشكل

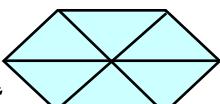
برخې
مساوي
نا مساوي

اشكل

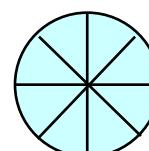
برخې
مساوي
نا مساوي

عشكول

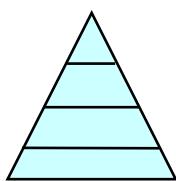
برخې
مساوي
نا مساوي

اشكل

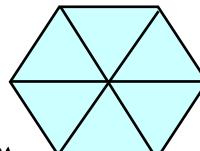
برخې
مساوي
نا مساوي

اشكل

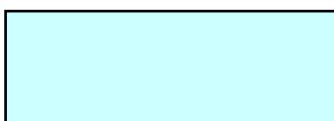
برخې
مساوي
نامساوي

اشكل

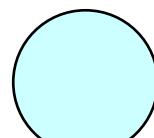
برخې
مساوي
نا مساوي

دویم فعالیت: مساوی برخی رسم کړئ او هره برخه په مختلف رنګ سره رنگ کړئ.

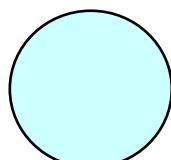
. ۱۰

۳ مساوی برخی

. ۹

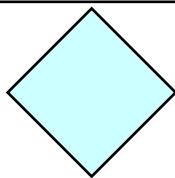
۴ مساوی برخی

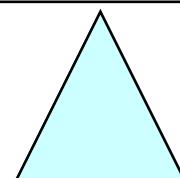
۸ مساوی برخی

۶ مساوی برخی

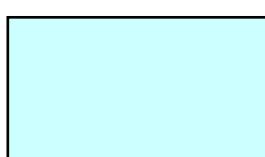
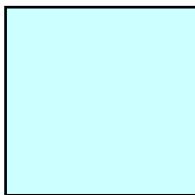

۲ مساوی برخی

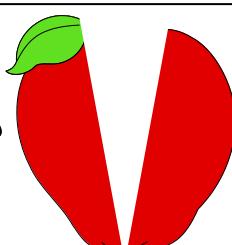
۲ مساوی برخی

کورنې دنده: غونښته یې شوی ده، مثالو نه په درسي مساوی برخو چې وویشي.

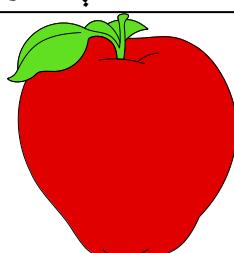

۴ مثلث جوړ کړئ. ۴ مستطيلونه جوړ کړئ. ۴ مربع گانې جوړې کړئ.
چې مربع نه وي.

د منې نيمائي

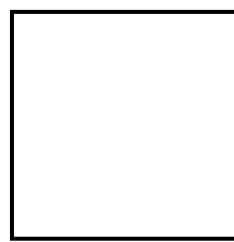
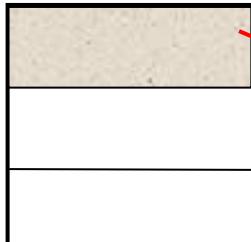
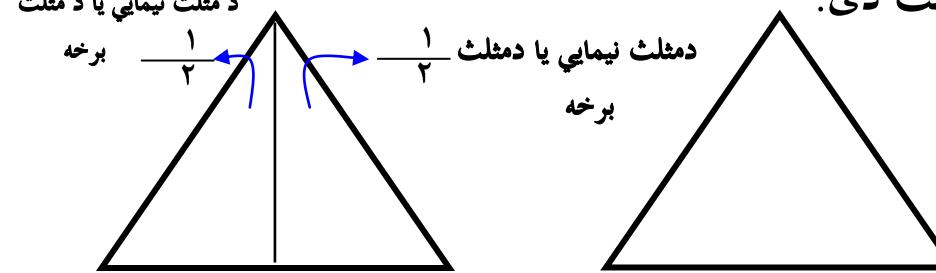
د منې نيمائي

دا یوه منه ۵

دا منه په دوو مساوی برخو وېشل شوې ۵
هره برخه د منې یوه، دویم برخه جوړه وي
اوهرې برخې ته یو دویم $\frac{1}{2}$ وايې.

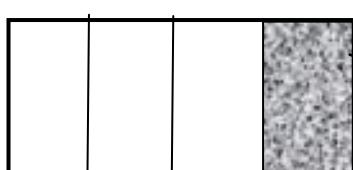
دا يو مثلث دی.

دامریع په دری مساوی برخوبشل شوې ده.

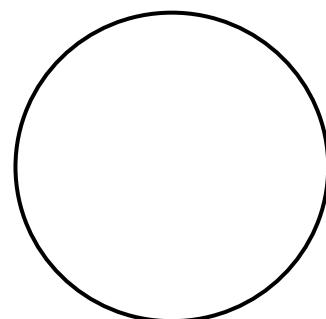
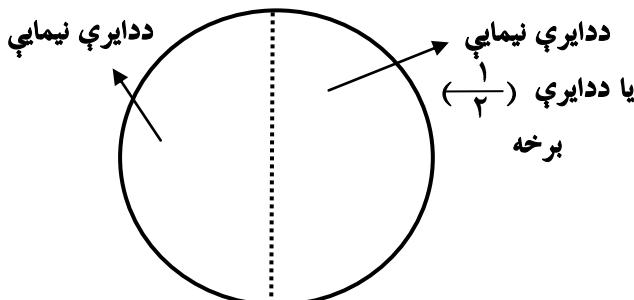
هره برحه دټولې مربع دريمه برحه جوره وي.

دمستطیل خلورمه برحه

دمستطیل دی. په خلورو مساوی برخو
وپشل شوی دی، هره برحه دمستطیل
خلورمه برحه جوره وي.

دا يوه دائیره ده

دا يوه دائیره ده اوپه دوو مساوی برخو وپشل
شوې ده، هر يوه د دې دوو برخو خخه يوه
دويمه برحه د دائيرې بلل کېږي.

دری شپتیم لوست

د یوه کسريي برخى بسوونه

هدف: زده کوونکي به پوهشى چې یوه شى په خو مساوي برخو وبشل شوی دى، یوه برخه په کسري شکل ولېکي او هم سرچه بې يو خورومه برخه په شکل کې وبنودلې شي.

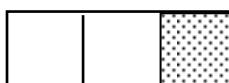
له دو مساوي برخو خڅه هره برخه
نیمايې یا یوه، دويمه بلل کړي.

شهه رنګه مریع نیمايې یا یوه دويمه

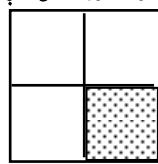
۵

دری مساوي برخني دي هره برخه بې
یوه دريمه بلل کړي.

شهه رنګه مریع یوه دريمه

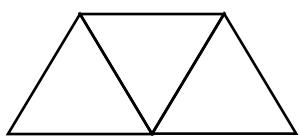
له ۴ مساوي برخو خڅه یوه برخه بې
یوه خلورومه بلل کړي.

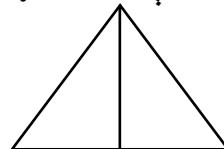
شهه رنګه مریع یوه خلورومه ۵

فعاليت:

۱. نیمايې بې رنګ کړي.

۲. یوه دريمه بې رنګ کړي.

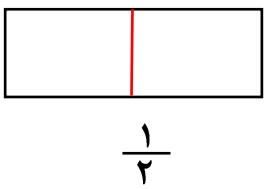
۳. یوه دريمه بې رنګ کړي.

۴. خلور واره خانې بې رنګ کړي.

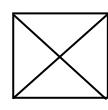
یودويمه وبنایاست

یوه دريمه وبنایاست

یو خلورومه وبنایاست

۵

۱ برخه رنګ شوی کسري خط
۲ مساوي برخو (دبرخط)

$\frac{1}{2}$

۱ برخه رنګ شوی
۳ مساوي برخو

$\frac{1}{3}$

رنګ شوی برخه
۴ مساوي برخو

$\frac{1}{4}$

مشق اوتمرين: لاندي جدول بشپړ کړئ، د حل شوي مثال خخه کار واخلي.

مساوي برخې	رسم	د کسر رنګ شوې برخې ولیکي
۴		-۱ دمساوي برخو خخه یوه یوه برخه رنګ شوې ده یا دشکل خلورمه برخه رنګ شوې ده.
		-۲
		-۳

په لاندي شکلونوکې د رنګ شوو برخو اړوند کسر ولیکي.

				-۴
				-۵

کورني دنده:

--	--	--	--	--	--